

Täysistunto

Keskiviikko 7.12.2022 klo 14.03—20.10

Täysistunto alkoi klo 14.03. Täysistunto päättyi klo 20.10.

Puhetta johtivat puhemies Matti Vanhanen (14.03—15.57), ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne (15.57—17.57) ja toinen varapuhemies Juho Eerola (17.57—20.10).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Hallituksen esitykset

Valtioneuvosto on 5.12.2022 antanut hallituksen esityksen HE 315/2022 vp.

2.2. U-asiat

Puhemies on lähettänyt valiokuntiin Euroopan unionin asiat U 87-89/2022 vp.

2.3. Muut ilmoitukset

Puhemiesneuvosto on 22.11.2022 antanut puhemiesneuvoston ehdotuksen PNE 2/2022 vp eduskunnan työjärjestyksen ja eduskunnan vaalisäännön 8 §:n muuttamisesta.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle luonnonsuojelulaiksi ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 76/2022 vp
Toimenpidealoite TPA 69/2020 vp, 19/2021 vp
Lakialoite LA 19/2021 vp
Valiokunnan mietintö YmVM 17/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 17/2022 vp. Yleiskeskustelu asiasta päättyi 1.12.2022 pidetyssä täysistunnossa.

Nyt käsitellään muutosehdotukset.

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

1. lakiehdotus

7 §

Emma Kari vihr: Arvoisa puhemies! Teen vastalauseen eli hallituksen esityksen mukaisen esityksen 7 §:ksi.

Katja Taimela sd: Arvoisa puhemies! Kannatan.

Emma Kari ehdotti Katja Taimelan kannattamana, että pykälä hyväksytään vastalauseen mukaisena.

Keskustelua ei syntynyt.

Mietintö ”jaa”, Emma Karin ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 107, ei 78; poissa 14 (äänestys 1). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

64 §

Emma Kari vihr: Arvoisa puhemies! Teen vastalauseen mukaisen esityksen uhanalaisten luontotyyppien lisäämiseksi lakiin.

Katja Taimela sd: Arvoisa puhemies! Kannatan.

Emma Kari ehdotti Katja Taimelan kannattamana, että pykälä hyväksytään vastalauseen mukaisena.

Keskustelua ei syntynyt.

Mietintö ”jaa”, Emma Karin ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 107, ei 78; poissa 14 (äänestys 2). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

28. lakiehdotus

2 luvun 11 §

Emma Kari vihr: Arvoisa puhemies! Teen vastalauseen mukaisen esityksen vesiluontotyyppien suojelusta.

Katja Taimela sd: Arvoisa puhemies! Kannatan.

Emma Kari ehdotti Katja Taimelan kannattamana, että pykälä hyväksytään vastalauseen mukaisena.

Keskustelua ei syntynyt.

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

[Hälinää]

Puhemies Matti Vanhanen: Eli nyt 28. lakiehdotus, 2 luvun 11 §. Todetaan, että 1. lakiehdotuksen 65 §:stä ei suoriteta äänestystä.

Mietintö ”jaa”, Emma Karin ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 98, ei 86, tyhjiä 1; poissa 14 (äänestys 3). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirjaan merkittiin seuraavat ilmoitukset: Äänestyksessä 1 Hannu Hoskonen (kesk) tarkoitti äänestää ”jaa” ja Eva Biaudet (r) tarkoitti äänestää ”ei”. Äänestyksessä 3 Petteri Orpo (kok), Timo Heinonen (kok) ja Sari Sarkomaa (kok) tarkoittivat äänestää ”ei”.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 76/2022 vp sisältyvien 1.—20. ja 23.—55. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen hallituksen esitykseen HE 76/2022 vp sisältyvien 21.—22. lakiehdotuksen hylkäämisestä. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen lakialoitteeseen LA 19/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

4. Välikysymys suomalaisen maatalouden kriisistä ja kotimaisen ruuantuotannon turvaamisesta tulevaisuudessa

Välikysymys VK 5/2022 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Nyt annetaan vastaus Sari Essayahin ym. välikysymykseen VK 5/2022 vp suomalaisen maatalouden kriisistä ja kotimaisen ruuantuotannon turvaamisesta tulevaisuudessa.

Maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvisen vastauksen ja Sari Essayahin puheenvuoron jälkeen välikysymyskeskustelu käydään etukäteen varattujen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Aluksi pidetään ryhmäpuheenvuorot, joiden pituus on enintään viisi minuuttia. Muut ennakolta varatut puheenvuorot käytetään ryhmäpuheenvuorojärjestyksessä, ja niiden pituus on enintään viisi minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeenkin pidettävät puheenvuorot kestävät enintään viisi minuuttia. Lisäksi voin myöntää harkitsemaani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja. — Keskustelu, ministeri Kurvinen.

Keskustelu

14.09 Maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on sitoutunut ylläpitämään ja kehittämään suomalaista... [Leena Meri: Puhemies, ei kuulu kunnolla!] — Aloitetaanko alusta?

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

Arvoisa puhemies! Hallitus on sitoutunut ylläpitämään ja kehittämään suomalaista maataloutta sekä varmistamaan ruokaturvan säilymisen kaikissa olosuhteissa. Koronapandemia sekä Venäjän raakalaismainen hyökkäys Ukrainaan ovat entisestään korostaneet omavaraisuuden ja varautumisen merkitystä. Kotimainen ruuantuotanto on koko Suomen huoltovarmuudelle ja kokonaisturvallisuudelle äärimmäisen tärkeä.

Me suomalaiset arvostamme kotimaisuutta ja olemme ylpeitä omasta puhtaasta ruuasta. Suomessa kulutetuista elintarvikkeista 80 prosenttia on kotimaisia. Myös kotimaisen elintarviketeollisuuden tuotanto perustuu suurelta osin kotimaisten maataloustuotteiden käytölle. Kiitos näinä haastavina aikoina kuuluukin kaikille teille, puhtaan kotimaisen ruuan tuottajat. Te takaatte suomalaisten ruokaturvan sekä vastaatte osaltanne suomalaisten kokonaisturvallisuudesta.

Arvoisa puhemies! Maatalouden tilanne on haastava. Taustalla ovat maataloustuotannon pitkään jatkunut heikko kannattavuus, vuoden 2021 kasvukauden heikko sato sekä globaalien ruoka- ja panosmarkkinoiden lisääntynyt epävakaus, joka ilmenee suurina hintamuutoksina ja saatavuusongelmina. Esimerkiksi lannoitteiden saatavuus on heikentynyt, ja hinnat ovat nousseet voimakkaasti vuoden 2021 syksystä lähtien.

Vaikka tuottajahinnat ovat nousseet, ne eivät ole nousseet tuotantokustannuksia vastaavasti. Hallitus on ryhtynyt toimiin sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Hallitus päätti keväällä mahdollisimman nopeasti toimeenpantavista maatalouden tukitoimista. Tästä noin 300 miljoonan euron huoltovarmuuspaketista yli 200 miljoonaa euroa kohdistuu suoraan ruuantuotantoon. Se on eurooppalaisessakin mittakaavassa hyvin merkittävä tukikokonaisuus. Toimeenpano alkoi välittömästi ja on nyt loppusuoralla.

Käyn läpi toimenpiteitä: Kesäkuussa Verohallinto maksoi maatalouden energiaverojen lisäpalautuksena noin 35 miljoonaa euroa. Sika- ja siipikarja- sekä puutarhataloudelle maksettiin elo-syyskuussa runsaat 40 miljoonaa euroa. Luonnonhaittakorvauksen yhteydessä tiloille maksettiin lokakuussa lähes 90 miljoonaa euroa ja loppuvuonna vielä 15 miljoonaa euroa. Tuki kohdistuu laajasti eri tuotantosuunnille ja eri alueille. Ensi vuoden puolelle jää maksettavaksi vielä noin 16 miljoonan euron tuki kotieläintiloille.

Maatalouden toimintaedellytyksiä on tuettu myös aikaisemmilla päätöksillä. Hallitus alensi maatalouden sähköveron EU:n minimitasolle vuoden 21 alusta alkaen.

Puhemies! Kannattava alkutuotanto on elintarvikehuollon turvaamisen perusedellytys. Tuotannon jatkuvuus ja uusien yrittäjien saaminen alalle edellyttävät kannattavuuden kohenemista nykytilanteesta. Kannattavuutta voidaan joissain määrin edistää tilatason toimin, mutta pitkäjänteinen kannattavuuden turvaaminen edellyttää sitä, että markkinatuotosten osuus viljelijöiden kokonaistuloista on nykyistä suurempi. Tarvitsemme siis oikeudenmukaisemman elintarvikemarkkinan, jossa alkutuottaja saa nykyistä suuremman osuuden. Tuottajahintojen on katettava tuotantokustannukset, ja on sanomattakin selvää, että työstä on saatava myös elanto. Lisäksi investoinnit on pystyttävä maksamaan kohtuujassaan.

Hallitus on edistänyt oikeudenmukaisempaa tulonmuodostusta esittämällä tiukennuksia vuonna 2019 voimaan tulleeseen elintarvikemarkkinalakiin. Tämä esitys on tällä hetkellä eduskunnan käsiteltävänä. Lain tarkoituksena on turvata elintarvikeketjun heikoimmassa asemassa olevia toimijoita. Keskeiset ehdotukset koskevat sallitun maksuajan lyhentämistä, myymättä jääneiden tuotteiden palautuksia sekä elintarvikemarkkinavaltuutetun tehtäviä. Lisäksi maa- ja metsätalousministeriö on pyynnöstäni aloittanut selvityksen elintarvikesektorin kustannusindeksistä. Kilpailu- ja kuluttajavirasto on aloittanut myös tutkimuk-

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

sen, jossa selvitetään muun muassa kuluttajan maksaman hinnan jakautumista ketjun eri toimijoille.

Herra puhemies! Pitkäjännteistä näkymää maataloudelle luodaan myös EU:n maataloustukijärjestelmän kautta. Maatalous saa kaikkialla Euroopassa merkittävästi tukea, jota jaetaan yhteisten sääntöjen mukaisesti. Hallitus onnistui maatalouden EU-rahoitusneuvotteluissa — siitä kiitos myös pääministerille. EU-rahoitus nousi edelliseen kauteen verrattuna yli 360 miljoonalla eurolla. Kansallinen talousarviorahoitus pidetään hallituksen linjausten mukaan samalla tasolla kuin aikaisemminkin. Maatalouden ja maaseudun kehittämisen EU- ja kansallisen rahoituksen yhteismäärä kuluvalle rahoituskaudella on noin kaksi miljardia euroa vuodessa. Rahoitusratkaisut turvaavat osaltaan tuotannon jatkamisedellytykset koko maassa.

Hallituksen EU-vaihtaminen on ollut muutoinkin aktiivista. Itse tapasin viimeksi noin kaksi viikkoa sitten maatalouskomissaari Wojciechowskin löytääksemme ratkaisun uuden ohjelmakauden maksuaikataulujen varmistamiseksi.

Arvoisa puhemies! Tulevaisuuden kestävä kasvu vaatii investointeja. Niitä investointeja vaaditaan myös maatalouteen. Uudella CAP-rahoituskaudella varoja kohdennetaan muun muassa maatilojen kilpailukykyyn kehittämiseen, tuotannon nykyaikaistamiseen, ympäristön tilan ja kestävä tuotantotavan parantamiseen sekä uusiutuvaan energiaan. Hallitus lisäsi myös kevään huoltovarmuuspaketissa tukia energiainvestointeihin sekä bio-kaasutuotannon edistämiseen. CAP-suunnitelmassa tuetaan myös maaseudun laajakais-ainvestointeja ja muita maaseudun elinvoimatoimia. Lisäksi sekä nuoren viljelijän aloitustukea että nuoren viljelijän täydentävää tulotukea vahvistetaan. Kaikki nämä luovat maatalousyrittäjyydelle tulevaisuudenuskoa.

Vastaaminen toimintaympäristön muutokseen ja kuluttajien arvoihin on jatkossa yhä tärkeämpi kilpailuvaltti ja kannattavuustekijä. Ruuantuotanto on maailmanlaajuisesti edelleen riippuvainen fossiilisista tuotantopanoksista. Maataloudelle tuotantopanoksia valmistavalla teollisuudella onkin runsaasti potentiaalia ympäristöhaasteiden ratkaisussa. Hallitus on edistänyt fossiilipanoksista irtautumista muun muassa kohdistamalla huoltovarmuuspaketissa lisäresursseja ravinnekiertoon. Pidemmällä aikavälillä teollisuuden on mahdollistettava alalle irrottautuminen huoltovarmuutta heikentävästä fossiiliriippuvuudesta. Toimintaympäristön ja kuluttajien arvojen muutokseen vastaaminen avaa ovia myös ruokaviennille. Siinä tarvitsemme yhä enemmän yhteisiä ponnistuksia kaikkien alan toimijoiden kesken.

Arvoisa puhemies! Hallitus on tehnyt nopeita ratkaisuja vaadittavista tukitoimista sekä koronakriisissä että energiakriisissä. Hallitus tunnisti maatalouden akuutin tilanteen jo varhaisessa vaiheessa viime keväänä, ja Suomi oli ensimmäisiä EU-maita, jotka suuntasivat mittavan tuen monella eri välineellä maataloudelle ruokaturvan ja huoltovarmuuden takaamiseksi. Syksyn budjettiriihessä hallitus saattoi siten keskittyä päätöksiin, joilla energiakriisin seurauksia kompensoidaan kotitalouksille. Hallitus seuraa maatalouden tilannetta koko ajan ja on valmis reagoimaan sen varmistamiseksi, että ruokaturva ei missään tilanteessa Suomessa vaarannu.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Essayah.

14.18 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! "Sähkö sopimus loppuu vuodenvaihteessa, uusi hinta tulee olemaan noin nelinkertainen. Apulantoja emme ole ostaneet ensi vuodelle

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

ollenkaan, koska ne ovat järjettömän kalliita. Väkirehukustannus on noussut noin kaksinkertaiseksi. Myös polttoöljy on lähes kaksi kertaa kalliimpaa. Kyllä se nyt valitettavasti taitaa olla niin, että vuodenvaihteen jälkeen laitamme pillit pussiin." Näin vastasi eräs maitotilallinen kristillisdemokraattien kyselyyn siitä, miten kustannuskriisi on vaikuttanut tilojen toimintaan.

Valitettavasti tämä palaute ei ole ainutlaatuinen. Parissa päivässä nettikyselyymme vastasi 200 alkutuottajaa, ja viesti on synkkä. Tiloilla on tiukempaa kuin ikinä. Vastaajissa on monia vastikään sukupolvenvaihdoksen tehneitä, isojakin tiloja, joilla nyt joudutaan punnitsemaan toiminnan alasajoa. Osaa pitää pystyssä vain tehtyjen investointien tuoma pakko, ja hintana voi olla oma jaksaminen, perheen hyvinvointi ja mielenterveys. Hallitus on koronan, Venäjän hyökkäyssodan ja korkeiden energianhintojen vuoksi myöntänyt tukia useille sektoreille, mutta kriisitietoisuus ei ole ulottunut maatalouteen asti.

Primärproducenterna har förgäves väntat på sin tur och hoppats att regeringen skulle lägga märke till deras nöd.

Keväällä tuotiin 300 miljoonan euron tukipaketti, josta suuri osa valui muualle kuin ruokaa tuottaville tiloille. Olisi voinut olettaa, että kevään kokemuksen perusteella hallitus olisi jo alkusyksystä varautunut tuomaan esityksen maatalouden sähkötuesta. Päätöstä odotettiin elokuun budjettiriihestä, sitten lisätalousarviosta ja viimeistään budjetin täydentävästä esityksestä — turhaan. [Leena Meri: Kyllä!] Kun teimme välikysymyksen, toivoimme, että se kirittää hallitusta toimiin. Pääministeri totesikin, että todennäköisesti välikysymys nopeuttaa hallituksen neuvotteluja maatalouden tukipaketista. Päivä toisensa jälkeen on jouduttu pettymään. Ensin suunniteltu paketti kuihtui tiedotusvälineiden mukaan 300 miljoonasta 100 miljoonaan, mutta sitäkin päätöstä ei ole saatu tehtyä. Äsken ministeri laatoi hallitukselta sellaiset rätingit, ettei hallituksen mielestä tuottajalla voi olla mikään hätä. [Leena Meri: Aivan! — Jukka Gustafsson: Onko tämä kristillistä?]

Arvoisa puhemies! Hallituksen kiistoista kovimman hinnan maksavat suomalaiset ruuantuottajat. Ei ole liioiteltua sanoa, että joka päivä kaatuu tiloja, joista osa olisi voitu hallituksen toimilla pelastaa. Toimettomuus ei ole uhka ainoastaan yksittäisille tiloille vaan koko Suomen huoltovarmuudelle. Moni vielä pystyssä oleva tila valmistelee pinnan alla toiminnan alasajoa lähivuosina, koska alan ennakoitavuus on kadonnut, usko päättäjiin mennyt ja kannattavuus romahtanut. Valtiontakaukset maksuvaikeuksissa oleville maataloille ovat osoittautuneet pankkien määrittelemien kriteerien takia niin tiukoiksi, etteivät ne käytännössä juuri auta — kun päälle lisätään nousevat korot, tarkoittaa se monelle tilalle umpikujaa.

Viljelijöiden ensimmäinen toive ei ole jatkuvat tukipaketit vaan kohtuullinen hinta tuotteesta. Kuten eräs naudanlihantuottaja kirjoittaa: "Parikin senttiä enemmän litrasta maitoa tai kilosta lihaa tuottajien suuntaan pelastaa enemmän kuin miljoonien tukipaketit." Valitettavasti tilanne on kuitenkin tällä hetkellä niin katastrofaalinen, ettei kysymys ole joko— tai. Tarvitaan sekä nopeaa, ruokaa tuottaville tiloille suunnattavaa tukipakettia että myöskin niitä järeitä toimia elintarvikeketjun taakan- ja tulonjaon korjaamiseksi. On hyvä, että elintarvikemarkkinalain muutokset ovat viimein eduskunnassa, mutta ne eivät tuo yhtään euroa tuottajien tilille. Tarvitaan mahdollisuuksia ja velvoitteita sopimusten uudelleenneuvottelemiseen kustannusten noustessa ja kustannusindeksejä.

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

Kriisipaketeista voidaan päästä eroon vain parantamalla maatalouden kannattavuutta laajasti erilaisilla toimenpiteillä. Tuotantorakennukset on vapautettava kiinteistöverosta kokonaan, kuten Ruotsissa. Kiinteistöveronpalautus on ollut tarpeellinen, joskin kankea, keino tukea erityisesti vasta investointeja tehneitä tiloja. Osa tiloista on kuitenkin jäänyt sen ulkopuolelle. Myös energiaverojen tuplapalautuksen olisi olettanut olevan hallituksen listalla jo budjettiriihessä.

Kuluttajan ruokakorin hintaa ei voida loputtomasti nostaa. Alkutuotannosta puuttuvan rahan täytyy siis löytyä ensisijaisesti elintarvikeketjun sisältä, mutta tilanteen ollessa näin akuutti on myös valtion kannettava vastuunsa. Ei ole kysymys ainoastaan lihasta ja maidosta, vaan myös kotimaiset kurkut ja tomaatit ovat tänä talvena kortilla kasvihuoneyrityksien ahdingon vuoksi. KD on esittänyt vihannesten ja hedelmien arvonlisäveroalennusta, jotta suomalaiset kasvikset pysyisivät lautasilla. Katse on suunnattava myös vientiin. Se on tärkeää paitsi kannattavuuden lisäämisen myös huoltovarmuuden näkökulmasta. Olemassa olevaa tuotantoa on helpompi ohjata uudelleen kotimaahan kriisitilanteen tullen kuin aloittaa uutta tuotantoa nollasta.

Arvoisa puhemies! Hallitus kertoi keväisen tukipaketin jääneen komission hampaisiin, kaikkea suunniteltua ei voitu toteuttaa. Kun Euroopan unionin yhteistä maatalouspolitiikkaa rakennettiin, oli Eurooppa toipumassa maailmansodasta. Saimme elintarvikeapua Yhdysvalloista. Maatalous oli tehotonta, pula ja puute arkipäivää. Yhteisellä maatalouspolitiikan koordinaatiolla pyrittiin vahvistamaan ruokaturvaa. Nyt ruuantuotannosta erkaantunut EU:n yhteinen maatalouspolitiikka jopa vaikeuttaa ruokaturvasta huolehtimista — sodan taas raivotessa Euroopassa.

Mer än nya begränsningar och byråkrati behöver medlemsländerna ett EU som prioriterar livsmedelstrygghet.

Maatalouspolitiikan keskiöön on nostettava ruuan tuottaminen, ei vain mikä tahansa viljely ilman kustannus- ja korjuuvelvoitteita. Esimerkiksi nyt alkavalla ohjelmakaudella parhaat tuet saa laittamalla peltonsa hanhien ruokintaan. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä — Petri Huru: Järjetöntä!] Järjestelmässä on paha valuvika. Tuemme väärä asioita, eivätkä Suomen etua EU-pöydissä edistä kiistelevän hallituksen myöhäinen ja hampaaton vaikuttaminen ja eripuraiset kannat. Tällä hetkellä moni viljelijä tuskailee uuden ohjelmakauden muuttuneita tukimaksatusaikatauluja ja uusia vaatimuksia. Tuet maksetaan myöhemmin, mutta laskut eivät odota. Samankaltainen farssi nähtiin eläinpalkkioiden maksatusten kanssa. Tällaiset muutokset syövät alalta ennakoitavuutta ja sen rippeetkin. Uuden ohjelmakauden tuet on vahvistettu euromääräisenä seitsemälle seuraavalle vuodelle, mikä tarkoittaa, että laukkaavan inflaation vuoksi niiden reaaliarvo leikkaantuu merkittävästi.

”Arvon mekin ansaitsemme”, lauletaan vanhassa koululaulussa. Maatalous ja alkutuottajat ansaitsevat kunnianpalautuksen. Maatalous on osa ratkaisua ilmastomuutoksen ja ympäristöhaasteiden keskellä. Suomessa viljelijä kuitenkin istutetaan ilmastosyyllisten penkille. On turha odottaa tiloilta investointeja ilmastotoimiin, jos ne sinnittelevät kannattavuuden rajoilla ja viljelijät itse ovat aivan loppu. Kuten useampi viljelijä meille kirjoitti, tällä hetkellä kaikki kehittäminen ja investoinnit ovat jäissä, koska tietoa tuotoista ei ole. Samalla, kun tavoitellaan yhä hiilineutraalimpaa maataloutta, kustannuskriisi on saanut osan luomuviljelijöistä harkitsemaan luomusta luopumista. Hallituksen toimettomuus ei

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

siis ainoastaan johda tiloja taloudelliseen ahdinkoon vaan aiheuttaa takapakkia myös ympäristö- ja ilmastotavoitteissa.

Arvoisa puhemies! Kaikki tilat eivät ole konkurssin partaalla, mikä on hyvä uutinen. Ei kuitenkaan pidä aliarvioida sitä ruuan kallistumisen ja tuotannon vähenemisen kierrettä, jonka kustannuskriisi voi saada aikaan. Elintarviketuotannon ylläpitäminen korkealla tasolla on osa kovaa turvallisuutta. Siitä on huolehdittava erityisesti nyt, kun maailmassa on YK:n ruokaohjelman mukaan nykystorian suurin ruokakriisi. Maatalous tarvitsee tulevaisuuden. Liian moni viljelijä kertoo, ettei voi suositella lapsilleen enää tilan jatkamista. Mikään ministerin vastauksessa ei valitettavasti anna toivoa tulevaan kevääseen laskujen kanssa painivalle viljelijälle, jonka on tänäänkin ruokittava eläimensä ja siinä sivussa meidät kaikki.

Kristillisdemokraatit ei tehnyt tätä välikysymystä ilkeyttään tai revitelläkseen hallituksen ristiriidoilla. Me teimme sen, koska suomalainen ruuantuotanto on vaarassa. Meillä, arvoisat edustajat, ja aivan erityisesti teillä, hallituspuolueet, on valta ja vastuu tehdä päätöksiä, jotta tässä maassa on kotimaista maatalousyrittäjyyttä ja ruokaa myös jatkossa.

Arvoisa puhemies! Edellä todetun johdosta teen seuraavan epäluottamuslause-esityksen: ”Hallitus ei ole onnistunut tuomaan riittäviä esityksiä maatilojen kannattavuuden parantamiseksi, eikä hallitus toiminnallaan ole kyennyt vakuuttamaan, että sillä on yhteinen tahtotila tukea alkutuotantoa akuutin kustannuskriisin yli ja siten turvata kotimaisen ruuantuotannon tulevaisuus ja viime kädessä kansallisen turvallisuuden kannalta välttämätön huoltovarmuus. Siksi esitän, että eduskunta toteaa, ettei hallitus nauti enää eduskunnan luottamusta.”

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Rantanen, Piritta.

14.29 Piritta Rantanen sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalaisen maatalouden tilannekuva on hyvin heikko. Maatalouden yrittäjätulo on laskenut trendinomaisesti koko 2000-luvun ajan. Nykyinen kriisi on suistamassa jo ennestään heikossa tilanteessa olevan alkutuotannon totaaliseen ahdinkoon. Kotimaisen ruuantuotannon jatkuminen ja elintarvikehuoltovarmuus on turvattava kaikissa olosuhteissa. Tähän täytyy löytyä sekä tahtoa että resursseja. SDP:n keskeinen näkemys on, että aidosti kestävä ratkaisu alkutuotannon ahdinkoon löytyy vain ja ainoastaan markkinoilta, ei tukipolitiikasta. [Mikko Savola: Näin se on! — Leena Meren välihuuto]

Ärade talman! Vi måste återställa grunden för jordbruket. Detta sker inte i en handvändning.

SDP katsoo, että maataloustukien tulee tukea aktiivituotantoa koko maassa ja suomalainen perhetiloihin pohjautuva malli on arvokas.

Arvoisa puhemies! Maatalouden kriisinkestävyys on heikko. Nykyinen kriisi ei saa koi-tua suomalaisen alkutuotannon kohtaloksi. [Leena Meren välihuuto] Jokainen maa- ja metsätalousvaliokunnassa istunut edustaja puolueeseen katsomatta tietää, että huoli suomalaisen alkutuotannon tilanteesta on yhteinen. [Petri Hurun välihuuto] Kokoomuskin on pidentänyt takavuosina maatalousministerin salkkua, ja perushaasteet maataloudessa olivat jo tuoloin samat. Tiedätte hyvin, että näitä asioita ei ratkaista yhdessä vaalikaudessa. [Petteri Orpon välihuuto — Leena Meren välihuuto] Hyvä oppositio, suomalainen maatalous ei hyö-

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

dy hallituksen horjuttamisesta vaan eteenpäin katsovista, yhteisesti sovituista ja toimivista ratkaisuista. [Riikka Purran välihuuto] Toivon, että tämä keskustelu kirkastaa ratkaisuja, joita tarvitsemme. [Sari Sarkomaa: Missä niitä on? — Perussuomalaisten ryhmästä: Varmasti kirkastaa!]

Arvoisa puhemies! Elintarvikeviennillä on tärkeä merkitys, jotta saamme pidettyä tarpeeksi suurta tuotantokapasiteettia yllä. [Petri Hurun välihuuto] Sen merkitys tarjontaketjujen ja varastojen hallinnassa on keskeinen. Vaikea kysymys on, millä korvataan vienti Venäjälle. Ala tarvitsee kuluttajamyynnin lisäksi vahvaa yritysten välistä kauppaa. [Petteri Orpo: Se loppui jo vuonna 14!] Suomalainen ruokavienti ansaitsisi oman, kunnianhimoisen strategian.

SDP yhtyy opposition näkemykseen siitä, että kotimainen maatalous on osa ilmasto- ja ympäristökysymysten ratkaisua ja esimerkiksi hiilensidonnan potentiaali on suuri. Vaikka alkutuotannon päätarkoitus on tuottaa ruokaa, monessa kohdassa nämä kaksi tavoitetta voidaan kestäväällä tavalla yhdistää. Ilmastonmuutoksen torjuminen ja siihen sopeutuminen on suomalaisenkin maatalouden näkökulmasta välttämätöntä, suorastaan elinehto.

Arvoisa puhemies! Huonon sisäisen ilmapiirin omaavassa ruokaketjussa kaupan asema on vahva ja alkutuottaja jatkuvasti altavastaajana. Ruokaketjun käytännöt ovat toimimattomia ja joustamattomia kriisitilanteessa. Nopeasti kohonneet kustannukset eivät välity korkeampina tuottajahintoina alkutuottajalle.

Elintarvikemarkkinavaltuutettu on vedonnut elintarvikeketjun osapuoliin, että ne ryhtyisivät kehittämään alalle kustannusindeksejä, joilla varmistettaisiin tuotantohintojen nopeampi siirtyminen ketjuun. On hyvä muistaa, että ala on hyvin erimielinen siitä, miten indeksejä pitäisi käyttää. Mikään indeksi ei korjaa alalla pitkään jatkunutta kannattavuuskriisiä.

Elintarvikemarkkinavaltuutetun roolia vahvistetaan juuri annetulla hallituksen esityksellä. Työtä jää vielä tämän uudistuksen jälkeenkin tehtäväksi. Tarvitsemme suomalaista maataloustuotantoa ja kotimaista ruokaa, jota suomalaisilla on varaa myös ostaa. Tällä hetkellä istuu parlamentaarinen työryhmä, joka julkistaa pitkän aikavälin ehdotuksensa ensi keväänä.

Arvoisa puhemies! EU-jäsenyyden alusta lähtien Suomen maatalouspolitiikan perustana on ollut Euroopan unionin yhteinen maatalouspolitiikka. Se on käynyt läpi useita uudistuksia, joista uusin astuu voimaan tammikuussa 2023. Tavoitteena on edistää älykästä, kestävä ja monipuolista maatalousalaa, jolla varmistetaan elintarviketurva. Lisäksi tuetaan ympäristöhoito- ja ilmastotoimia ja lujitetaan maaseutualueiden elinvoimaa. Viimeisin uudistus on Suomen osalta varsin onnistunut, siitä kiitokset pääministeri Marinille.

Tukikauden vaihtuminen tuo aina lisää hallinnollista taakkaa sekä tuottajille että maksujärjestelmälle. Maksuaikataulun muutokset eivät saa johtaa tilojen kassakriisiin. Tarvitsemme puskurirahastoa, josta tuet voidaan maksaa etunojassa. Vaadimme, että ministeri Kurvinen ottaa asian nyt vakavasti ja työn alle välittömästi.

SDP:n eduskuntaryhmä haluaa kiittää alkutuottajia ja haluaa turvata suomalaisen ruuan tuotannon tulevaisuudessakin.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Elomaa.

14.34 Ritva Elomaa ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eilen oli itsenäisyyspäivä. 105 itsenäisyyden vuotta on vaatinut valtavia uhrauksia. Jälleenrakennustyö sotien

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

jälkeen merkitsi suuria ponnisteluja. Töitä paiskittiin ankarasti niin tehtaissa kuin kotitilojen pelloilla. Omavaraisuus on ollut elinehto maamme rattaiden pyörimiselle ennen ja nyt. Energiansaannin lisäksi on välttämätöntä turvata ruuantuotanto. Suomessa on menossa kotimaisen maatalouden kriisi, jonka kaltaista ei modernina aikana ole aiemmin koettu. Suomen maatalouden tilanne on katastrofaalinen. Käsillä oleva ongelma koskettaa jokaista suomalaista, sillä kotimaisen ruuantuotannon turvaaminen on yksi huoltovarmuuden peruspilareista. Monella maatilalla kustannusten räjähdysmäinen kasvu — lannoitteet, polttoaineet, ylikireät ympäristövaatimukset — on johtanut akuuttiin rahoituskriisiin, sillä viivan alle ei jää juuri mitään. Hallitus on vetelehtinyt kotimaisen maatalouden ja metsäsektorin edunvalvonnassa EU-pöydissäkin. Tästä esimerkkinä on Suomelle kalliiksi käyvä ennallistamisasetus.

Me perussuomalaiset olemme esittäneet maatalouden kriisiin useita ratkaisuehdotuksia, kuten esimerkiksi sääntelyn purkua, taloudellista tukea ja kiinteistöverotuen laajentamista koskemaan maatalouden harjoittajia. Maatalouden ahdingon ydinsyy on liian matalat tuottajahinnat. Jos tähän ei tule ratkaisua elintarvikeketjun toimijoiden välisissä neuvotteluissa, on valtiiovallan ryhdyttävä tiukempiin toimiin. Hallitus on seurannut maatalouden ahdingon syvenemistä liian passiivisena. 300 miljoonan euron maataloustuestakaan ei montaa euroa päätynyt ruuantuottajille, [Jari Leppä: Ei pidä paikkaansa!] ja se on fakta. [Jari Leppä: Ei ole!]

Arvoisa puhemies! Ruokaturvakysymys on vakava. Silti hallitus ajaa jääräpäisesti linjaa, jossa Suomi haluaa olla mallioppilas ilmastotavoitteiden suhteen ja jopa ylittää EU:n vaatimukset. Yhtiökunnianhimoiset ilmastotoimet ovat ajaneet maataloustuotantomme entistä ahtaammalle. Tilanne on mennyt jopa siihen pisteeseen, että suomalaisista tuottajista on tehty jo jonkin sortin rikollisia konsanaan. Perussuomalaiset vastustavat tällaista kehityskulkua jyrkästi. Maaseutu ansaitsee sellaisia poliittisia linjauksia, joilla pidetään koko maaseutu elinvoimaisena. Perussuomalaisten mielestä maaseutupoliittinen ajattelu tarvitsee suunnanmuutoksen viimeistään nyt.

Ruokaketju työllistää noin 300 000 suomalaista ja on maailmankin mittakaavassa uudenäköinen ja tehokas. Suomessa panostetaan ruuan puhtauteen ja laatuun ja eläinten hyvinvointiin. Samaa ei voi sanoa kaikista ulkomailta kauppojemme hyllyihin virtaavista tuotteista. [Leena Meri: No ei!] Hintakilpailu markkinoilla on armotonta kotimaisille tuottajille. Me perussuomalaiset arvostamme alkutuottajaa. Elintarvikeketjun toimijoiden on lisättävä avointa informaation kulkua tuotantoketjussa. Tarvitaan lisää oikeudenmukaisuutta ja läpinäkyvyyttä siihen, miten eurot jakautuvat. On välttämätöntä, että alkutuottajille jäisi enemmän rahaa käteen. Kyse on viime kädessä siitä, että kansalaiset saavat pöytiinsä kotimaassa tuotettua ruokaa jatkossakin.

Arvoisa puhemies! Nyt on kriisi päällä ja sähkön hintaa seurataan kauhulla. Euroopassa on sota. Perussuomalaiset katsovat, että on edesvastuutonta ajaa maataloustuottajiamme konkurssin partaalle tai hylätä toimivaa energiantuotantoa. Energiapalettiin tulee sisältyä edelleen turve ja kivihiilivarauma. Turpeen alasajo oli suuri virhe. Energiavajeen lisäksi vieläkään ei ole löydetty toimivia korvikkeita kasvu- ja kuiviketurpeelle, se on kylmä tosiasia.

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluan vielä kertaalleen muistuttaa siitä tosiasiasta, että maatiloilla on tehty suuria investointeja ja moni tilallinen elää kädestä suuhun. Lannoitteet, kuivikkeet ja muut tarvikkeet pitää maksaa etukäteen, vaikka tukia ei näy. Tulevaisuudenusko on koetuksella vähemmästäkin. Tukien maksaminen jälkijunassa on täysin

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

vastuutonta. On aivan käsittämätöntä, että hallitus ei tee mitään tälle ongelmalle. Maatalouden kriisi on vakava uhka myös huoltovarmuudelle.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaisten eduskuntaryhmä on äärimmäisen pettynyt Marinin hallituksen harjoittamaan ja keskustalaisten ministerien johtamaan maatalouspolitiikkaan. Siksi kannatan edustaja Essayah'n esittämää epäluottamuslausetta.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Eestilä.

14.39 Markku Eestilä kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Etenkin tänä itsenäisyyspäivänä oli monta syytä pysähtyä miettimään, mitä itsenäisyys tarkoittaa epävarmassa maailmassa ja mitä se meiltä nykypäätäjiltä vaatii. Olisi aikamoista itsepetosta, jos emme kykenisi edes Ukrainan sodan aiheuttaman energia- ja ruokakriisin keskellä ymmärtämään oman ruuantuotannon ja maatalouden keskeistä merkitystä.

Arvoisat kollegat, meillä kaikilla pitäisi viimeistään nyt olla kristallinkirkas tilannekuva Suomen maatalouden tilasta. Se on hälyttävän huono. Maatalousyrittäjien ahdinko ei johdu pelkästään sodan vuoksi kohonneista lannoitteiden ja energian hinnoista. Kannattavuus on heikentynyt trendinomaisesti jo yli kymmenen vuoden ajan. Maatilojen tuotantopanosten kallistuminen on ollut tuottajahintojen nousua suurempaa. Tällaista kehityskulkua ei mikään yritys millään toimialalla kestä. Tähän on saatava muutos, sillä muuten maatilojen lopettamistahti vain kiihtyy ja tulevaisuuden kannalta ehdottoman tärkeät investoinnit jäävät tekemättä.

Arvoisa puhemies! Vaikeuksissa ovat tällä hetkellä erityisesti ne kotieläintilat, joilla on takanaan isot investoinnit ja iso velkataakka. Toki tuottajahinnat ovat viime aikoina nousseet reilusti, mutta eivät läheskään samaa tahtia kustannusten kanssa. Aktiivisella maatilalla on erittäin vaikeaa pudottaa kulurakennetta, sillä ilman riittävää lannoitteiden ja kasvin-suojeluaineiden käyttöä ei saavuteta kunnon satotasoa. Sähköä ja energiaa kuluu yleensä tietty määrä, sillä esimerkiksi ruokinta-automaatit ja robotit tekevät työtään 24 tuntia vuorokaudessa päivästä toiseen. Ja jos maatalous- tai kasvihuoneyrittäjät ovat joutuneet tai joutuvat tämän päälle vielä tekemään uuden sähkösopimuksen järkyttävän kalliilla hinnoilla, tilanne ajautuu mahdottomaksi. Yli 60 prosenttia maataloista joutuu tekemään uuden sähkösopimuksen ensi vuoden loppuun mennessä.

Arvoisa puhemies! Maatalouden kannattavuusongelmat eivät kuitenkaan ratkea ongelmia luettelemalla. Ne on tiedetty jo vuosia. Arvoisa hallitus, nyt teiltä vaaditaan tekoja suomalaisen ruuantuotannon pelastamiseksi. Suomalainen viljelijä ei saa joutua teidän sisäisten riitojenne ja kostonkierteen maksumieheksi. Kokoomuksen mielestä juuri nyt on tärkeintä kohdentaa energiatuki niille maataloille, jotka ovat eniten vaikeuksissa. Älkää enää, arvoisa hallitus, ampuko tukea haulikolla minne sattuu, kuten viimeksi, vaan kohdentakaa tuki pulassa oleville aktiivitaloille.

Kokoomus on esittänyt omat ratkaisunsa, jotta suomalaisille riittää kohtuuhintaista sähköä myös paukkupakkasilla. Esimerkiksi esittämällämme tehotuella voidaan laskea sähkön hintaa ja samalla varmistetaan myös polttoon perustuvien sähkön tuotantomuotojen pysyminen markkinoilla tulevien talvien aikana. Energiaveron tuplapalautusten jatkaminen ja maatilojen tuotantorakennusten kiinteistöverojen vähintään väliaikainen poisto saavat kokoomukselta kannatusta. Valtion tehtävä on myös auttaa viljelijöitä korkotason noustessa.

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

Arvoisa puhemies! Kokoomus on toistuvasti vaatinut maataloustukijärjestelmän uudistamista siten, että tuet kohdistuisivat entistä selvemmin tiloille, jotka tuottavat yhteiskunnalle ruokaa tai muita hyödykkeitä. Tällä hetkellä viljelijöiden maksuvalmius ei missään nimessä kestä maataloustukien maksuaikataulujen myöhästymisiä. Arvoisa hallitus, hoitakaa tämä tukiasia välittömästi kuntoon. Se on aito joululahja viljelijöille.

Me kokoomuksessa haluamme myös purkaa koko ruokaketjun jäykkää sääntelyä, jotta pienimuotoinen yritystoiminta olisi mahdollista. Se tarkoittaa erilaisten tarkastusmaksujen kohtuullistamista ja joustavuutta esimerkiksi lihan lähijalostukseen.

Suomea on jatkossakin rakennettava taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristön kannalta kestävällä tavalla. Oma ruuantuotantomme on tässä ytimessä. On selvää, että yhteistyötä ja osaamisen jalkauttamista pitää parantaa toimijoiden ja tilojen välillä. Esimerkiksi tuottajaosuuskunnan kautta yhteistyö voi tuoda viivan alle enemmän euroja.

Elintarvikeketjun kannattavuus ratkaistaan ennen kaikkea saamalla laadukkaalle ruualle parempi hinta. Siksi katse on kohdistettava vientiin. Se onnistuu vain kovalla myyntityöllä ja markkinoinnilla. Yritysten on vahvistettava kansainvälistä myyntiä, jotta tuottajatkin saavat lisäeuronsa. Kokoomus lupaa tukea koko elintarvikeketjua, jotta saamme vientiin vauhtia.

Arvoisa puhemies! Lopuksi me kokoomuksessa toivomme, että kauppa, teollisuus ja koko elintarvikeketju tuntevat vastuunsa ja ymmärtävät sopimuksia tehdessään maatalousyrittäjien tukalan aseman. Hyvä kauppatala lähtee siitä, että kaikki osapuolet pärjäävät vähintään kohtuullisesti. Meidän kaikkien on nyt tuettava viljelijöiden jaksamista niin henkisesti kuin taloudellisesti. Oman ruuantuotannon jatkuminen on tärkeä osa kansallista turvallisuuspolitiikkaa.

Kun kuunteli ministeri Kurvisen vastauksen, tuli semmoinen olo, että hallitus on tehnyt kaiken hyvin maatalouden kannattavuuden eteen. Rohkenen olla ja kokoomus on tässä asiassa kyllä eri mieltä.

Kannatan edustaja Essayahin tekemää epäluottamuslausetta.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Savola.

14.45 **Mikko Savola kesk** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Toimeentulo, joka elättää perheen, varmuutta tulevasta, arvostusta työstä — viljelijät odottavat arjessaan samoja asioita kuin kaikki muutkin suomalaiset. Isänmaalle maatalous ja maaseutu ovat henkivakuutus. Se on omavaraisuutta, ja se on huoltovarmuutta. Lopulta kotimainen ruoka on turvallisuutta, Suomen pärjäämistä epävakaa maailmassa. [Ben Zyskoviczin välihuuto]

Arvoisa puhemies! Vuosien mittaan yhdet ovat ajaneet talonpojan tappolinjaa, toiset ovat nimitelleet viljelijöitä eläteiksi, kolmannet syyttäneet ilman ja vesien pilaamisesta. Hyvät ystävät, suomalainen viljelijä on väsynyt joka puolelta tuleviin syytöksiin. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Tämän pitää nyt viimein loppua. Suomi tarvitsee maajussien kunnianpalautuksen. [Kalle Jokisen välihuuto]

Herra puhemies! Viljelijä tuottaa niin duunarien, porvarien kuin hipsterienkin ruuat. [Ben Zyskoviczin välihuuto] Elokapiinkin pitää syödä. Ruoka ei tule kaupasta. Ruoka tulee suomalaisilta perhetiloilta, koko mitalta, tuotettuna hiellä, työllä ja yrittämisellä. [Jari Koskelan välihuuto] Nyt maatalous on hätää kärsimässä: maailma on sellaisessa jamassa. [Leena Meri: SDP oli sitä mieltä, että se oli edellinen hallitus!] Venäjän hyökkäyssota

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

tuntuu. Kannattavuus sojottaa alaspäin ja kustannukset ylöspäin. Epävarmuus jyllää. Siksi viljelijöitä pitää tukea.

Puhemies! Opposition tehtävänä on herätellä ja haastaa. [Leena Meri: No herätkää siten!] Tämä välikysymys antaa nyt kuitenkin ymmärtää, että tässä olisi seistyt tumput suorina, ja se ei pidä paikkaansa, ja sen tietää jokainen teistä maa- ja metsätalousvaliokunnassa istuvista kollegoista — sen tietää edustaja Eestilä, sen tietää edustaja Elomaa, sen tietää edustaja Östman niin ikään. Ei yli 300 miljoonan euron apupaketti keväällä ja kesällä taivaasta tippunut, ei myöskään maatilojen kiinteistöverouudistus tai maatalouden sähköveron alentaminen. Myöskin nautaeläinpalkkiot saadaan kovan työn jälkeen maksuun. [Anne Kalmari: Vau!]

Viljelijöiden puolta on pidetty myös Brysseliin päin. Suomalaisen maatalouden ja maa-seudun EU-tuet nousevat, ja tilanne on vakaa seuraavat vuodet, mutta totuus on, arvoisa oppositio, että enemmän pitää vielä tehdä. Kyllä minä itsekkin viljelijänä tiedän ja tunnen, kuinka ahtaalla nyt ollaan kasvaneiden sähkölaskujen ja ensi vuoden lannoitetilauksen kanssa. Näissä asioissa yhteiskunnan pitää tulla viljelijöitä kiireellä vastaan. On irvokasta, jos kotimainen ruoka ja sen tulevaisuus vaarannetaan pelin politiikalla. [Leena Meri: Ei se ole meistä kiinni vaan teistä!] Tämä on liian iso asia sellaiseen. Oma ruoka on järkäleasia suomalaisille ja koko Suomelle. [Sinuhe Wallinheimo: Tehkää jotain!]

Arvoisa herra puhemies! Viljelijät eivät halua elää tuilla, viljelijät haluavat elää työllään. [Leena Meren välihuuto] Siitä pitää saada markkinoilta reilu ja oikeudenmukainen korvaus. Vaikka kaikki kallistuu, isot kauppajätit ovat tehneet myös tänä syksynä ennätystulosta. Samaan aikaan ruuan tuottajahinnat ovat veitsenterällä — ja ruuantuottajat. Kustannusten nousu on mennyt kuluttajahintoihin mutta ei tuottajille. Kauppa ei katteistaan tingi. Tilanne on kohtuuton ja täysin vastoin oikeustajua. Kotimainen ruoka ja sen tulevaisuus turvataan kestävästi vain korjaamalla markkinat. Markkinat pitää saada toimimaan oikeudenmukaisesti.

Elintarvikemarkkinalain muutokset ovat ministeri Kurviselta oikeaa politiikkaa. Vielä isompi remontti pitää tehdä. [Eduskunnasta: Ehdottomasti!] Tulevalla vaalikaudella on tehtävä kilpailulain kokonaisuudistus. Vain siten saamme aikaan reilummat markkinat. Mutta kysyn: Ovatko kaikki puolueet tässä mukana? Onko Kokoomus tässä mukana, jos kilpailulain muutos tehdään? Onko Perussuomalaiset tässä mukana? [Välihuutoja oikealta] Te voitte ehkä kenties vastata omissa puheenvuoroissanne: ovatko kaikki mukana kilpailulain uudistamisessa?

Herra puhemies! Ihmiset arvostavat ja haluavat syödä kotimaista, lähellä tuotettua ruokaa. Toiseksi elämme niin arvaamattomassa maailmassa, että Suomella pitää kaikissa tilanteissa olla ruokaa omasta takaa. Siksi viljelijöiden pärjääminen on meidän kaikkien yhteinen asia. Meidän pitää tehdä yhteistyötä reilumpien markkinoiden ja oikeudenmukaisemman tulonjaon puolesta. Kotimaisen ruuan ja isänmaan tähden. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Pitko.

14.50 **Jenni Pitko vihr** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tiedämme kaikki, että ruoka tulee lopulta maasta. Meidän on pidettävä huolta niistä, jotka ruuan tuottavat, ja siitä maasta, joka ruuan meille antaa. Ruuantuotannon turvaaminen on kirjaimellisesti elintärkeää.

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

On meidän poliitikkojen keskeinen tehtävä varmistaa, että kotimaisen ruuan tuottaminen on kannattavaa turvataksemme suomalaisen ruuan saatavuuden niin normaaliaikana kuin kriisitilanteissa. Tällä hetkellä yksi kriisitilanne on meneillään, ja seuraava saattaa jo kolkutella oven takana.

Arvoisa puhemies! Oppositio on julistanut, että hallitusta ei kiinnosta suomalainen maatalous. Tämä ei pidä paikkaansa. Oppositioilla ei ole monopolia huoleen suomalaista maataloutta ja suomalaista ruokaa kohtaan. Hallitus on monin keinoin pyrkinyt turvaamaan maatalouden toimintaedellytyksiä, ja tällä kaudella maataloutta on tuettu ennätyksellisen paljon. Olemme antaneet jo viime keväänä merkittävän tukipaketin, joka sisälsi niin suoria tukia kuin tukia energiaomavaraisuuden lisäämiseksi. Maatalouden kiinteistövero on poistettu väliaikaisesti ja energiaveroja on palautettu vuoden 2021 osalta. Nämä ovat merkittäviä toimia.

Arvoisa puhemies! Maatalouden kannattavuus on jo pitkään ollut mollivoittoista, kuten oppositiokin välikysymyksessään nostaa esiin. Venäjän aloittaman hyökkäyssodan myötä kallistuneet hinnat niin energiassa kuin lannoitteissa ovat vieneet jo valmiiksi heikosti kannattavan ruuantuotannon ahdinkoon. Suomalainen maatalous on jo pidemmän aikaa ollut liian riippuvaista fossiilisista polttoaineista, tuontirehusta ja lannoitteista.

Kannattavuuskriisi on ollut jo pitkään meidän kaikkien tiedossa. Herää kysymys, että kun kaikki oppositiopuolueetkin ovat olleet hallituksessa viimeisen kymmenen vuoden aikana, kokoomus jopa pääministeripuolueena, miksi tätä ongelmaa ei olla saatu ratkaistua. Tässä ei oppositiollakaan ole kyllä varaa ylpeillä. On oikein, että hallitus on tukenut maataloutta kriisin keskellä, mutta on tärkeää muistaa, että tukipaketeilla ei korjata rakenteellisia ongelmia.

Kun katsotaan isoa kuvaa maataloustukien osalta, puhutaan vuositasolla miljardiluokan summista. Tästä huolimatta maataloustuotannon kannattavuus on laskenut, tiloja suljetaan ja moni viljelijä voi huonosti. Vaikka tuotantopanosten omavaraisuusasteen nostamisesta, ravinnekiertojen tehostamisesta ja maatalouden oman energiatuotannon rakentamisesta on puhuttu vuosia, niiden edistyminen on ollut hyvin hidasta. Energiakriisi ja tuontiraaka-aineiden kallistuminen osoittivat sen, miten riippuvainen ulkomailta tuotavista panoksista suomalainen maatalous on. Emme voi puhua omavaraisesta ruuantuotannosta, jos edelleen nojaamme näin paljon tuontiin niin lannoitteiden, rehun kuin kasvinsuojeluaineiden osalta ja myös työkoneiden pyörät pyörivät ulkomaisella polttoöljyllä.

Ne tilat, jotka eivät ole olleet niin riippuvaisia fossiilienergiasta ja lannoitteista, ovat itse asiassa pärjänneet ennen tätä kriisiä ja kriisin aikanakin suhteellisen hyvin. Tällaisia ovat esimerkiksi luomutilat. Niistä olisi nyt syytä ottaa mallia.

Arvoisa puhemies! Vihreä eduskuntaryhmä kantaa huolta siitä, että maatalouden kestävyys niin luonnon monimuotoisuuden, ilmastopäästöjen kuin eläinten hyvinvoinninkaan osalta ei ole parantunut. Kun kuluttajien vaatimustaso kasvaa, on riski, että suomalainen ruoka ei kaikilta osin vastaa enää kuluttajien tarpeeseen. Markkinoiden toimivuus on maatalouden elinehto ja itse asiassa valtava mahdollisuus. Maatalouden arvoketjuun tarvitaan lisää euroja, ja niitä voisi olla saatavissa ympäristökestävistä tuotteista, kuten jo nyt näemme esimerkiksi kasviproteiinituotteiden kohdalla. Tuottajilla vaikuttaa olevan tähän intoa, mutta vanhaan nojaava järjestelmämme tuntuu pikemminkin hidastavan uuden syntymistä.

Elinkeinon etujärjestön oma visio on saavuttaa 29 prosentin päästövähennykset vuoteen 2035 mennessä. Olisi jo aika päivittää myös politiikkatoimet 2020-luvulle.

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

Arvoisa puhemies! Meidän ei myöskään tule kääntää selkäämme maailmalle, jossa nälkäisten ihmisten määrä oli jo useita vuosia nousussa ennen koronapandemiaa. Pandemian aikana toimituskatkokset sekä lisääntynyt köyhyys syvensivät kierrettä entisestään. Ole-malla ilmastokriisin torjunnan eturintamassa varmistamme tulevaisuuden kestävä ruuan-tuotannon niin maailmalla kuin meillä kotimaassa, sillä mikään ala ei kärsi sään ääri-ilmi-öiden lisääntymisestä ja ekosysteemien heikkenemisestä niin paljon kuin ruuantuotanto. Edetäksemme kohti tulevaisuuden kestävä ruuantuotantoa tarvitsemme muutosta siihen, miten maataloutta tuemme. Teemme valtavan karhunpalveluksen tuottajille, jos vain pön-kitämme nykysysteemiä mutta emme ohjaa sitä uudistumaan. Maataloutta on autettava sel-viämään Venäjän hyökkäyssodan aiheuttamien hinnannousujen yli, mutta vielä enemmän se tarvitsee pitkän tähtäimen näkymän kannattavuuden parantamiseksi. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Myllykoski. [Toimi Kankaanniemi: Anna, Mylly-koski, palaa! — Jari Myllykoski: Toivottavasti ei syty!]

14.56 **Jari Myllykoski vas** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maatalouden kriisi on todellinen ja vakava, mutta kriisin sysääminen yksinomaan tämän hallituksen harteille on jokseenkin kohtuutonta. Kaikki me tiedämme, ettei tämä hallitus ole säättänyt lannoit-teiden hintaa tai päättänyt Venäjän hyökkäyksestä Ukrainaan, saati määritellyt globaaleja öljyn ja sähkön hintoja. Me vasemmistossa näemme koko kuvan, vaikka meitä usein arvos-tellaan kyvyttömyydestä nähdä alkutuotannon tärkeys. Tämä kriisi johtuu siitä, että ulko-malaiset fossiiliset maatalouden tuotantopanokset ovat kallistuneet, sen lisäksi, että fos-siiliriippuvuus tulee kalliiksi ylipäättään myös pidemmässä katsannossa. Hallitus on myös tukenut suomalaista maataloutta koronakriisin aikana, kuten myös välikysymyksessä myönnetään. On kuvaavaa, että oppositio tuomitsee ensimmäisellä hengenvedolla velan ottamisen ja toisella vaatii hallitusta tukemaan maataloutta. Mistäs tuet, jos velkaa ei saa tässäkään, koko yhteiskuntaa koskevassa sota- ja energiakriisissä, ottaa? Opposition täy-tyy kertoa, keneltä otetaan pois, jos lisätukia pitää löytää kehyksen sisältä. [Toimi Kan-kaanniemi: Ympäristöministeriöltä!] Ketkä suomalaiset jätetään heitteille ensi talvena? Vasemmiston vastaus on: huolehditaan kaikista.

Arvoisa puhemies! Hallitus on reagoinut maatalouden kriisiin uusin tukimuodoin. Vii-me keväänä päätettiin huoltovarmuuspaketista, josta ruuantuotannolle ohjattiin yli 200 miljoonaa euroa. Onko panostus riittävä, sitä voidaan pohtia. Sen jälkeen maatalouden energiaveroa on palautettu tiloille kesäkuussa, pohjoista lisätukea maksettiin elokuussa ja uutta mukautumistukea maksettiin syyskuussa. Pidemmän aikavälin tukea on esimerkiksi sähköveron alentaminen EU-minimiin, josta maatalouskin saa pientä hätäapua.

Tuuleen huutamisella ja syyllistämisellä ei tätä maata rakenneta tai maataloutta pelaste-ta. Todellinen vastaus suomalaisen maatalouden tilaan on pitkäjänteinen panostaminen huoltovarmuuteen kotimaisen ruuantuotannon turvaamisen kautta. Samoin on myös epä-reilu työn arvon jakautuminen kaupan ja alkutuottajien välillä syytä korjata. [Mika Niikko: Entäs se sähkön hinta?] Viljelijä saa tällä hetkellä aivan liian pienen korvauksen työstään. Ruuan hinta nousee, suomalaiset maksavat ruoasta enemmän, ja kauppa tekee kovia tulok-sia. On selvää, minne rahat menevät. Hintasopimusjärjestelmää tulee kaupan ja tuottajien välillä kehittää joustavammaksi. Jos markkina muuttuu, hinnan pitäisi muuttua suuntaan ja toiseen nopeammin.

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

Arvoisa puhemies! On myös nähtävä, että osalla viljelijöistä menee kohtuullisesti. Ne, joilla ei ole investointivelkaa pohjalla ja tuotantosuunta sopii aikaan, pysyvät pinnalla. On siis tapahtunut yhteiskunnallista jakautumista myös maanviljelijöiden keskuudessa. Karjatiloiilla toimivat sukupolvenvaihdoksen tehneet nuoret, juuri investoineet yrittäjät, ovat hirveässä velkapaineessa, ja tämä on hälyttävä kehityskulku. Juuri nuoria alalle tulleita viljelijöitä meidän pitää pystyä tukemaan. Täsmälääkkeenä voisivat toimia vaikkapa velkojen vapaavuodet näille nuorille yrittäjille. Meillä on myös omia työkaluja, ettei tilanne romahda nykyisestä. Laitetaan tukien maksatusaikataulut kuntoon eikä ihmetellä. Saatiinhan nautapalkkiomaksutkin kuntoon, mutta se vaati kyllä hieman koneen ravistelua.

Arvoisa puhemies! Vielä lopuksi haluan korjata erään välikysymyksessä esitetyn populistisen väitteen. Välikysymyksessä lohkaistaan, että maatalouden tehtävänä on tuottaa ruokaa — oikein — eikä toimia hiilinieluna — väärin. Tämä on väärä vastakkainasettelu, sillä ilmaston kuumeneminen globaalisti heikentää ruuan tuottamisen olosuhteiden vakautta joka puolella maailmaa. Ilmasto on saatava tasapainoon, sillä se on ruuassa pysymisen ja sen tuottamisen välttämätön ennakkoehto.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Bergqvist.

15.02 **Sandra Bergqvist r** (ryhmäpuheenvuoro): Ärade talman! Det gläder mig och oss i SFP att jordbruket väcker diskussion, och framförallt att så många uttrycker sitt stöd för just jordbruket. Det som däremot gör mig och oss i SFP besvikna är att det stödet varit alltför osynligt de senaste åren. Jag och vi som jobbar med att producera inhemsk mat ser att jordbrukets lönsamhetskris är allas vår sak. Tyvärr fokuserar oppositionen ofta hellre på att kritisera regeringen än att komma med konkreta förslag som skulle förbättra situationen.

Monet täällä salissa ovat unohtaneet, minkälainen tilanne oli keväällä 2019 nykyisen hallituksen aloittaessa työnsä. Edellinen hallitus, jossa sekä perussuomalaiset että kokoomus olivat mukana, ehdotti merkittäviä leikkauksia maataloustukeen tulevaa kautta koskevassa kehusehdotuksessaan. Uusi hallitus valitsi toisen tien. Hallitusohjelmassa korostetaan terveen ja kannattavan kotimaisen maatalouden tärkeyttä ja huomioidaan maatalouden kannattavuuden haasteet. Hallitus totesi, että maatalousyrittäjille lainsäädännöllisistä toimenpiteistä mahdollisesti aiheutuvat lisäkustannukset kompensoidaan taloudellisesti, ja tästä on tällä kaudella pidetty huolta.

Ärade talman! Coronapandemin, och speciellt Rysslands krig mot Ukraina blev dramatiskt även för jordbruket. Lönsamhetskrisen som har varit akut de senaste regeringsperioderna förvärrades dramatiskt. Därför har det varit bra och nödvändigt att regeringen under denna period riktat över 300 miljoner euro i direkt och indirekt stöd till jordbruket. Finland har agerat snabbt i våras, och det har regeringen gjort även i höstas när beslut om energistöd fattades i snabb takt.

Eduskunta käsittelee parhaillaan ehdotusta muuttaa elintarvikemarkkinalakia niin, että maataloustuottajien asemaa parannetaan. Siihen kuuluu muun muassa tuottajan ja elintarvikeketjun muiden toimijoiden välisten tuotteiden maksuaikojen tiukentaminen. Me kannatamme kyseistä ehdotusta. Työ jatkuu ensi kaudella. Jatkotyöskentelyssä voi olla syytä tarkastella kriittisesti esimerkiksi meidän kilpailulainsäädäntöämme ja sitä, onko siinä sel-

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

laisia elementtejä, joiden takia ketju ei toimi. Suomen elintarvikemarkkinoiden on muututtava entistä oikeudenmukaisemmiksi siten, että tuottaja saa nykyistä suuremman osuuden tuotteen hinnasta, aivan niin kuin hallitus sanoo vastauksessaan.

Ärade talman! Vi är alla oroliga för jordbruket. Men när oppositionen nu så hårt kritiserar regeringen så har det varit intressant att se vad oppositionen skulle göra annorlunda i sina alternativa budgetar. [Peter Östmanin välihuuto] Sannfinländarna tycker att jordbruket ska tryggas men ger inga konkreta förslag. De har nog ett jordbrukspolitiskt papper med flera åtgärdsförslag, men inga medel för att förverkliga dessa förslag. Samlingspartiet föreslår ett temporärt stöd för den akuta energikrisen, men några andra konkreta förslag finns inte. Det oroar oss att partierna i opposition väljer att göra en interpellation, men i egna alternativa budgetar har de egentligen inte beaktat detta alls. Kristdemokraterna som initiativtagare till interpellationen har ett fåtal förslag i sin skuggbudget. Samtidigt är avsikten med en interpellation att fälla regeringen. Om det inte finns en regering i landet kan man inte heller fatta beslut som skulle stöda jordbruket. Därför är valet att göra en interpellation väldigt bakvänt.

Ärade talman! Under denna regeringsperiod har vi satt i gång långsiktigt arbete där man ser på hur livsmedelsmarknaden kunde förbättras och hur vi med lagstiftning och reglering kan skydda våra bönder. Vi i SFP kräver att det arbetet fortsätter också nästa regeringsperiod. För att vi ska garantera försörjningsberedskapen krävs det att vi har en lönsam och fungerande livsmedelsproduktion. Det är inte bara en fråga för regeringen utan för hela samhället och för alla aktörer. Det ligger i allas vårt intresse att vi också i fortsättningen har inhemskt producerade produkter på våra bord och att jordbrukarna har ork, kraft, resurser och kunskap att fortsätta med sitt livsviktiga arbete. På samma envisa sätt som jordbrukarna fortsätter att förse oss med inhemska produkter är det vår uppgift att se till att de får en skälig ersättning för sitt arbete. Här kan vi bara bli bättre.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Östman.

15.07 **Peter Östman kd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun kuuntelee hallituspuolueitten vastauspuheenvuoroja tässä ja erityisesti pääministeripuolueen ryhmäpuhetta, niin toivoo melkein, että te olisitte hallituksessa ja toimisitte — siis että te olisitte hallituksessa.

Kun kristillisdemokraatit vuonna 16 tekivät välikysymyksen maataloudesta, totesin puheessani, että suomalainen maatalous on pahimmassa kriisissä sitten 1800-luvun nälkävuosien. Kriisi oli jo silloin syvä, ja 2015 olimme todistaneet viljelijöiden traktorimarssia Senaatintorille.

Redan för sex år sedan interPELLERADE kristdemokraterna om krisen inom lantbruket. 2019 fick vi ta del av den så kallade Karhinen-rapporten, som kan sammanfattas i att livsmedelskedjan inte fungerar utan en lönsam primärproduktion. Vad har gjorts sedan dess?

Käsillä oleva kriisi on paljon vuoden 2016 kriisiä syvempi. Kuuluisa Karhisen raportti julkaistiin vuonna 2019. Sen tarkoituksena oli löytää keinot lisätä maatalouden yrittäjätuloa 500 miljoonalla eurolla. Toisin kävi. Yrittäjätulo ei ole noussut, sen sijaan kustannukset

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

ovat kasvaneet räjähdysmäisesti. Karhisen sanoin: ”Ruokaketju ilman kannattavaa alku-tuotantoa ei toimi.”

Kristillisdemokraatit ovat, päinvastoin kuin tässä hallituspuolueen edustaja väitti, uudelleen ja uudelleen puhuneet maatalouden tärkeydestä, ja olemme esittäneet ratkaisuja. Olemme julkaisseet sata keinoa huoltovarmuuden parantamiseksi. Me olemme viestineet viljelijöiden hädästä, ja me olemme vaatineet markkinoiden korjaamista kustannusindeksien kautta. Ne eivät synny pelkästään vetoamalla ketjun osapuoliin. Vaadimme kiinteistöveron poistamista maatalouden tuotantorakennuksilta ja pikaista energiatukea sähkö- ja polttoainelaskujen kanssa kamppaileville tiloille.

Kuitenkin vaikuttaa siltä, että kaikkien yhteinen tahtotila ruuantuotannon pelastamiseksi voitaisiin löytää vasta tilanteessa, jossa kaupan hyllyt ovat tyhjät ja ihmiset kadulla osoittamassa mieltä nälän vuoksi. Siinä vaiheessa on liian myöhäistä. Se voi tuntua kaukaiselta skenaariolta, ja toivottavasti sitä onkin, mutta sellaiseen ylimielisyyteen emme saa sortua, että luulemme, ettei ruokapula voisi iskeä 2020-luvun Eurooppaan.

Värderade talman! Jordbrukarna önskar sig inte i första hand stödpengar, de vill få en rättvis ersättning för sitt arbete från marknaden.

Viljelijät eivät halua ensisijaisesti tukipaketteja, he haluavat korvauksen työstään markkinoilta. Oikeustaju ei riitä kauppojen huipputuloksiin samalla, kun viljelijät eivät saa tuotteista edes omiaan pois.

Eräs viljelijä kyseli, tarvittaisiinko eduskunnassa työntekijää. Kolmen euron tuntipalkka kuulemma riittäisi, olisi huomattava parannus nykyiseen — [Leena Meri: Niinpä!] ja siihen päälle saisi aikanaan lomarahatkin. Ei tällaista vitsiä pitäisi kenenkään ympäröityä päiviä ja öitä paahtavan ihmisen joutua edes heittämään. Työmies on palkkansa ansainnut, ja markkinat on saatava kuntoon.

Toisella puolella maapalloon viljelyn ja ruuantuotannon mahdollisuudet kapenevat ilmastomuutoksen tuhotessa viljelyalueita. Samaan aikaan täällä meidän puolella maapalloon ilmeisesti ajatellaan, että voimme pelastaa maailman, jos lopetamme tuotannon. Pitäisi ajatella aivan päinvastoin: mitä enemmän viljelyalaa ilmastomuutos maailmalla vie, sitä enemmän Suomen pitäisi panostaa ruuantuotantoon, jotta voisimme huolehtia omasta kansastamme ja viedä ylijäämää myös omien rajojemme ulkopuolelle yhä kasvavaan tarpeeseen.

Lopuksi, arvoisa puhemies: Katseemme on kääntynyt ihan perustellustikin keskustan suuntaan. Olette istuneet kaksi kautta hallituksessa, ja kovin vähän on tilannetta saatu parannettua. Mutta yhtä lailla kysyn muilta hallitusryhmiltä: oletteko aivan tosissanne, että teille on yhdentekevää, miten Suomen maatilat tämän talven sähkölaskuistaan selviävät, ja kuinka monta elinkelpoista tilaa kaatuu? Ei ole oikein, että viljelijät ja ruokaturva jäävät hallituksen riitojen panttivangiksi.

Det kan inte vara rätt att hålla jordbrukarna och vår livsmedelsförsörjning som pantfånge på grund av regeringens interna strider. [Leena Meri: Maataloudella ei pidä leikitellä!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Harkimo.

15.13 **Harry Harkimo liik** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Kauan on kärsitty vilua ja nälkää. Näinä aikoina sen ei enää pitäisi olla mahdollista, mutta kyllä se vain on. Tulevana talvena on etukäteen varoitettu sähkökatkoista, ja jatkossa meillä voi olla pulaa myös ruuasta, jos emme nyt ala toimia kotimaisen maatalouden ja ruuan omavaraisuuden puolesta.

Euroopassa on käynnissä sota, ja mitä jos tapahtuisi niin, että se laajenisi Itämerelle? Suomi on täysin riippuvainen Itämerestä, merikuljetuksista ja rahtilaivoista. Jos Itämeren kuljetukset vaarantuvat, Suomesta tulee yksinäinen saari ja saarella tulee nälkä ja vilu, jos emme huolehdi riittävästä ruuasta ja sähkön omavaraisuudesta. Ja tämä vihervasemmistolainen hallitus kehtaa käydä keskinäistä kauppaa siitä, pitääkö kotimaista maataloutta ja sen omavaraisuutta tukea. Täällä kaikki kehuvat, ja pitää tukea — puhutaan 100 miljoonasta, puhutaan 300 miljoonasta, mutta mitään päätöksiä ei saada aikaiseksi. [Leena Meri: Aivan!]

Liian keskittynyt kauppa on käyttänyt tilannetta hyväkseen. Kauppa tekee ennätysvoittoa. Alueelliset ja paikalliset yrittäjät toimivat ketjussa ja käyttävät häikäilemättömästi neuvotteluasemaansa ilman, että siihen pystyy puuttumaan. Ne ovat kaikki omia yrityksiä, joille Kuluttajavirasto on antanut luvan toimia kartellina, joka on laissa kielletty. Tuottajat eivät kuitenkaan pysty näin toimimaan, vaan siitä seuraisi niille syytöksiä kartellista ja monopolista. Lisäksi Suomen kauppataase on jo nyt 10 miljardia alijäämäinen, eli ostamme ulkomailta enemmän tavaraa kuin myymme, eli meillä ei ole edes varaa enää lisätä ruuan tuotantoa ja tuontia.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Kotimaisen maatalouden kustannuskriisi vaatii nopeita toimenpiteitä ja vastuunkantoa. Se vaatii vastuunkantoa hallitukselta, teollisuudelta, kaupalta, ja se vaatii vastuuta myös kuluttajalta. On aivan käsittämätöntä, että keskusta istuu hallituksessa ja kotimainen maatalous on historiansa pahimmassa kriisissä. Ja tilanne maailmassa on sellainen, että meidän pitäisi pyrkiä sataprosenttiseen omavaraisuuteen kotimaisessa ruuassa. Hallituksen vastuulla on vaikuttaa EU:n maatalouspolitiikkaan niin, että täysin omavarainen ruuantuotanto on edes mahdollista. Kotimaisessa maatalouspolitiikassa tukia pitää kohdistaa niihin tuottajiin, jotka aidosti kehittävät toimintaansa, mutta hallitus ei näytä ymmärtävän maataloustuottajien tilannetta ollenkaan. Lannoitteet maksavat enemmän kuin viljasta saa hintaa. Polttoöljy on kallistunut lähes 70 prosenttia, ja sähkön hintaa voi tulevana talvena vaan arvailla, eli tuottajan inflaatio on paljon korkeampi kuin muilla.

Ruuan ja lannoitteiden arvonlisäveroa pitäisi laskea. Ruuan arvonlisävero on 14 prosenttia, sen voisi hyvin laskea 10 prosenttiin. Sähkölaskuissa viljelijöitä pitäisi tukea rahallisesti suoraan, kun sähkön hinta nousee esimerkiksi yli 25 sentin kilowattitunnilta. Ja nämä, jos mitkä, ovat hallituksen vastuulla. Tuntuu käsittämättömältä, että kotimaiset maatilat kituvat, vaikka tuottajilla on omistusta ja puhevaltaa elintarviketeollisuudessa.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Ruokakauppa on Suomessa aivan liian keskittynyttä, kilpailu puuttuu. Kesko ja S-ryhmä määräävät tahdin, eikä siinä saksalaisen Lidlin markkinaosuus riitä muuttamaan menoa. Ruuan hinta nousee, tuottajat ovat vaikeuksissa, mutta kauppa tekee ennätystuloksia. Ei se näin voi mennä. Eli kysymys kuuluu, mikä on kaupan vastuu siitä, että meillä jatkossakin on varaa tuottaa kotimaista ruokaa ja kuluttajilla varaa ostaa sitä. On niin tuottajien, teollisuuden kuin kaupan etujen mukaista ja vastuullista, että suomalaiset pystyvät tuottamaan ja ostamaan kotimaista ruokaa, ja sitä kautta omavaraisuus säilyy.

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

Arvoisa puhemies, ärade talman! Suomalaiset syövät 80-prosenttisesti kotimaisia elintarvikkeita, ja huoltovarmuuden kannalta luku on pidettävä vähintään siinä. Siihen voimme kaikki vaikuttaa, kun käymme ruokakaupassa. Vaadi ja osta kotimaista ruokaa — se on huoltovarmuutta, johon jokainen meistä voi vaikuttaa. Siksi kannatan kristillisten välikysymystä.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Kurvinen, kolme minuuttia.

15.18 Maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen: Arvoisa herra puhemies! Tiedän, että lukuisat tuottajat ja maaseutuyrittäjät seuraavat tätä keskustelua eri vastaanottimien äärestä, ja sikäli tietysti teille on loistava uutinen se, että koko eduskunta tukee suomalaista maataloutta ja ruuantuotantoa. Näin ei historiallisesti ehkä aikaisemmin ole ollut, ja minun pääviestini onkin teille, jotka niin aherratte siellä pelloilla, sikaloissa ja navetoissa kuin kehitätte sitten uudenlaistakin maaseutubisnestä, että tässä tilanteessa, jossa sota riehuu meidän naapurissa, on vaikea kuvitella kovempaa maanpuolustustyötä ja työtä turvallisuuden eteen kuin se, että pitää huolta siitä, että jokaisella suomalaisella on oikeus kotimaisiin elintarvikkeisiin.

Sen sijaan koen jopa ehkä hivenen loukkaavana sen erityisesti kristillisdemokraattien väitteen, että mitään ei olisi hallitus tehnyt. Lisäksi on täysin virheellinen väite, että huoltovarmuuspaketista suurin osa olisi mennyt muuhun kuin ruuantuotantoon. Esimerkiksi nyt tämän syksyn aikana on maksettu noin 105 miljoonaa euroa luonnonhaittakorvauksen lisäosaa, syksyn aikana on maksettu myös niin sanottua yksimahaisten tukea lisää sika- ja siipikarjalle, keväällä me maksettiin 35 miljoonaa polttoaineveron tuplapalautusta, joten mielestäni on harhaan johtamista perussuomalaisten ja kristillisdemokraattien väittää, että mitään ei ole tehty. [Leena Meri: Perussuomalaiset eivät muuten sanoneet, että mitään ei ole tehty!] Lisäksi minusta on vääristelyä sanoa, että olisin sanonut, että kaikki on tehty, kaikki mahdollinen. Näin ei ole. Työ jatkuu joka ikinen päivä, ja haastan erityisesti oppositiopuolueita mukaan siihen työhön, ja teemme hyvää yhteistyötä maa- ja metsätalousvaliokunnan kanssa.

Useilta eduskuntaryhmiltä, myös hallituspuolueitten eduskuntaryhmiltä tuli vaatimuksia siihen, että maataloustuet pitää maksaa totutussa aikataulussa, vakiintuneessa aikataulussa, noudattaa oikeutettujen odotusten suojaa, luottamuksensuojaa, ja voinkin tässä kertoa, arvoisa puhemies, erittäin myönteisiä uutisia: sain tiedon tänään aamulla, että huomenna voin antaa valtioneuvostossa asetuksen niin sanottujen eläinpalkkioitten ensimmäisen erän maksamisesta tälle vuodelle. [Anne Kalmari: Loistavaa! — Mikko Savola: Tärkeätä!] Tätä on todella paljon odotettu tiloilla, koska se on todella iso tuloerä monelle nautatilalle. Noin 40 prosenttia, noin 33 miljoonaa, pystytään tästä maksamaan tämän vuoden puolella. Lisäksi tapasin kaksi viikkoa sitten maatalouskomissaarin, ja neuvottelimme siitä, että pystytään myös tulevalle ohjelmakaudella maksamaan totutussa aikataulussa maataloustuet.

Arvoisa puhemies! Kun täällä ovat niin kovasti kristillisdemokraatit arvostelleet keskustaa hallituksessa, niin totean sen, että teidän hallituskautenne jäljet ovat todella kylmääviä maatalouden kannalta. Katsoin lopettavien tilojen määrää: 2012, kun te olitte hallituksessa sinipunahallituksen hillitolppatukipuolueena, yli 2 000 tilaa lopetti vuodessa. Viime vuonna lopetti 941. Tälle vuodelle arvio on 1 078 tilaa lopetettavana. Itse asiassa, kun te olitte neljä vuotta hallituksessa, tiloja lopetti enemmän kuin vaikka tällä vaalikaudella tai sitä edeltävällä vaalikaudella.

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

Puhemies! Loppuun: Mitä pitää tehdä ruokaketjulle, niin että se pääsisi kestävämmälle tasolle? Kaksi asiaa: Ruokakauppa oikeudenmukaisemmaksi. Olen siitä antanut esityksen. Onko kokoomus sitoutunut jatkamaan tätä työtä, laittamaan kauppaa kuriin? Ja vientiä käyntiin, Food from Finland -työtä lisää. Pitää saada meidän ruokatasetta positiivisemmaksi.

Puhemies Matti Vanhanen: Nyt annan mahdollisuuden debattiin minuutin puheenvuoroilla. — Edustaja Essayah.

15.22 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Hallituspuolueitten vastauspuheenvuorot olivat pitkälti samankaltaisia ja toistivat toinen toisiaan. Lueteltiin erilaisia toimenpiteitä, ainoastaan teot puuttuvat.

Ministeri Kurvinen täällä yritti väistellä ja muistella, minkälaisia erilaisia kriisejä suomalaisessa maataloudessa on ollut. Nyt on kysymys tästä päivästä. Nyt on kysymys siitä, että meillä on elinkelpoisia tiloja, kannattavia tiloja, jotka ovat tässä energiakriisissä hukumassa. Ne joutuvat lopettamaan toimintansa. Tarvitaan toimenpiteitä nyt. Kyllä jotakin kertoo hallituksen arvostuksesta, että täältä puuttuvat sekä pääministeri että valtiovarainministeri, joilta olisin halunnut kysyä, koska maatalouden energiatukipaketti on tulossa. Te olette, arvoisa hallitus, omalla riitelyllänne vaarantaneet suomalaisen maatalouden jatkuvuuden ja tilojen pystyssä pysymisen. Teillä on vastuu tässä tilanteessa.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Kurvinen. [Leena Meri: Ai heti saa!]

15.23 Maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastaan heti tähän edustaja Essayahin perusteltuun kysymykseen.

Itse vastuullisena maatalousministerinä olen sitä mieltä, että jonkinlainen kohdennettu sähkö- ja lannoitekustannustuki olisi vielä paikallaan tiloille, [Keskelä: Missä se on?] mutta mielestäni mitään lisäyleistukea ei pidä maksaa tässä tilanteessa, vaan se pitää kohdentaa. Jos joku tuki tulee, se pitää kohdentaa sitten juuri niille tiloille, joilla poikkeuksellisesti sähkökustannukset ja lannoitekustannukset ovat nousseet. [Leena Meri: ”Jos” — tuleeko vai ei?]

Me hallituksessa työskentelemme loppuun asti ihan normaalissa päiväjärjestyksessä. Meillä on lisätalousarvioneuvotteluita ja muita, meillä on hallituksella muitakin ratkaistavia asioita muun muassa hoivavelkaan liittyen, keskusteluja sote-alueisiin liittyen, niitä katsotaan eteenpäin.

On myös todettava, että syksyn aikana tiukkaan kriisitilanteeseen on Suomen historian suurimmasta maatalouden tukipaketista, huoltovarmuuspaketista, tullut yli 100 miljoonaa euroa tässä juuri syksyn aikana. Eli teidän välikysymyksenne perusteet ovat virheellisiä, syksyn aikana on tullut tukea.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Rantanen, Piritta.

15.24 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minua häiritsee suunnattomasti tässä keskustelussa se, että ei erotella eri syitä, mitkä tähän tilanteeseen ovat johtaneet. Meillä on nimenomaan sodan aiheuttama kriisi ja meillä on pitkän aikavälin kriisi, ja korjauskeinot ovat aivan erilaisia, jos puhutaan vaikka tätä koko yhteiskuntaa

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

koskevasta energiakriisistä. Ja kyllä, hallitus on reagoinut ja on näihin asioihin jo tarttunut. Ruokaketju ei ole tämäntyyppistä kriisiä kohdannut aiemmin, ja siksi se on nyt rikki. Oikeutettu kysymys on myös, kuka alkutuotannon puolia on markkinoilla pitänyt ja kenen siitä olisi ensisijaisesti pitänyt huolehtia. Onko ensisijaisesti hallituksen tehtävä huolehtia markkinoiden toimivuudesta?

Nopeita toimia vaativa tilanne on kuitenkin nyt uuden CAP-kauden alkaessa vuodenvaihteen jälkeen. Maksuaikataulumuutokset tulevat tuntumaan nyt erityisen kovaa. Kysyisinkin nyt ministeri Kurviselta, oliko hallitus nyt löytämässä jonkinlaisen keinon siihen, että maksuvalmius varmistetaan maataloilla.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Elomaa.

15.25 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maatalouden kannattavuuskriisi johtuu pitkälti siitä, että alkutuottaja ei saa tuotteistaan edes tuotantokustannuksia vastaavaa korvausta. Se on se ydinasia. Huolet tähän liittyen ovat nyt megaluokkaa, puhumattakaan huoltovarmuudesta.

Kun tehdään töitä, saadaan palkkaa, jolla yritetään tulla toimeen. EU:n yhteisestä maatalouspolitiikasta maksetaan EU-tukea, joka on viljelijän palkkaa. Nyt tämä tieto, että eläinpalkkioihin ja nautapalkkioihin tulee parannus, on erittäin hyvä, ja siitä tulee kiitos, mutta kyllä ollaan painostettukin. Ilmeisesti pitää teitä vähän painostaa, että saadaan hyviä tuloksia.

Sitten vielä tämä kiinteistöveroasia: se oli perussuomalaisen esitys, ja on hyvä, että siihen on tullut parannus.

Mutta muitakin ongelmia nyt on maataloudella. Mitkä ovat ne teidän strategianne? Tämä ei vielä riitä, että pelkät eläinpalkkiot maksetaan. Kaikilla viljelijöillä on nyt vaikeuksia.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Eestilä.

15.26 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Harva yritys on suoraan riippuvainen maakaasun hinnasta, mutta maatalousyrittäjät ovat, sillä lannoitteiden valmistukseen tarvitaan maakaasua, ja kyllähän nyt on todettava kaikkien suulla, että tämä Ukrainan sota aiheutti maataloudelle täydellisen force majeure -tilanteen. He eivät kyllä itse enää selviä mitenkään, koska lannoitteiden valtava nousu iskee rehujen hintaan, joka paikkaan, ja varsinkin kotieläintuottajat, kuten puheessani totesin, ovat suurissa vaikeuksissa, ja erityisesti lihantuottajat.

Mutta mitä tässä pitäisi tehdä — siihenhän meidän kaikkien pitää keskittyä. Kyllähän ensimmäinen teko on energiatuki. Se pitää kohdentaa, juuri niin kuin ministeri sanoi, niille tiloille, jotka kärsivät energian hinnan noususta. Kaikki tilat eivät kärsi, mutta ovathan siellä tietenkin polttoöljy ja muut ja sitten on tietenkin tämä lannoitteiden hinta. Teidän hallituksessa pitäisi miettiä, miten nämä tuet kohdennetaan, että päästään akuuttivaiheen yli. Sitten tulee tukijärjestelmän muutos, jossa tuet pitää kohdentaa aktiivituloille, jotka tuottavat ruokaa Suomeen tai jotakin hyödykettä suomalaiselle yhteiskunnalle. Eli tarvitaan akuutteja tekoja ja tarvitaan rakenteellisia muutoksia.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Savola.

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

15.27 **Mikko Savola kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun tätä keskustelua kuuntelee, niin tässä hyvä puoli on se, että tämä keskustelu on varsin yksimielinen siitä ja ymmärretään se, että suomalainen maatalous on vakavissa vaikeuksissa. [Sanna Antikainen: Pelkkä ymmärrys ei riitä!] Syynä tähän ovat tuotantokustannukset suhteessa tuotteesta saatavaan hintaan. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] — Anteeksi, kuuntelisitteko, perussuomalaiset myös, kun teille puhun. — Kauppa tahkoaa tulosta, ja viljelijä, joka tekee eniten suomalaisen ruuan eteen, saa vähiten. [Mauri Peltokangas: Paljon puhetta, vähän tekoja!]

Elintarvikemarkkinalakiesitys on annettu viime viikolla eduskuntaan, ja tämän lisäksi tarvitaan vielä kilpailulakiin kokonaisuudistus. Se näyttää olevan oikeastaan ainut keino saada reilummat markkinat. Myös elintarvikemarkkinavaltuutetulle tarvitaan lisää toimivaltaa kilpailuun puuttumiseksi. Ja oikeastaan kysyn teiltä, myös oppositiolta, sitä, oletteko te valmiita myös tähän, että kilpailulaki avataan ja muutetaan ja siitä tehdään esitys. [Sari Essayah: Kyllä! — Peter Östman: Kyllä!] — Kristillisdemokraatit näköjään ovat. — Mutta toinen kysymys liittyen vaihtoehtobudjetteihin: Viime viikolla varsin vähän oli esityksiä maatalouteen tulevista rahoista. Perussuomalaisilta ei euron euroa, kokoomukselta sähkömarkkinatuki. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Pitko.

15.29 **Jenni Pitko vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalainen maatalous on ollut jo pidemmän aikaa liian riippuvainen fossiilisista polttoaineista, tuontirehusta ja tuontilannoitteista. Olisiko nyt jo aika tehdä pitkän tähtäimen visio ruuantuotannon kehittämiseksi ainaisen paikkaamisen sijaan? On kai aivan selvää, että tarvitsemme vauhtia maatalouden omalle energiantuotannolle, esimerkiksi biokaasulle ja aurinkoenergialle, ja tarvitsemme ravinnekiertojen tehostamista ja sitä kautta myös ympäristövaikutusten vähentämistä. Olisi myös hyvä saada ruokaketjuun lisää euroja markkinoilta sekä toimivammat elintarvikemarkkinat ja totta kai myös suunnitelma varautua ilmaston lämpenemisen tuomaan sään ääri-ilmiöiden lisääntymiseen. Näihin eivät auta yksittäiset tukipaketit, vaan me tarvitsemme sen pitkän tähtäimen kehittämissuunnitelman. Toivon, että tämä parlamentaarinen työryhmä, joka nyt tätä miettii, on valmis oikeasti tekemään kannattavuuden parantamiseksi pitkän tähtäimen suunnitelman, joka samalla parantaa omavaraisuutta ja vähentää ympäristökuormaa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Myllykoski.

15.30 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kysyn, kuten edustaja Rantanen, tulevan CAP-kauden tukien maksatusaikatauluista. Ministeri Kurvinen, ymmärsinkö oikein, että kerroitte juuri, että ruokaosaston ilmoittamat maksatusaikataulumuutokset olivatkin vain aikaista aprillipilaa?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Östman.

15.30 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ministeri Kurvinen, te omassa vastauspuheenvuorossanne käytitte syyllistä ja syytä -taktiikkaa — se on paras puolustus. Minä sanoisin, että jos me puhumme loukkaavasti toisiamme kohtaan täs-

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

sä salissa, se ei ole isoin ongelma, sillä sen me pystymme selvittämään kahvilan puolella. Mutta se, jos jokin, on loukkaavaa, kun kaikkien niiden maanviljelijöiden, jotka taistelevat syvässä tuskassa ja hädässä, puhetta ei kuulla, heidän viestejään ei kuunnella. Toimitin teille tämän listan, jonka saimme viime viikolla, kun teimme kyselyn viljelijöille ja saimme 200 vastausta kahdessa vuorokaudessa. Jos näitä viestejä ei kuunnella, se, jos jokin, on loukkaavaa.

Sitten haluan vielä sanoa sen, että meillä kristillisdemokraateilla oli vaihtoehtobudjetissamme 300 miljoonaa euroa — juuri se summa, mitä me toivoimme, että hallitus olisi tehnyt lisätalousarviobudjetissaan.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Harkimo.

15.32 **Harry Harkimo liik** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tänään on lehdistä luettu, että hallitus on päässyt sopuun toimintatavoistaan tulevaisuudessa. [Piritta Rantanen: Eikö ole hienoa?] — On, se on hienoa. — Kun nyt luonnonsuojelulaki aiheutti riitaa ja ennen sitä puhuttiin 100 miljoonan ja 300 miljoonan tuista, niin missä vaiheessa nyt ollaan, riidelläänkö vielä tästä tuesta vai ollaanko pääsemässä siitä yksimielisyyteen? Onko Kurvinen ihan yksin sen 100 miljoonansa kanssa, vai saadaanko jotain aikaan siellä hallituksessa?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Turtiainen.

15.32 **Ano Turtiainen vkk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Välikysymyksessä kysytään, onko hallituksella käynnissä neuvottelut komission kanssa siitä, millaisilla toimenpiteillä tiloja voidaan akuutissa kustannuskriisissä tukea. Siis pitäisikö nyt muka Brysselistä pyydellä apuja? EU on ajanut sinnikkäästi kaikissa jäsenmaissa maatalouden alasajoa ja tuottajien velkaannuttamista niin tukipolitiikalla, kontrollin lisäämisellä kuin teknisillä normeillakin. Tässä salissa on rustattu jo vuosikaudet tuottajille kompensatiopaketteja, kun EU:n maataloustuet kutistuvat kutistumistaan, ja nyt vielä välikysymyksessäkin haikaillaan Brysselin perään. Välikysymyksessä olisi pitänyt ottaa esille EU-ero. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Lindtman.

15.33 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kolme tärkeää viestiä: Hallitus tekee kaikki tarvittavat toimet, jotta ruokaturva Suomessa voidaan kaikissa oloissa turvata — se on tärkeä viesti. Toinen tärkeä on, että nämä maksatukset saadaan kuntoon, ettei sen vuoksi kannattavia tiloja ajeta alas. Ja kolmas on se, että ainoa kestävä ratkaisu on se, että markkina saadaan toimimaan niin, että myöskin tuottaja saa osansa sieltä markkinoilta.

Mutta, arvoisa puhemies, pakko hieman yhtyä tuohon edustaja Savolan ihmettelyyn. Täällä oppositio perussuomalaisten johdolla kovasti vaatii lisää rahaa maatalouteen. Tässä välissähan tuli perussuomalaisten vaihtoehtobudjetti, ja kävin sen vielä kertaalleen läpi ja totesin, että eihän siellä ole euroakaan suomalaiselle maataloudelle. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Itse asiassa koko tästä monen sivun vaihtoehtobudjetista te olette uhranneet vain yksitoista riviä maataloudelle. [Kimmo Kiljunen: Oho!] Ja tämän huolto-

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

varmuuspaketin, mistä te puhutte, tämän vararahaston, osalta ei mainita mitään maataloudesta. Eli jälleen kerran näyttää siltä, että ei sieltä kehitysavusta, maahanmuutosta tai ilmastotoimista riittänytkään euron euroa maatalouteen, vaikka niin olette antaneet suomalaisten ymmärtää. Teidän vaihtoehtonne, edustaja Purra, ei [Puhemies koputtaa] toimi. [Kimmo Kiljunen: Aika erikoista!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Purra.

15.35 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Perussuomalaiset ovat juuri julkaisseet uuden maaseutupoliittisen ohjelman, jossa on muun muassa sata erilaista toimenpidettä [Mikko Savola: Mutta rahaakin tarvitaan!] meidän maaseutumme korjaamiseksi. Ne kohdistuvat myös pitkälle tähtäimelle, eivät ainoastaan tähän akuuttikriisiin. Akuuttikriisiä varten seuraavan vuoden vaihtoehtobudjetissamme on nimenomaan kriisivara, jota voidaan käyttää esimerkiksi sähkön hinnannousun kompensoimiseen myös maataloustuottajille.

Mutta se, mihin haluan tässä puuttua, on ylipäättänsä tämä tukipolitiikka. Täällä hyvin monessa puheenvuorossa kuvattiin sitä, että maataloustuet pitää entistä paremmin ja nykyistä paremmin kohdistaa aktiiviviljelyyn. Perussuomalaiset ovat juuri tätä samaa mieltä. Niinpä me olemme tässä ohjelmassamme muun muassa esittäneet, että siirtymäajan jälkeen — tulevaisuutta silmällä pitäen, kun tästä kriisistä päästään — meidän pitää siirtyä kohti sadonkorjuuvelvoitetta, jolloin maataloustuet kohdistuvat nimenomaan ruuantuotantoon ja aktiiviviljelyyn. Nythän näin ei ole. Kun katson tässä näitä suurimpia maataloustuen saajia viime vuodelta, niin siellä on ihan hirvittävästi erilaista hanketukea, joka ei lainkaan kohdistu itse ruuantuotantoon. Siksi kysyisin muilta puolueilta, oletteko te ensi hallituskaudella valmiita [Puhemies: Aika!] tukemaan ruuantuotannon tukemista sen sijaan, [Puhemies koputtaa] että tuetaan kaikenlaisia peltoja ja hanhien laskeutumisia.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mykkänen.

15.36 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se on tietysti luonnollista, että tilarakenne Suomessa myös muuttuu ja tuottavuus paranee — onneksi näin. Maanviljelijät ovat tehneet siinä hyvää työtä koko ajan. Mutta se ei ole meidän mielestämme oikea tapa laittaa jyviä ja akanoita erilleen, että kuka yllättäen kestää tämän lannoitteiden ja energian hinnan ja korkojen nousun kriisin. Se helposti iskee pahimmin niihin, jotka ovat juuri investoineet, kasvattaneet tuottavuutta, tehokkuutta. Heitä ei saa kaataa. Hyvä, että tästä ollaan yksimielisiä. Tämän takia me vaihtoehtobudjetissamme, jossa elimme niukan markan politiikkaa, ohjasimme tähän nopean panoksen. Kurvinen tuntuu kannattavan sitä, että energiapalautus tuplataan maataloudelle, mutta ei hän saa sitä aikaiseksi. Se pitäisi vuodenvaihteessa saada aikaiseksi.

No, vielä isompi asia on tietysti sitten se — tätä kysyn maatalousministeriltä — miten nyt näette, kun olette toimialanne ministerinä katsonut: eikö meidän pitäisi olla viiden vuoden päästä ihan erikokoinen vientimaa, puhtaan ruuan vientimaa? Miksi me olemme siinä jäljessä muita Pohjoismaita, ja mitä te aiotte nopeasti tehdä, että meillä on elinvoimainen ruuantuotannon vienti, joka turvaa meille kotimaisen ruokaturvahuoltovarmuuden samalla? Pelkillä tuillahan tämä ei selviä, eikö niin?

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kalli.

15.38 **Eeva Kalli kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tämä välikysymys on tehty erittäin tärkeästä aiheesta. Suomalaisen maatalouden tilanne on sanalla sanoen vakava, ja taustallahan on sekä pitkään jatkunut heikko kannattavuuskehitys, eli epäterve markkina, että sodan aiheuttama kustannuskriisi. Kannattavuuskriisi ratkeaa vain sillä, että markkinat saadaan toimimaan reilummin. Se on kaikkein tärkeintä. Viljelijöiden pitää kerta kaikkiaan saada oikeudenmukainen korvaus työstään.

Mutta kyllä näissä poikkeuksellisissa oloissa on ollut perusteltua tukea kotimaista ruuantuotantoa myös erillisellä huoltovarmuuspaketilla, ja nyt viljelijät tarvitsevat yhteiskunnan vastaantuloa nimenomaan kohdennetusti sähkö- ja lannoitekustannuksiin. On myös pidättäydyttävä uusista päätöksistä ja sääntelystä, joka lisää viljelijöiden kustannuksia ja hallinnollista taakkaa.

Vakavasta tilanteesta huolimatta on rohkaisevaa, että Suomen oman ruuantuotannon tärkeys tunnutaan nyt viimein ymmärrettävän läpi puoluekentän, vasemmalta oikealle. Toivon todella, että tähän keskusteluun sitoudutaan nyt laajasti myös tekojen tasolla.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Harjanne.

15.39 **Atte Harjanne vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tärkeä aihe, maatalous, erittäin paljon hyviä huomioita eri puolilla salia tästä tilanteesta ja sen juurisyistä. Nyt on hyvä huomata, että kun me ollaan aiemmin puhuttu omavaraisuudesta, niin siinä on ollut tietty vääristymä. Jos ruokaa tuotetaan Suomessa ja se on täysin riippuvaista tai hyvin riippuvaista tuontisyötteistä, fossiilisista polttoaineista, niin eihän se silloin oikeastaan ole omavaraista. Ja sen takia on äärimmäisen tärkeää, että huolehditaan siitä, että sitä aitoa omavaraisuutta lähdetään rakentamaan. [Juha Mäenpään välihuuto] Tässä syyllisiä eivät ole viljelijät, jotka ovat sisukkaita, neuvokkaita ja tekevät todella tärkeää työtä. Jos syyllisiä haluaa etsiä, se on ohjaava politiikka, ja jos siihen haluaa etsiä syyllisiä, niitä löytyy varmasti joka puolelta tätä salia. Tämä ei ole mikä parin vuoden asia.

Täällä ollut hyviä huomioita siihen, että meidän pitää huolehtia siitä, että kannattavuuskriisiin vastataan tai että meillä on toimivat markkinat myös sen viljelijän näkökulmasta ja että tehdään toimenpiteitä, joilla irrottaudutaan tästä fossiilienergiasta. Nämä ovat näitä aivan keskeisiä asioita. Vihreiltä tuli myös maatalouspoliittisen ohjelman päivitys aivan hiltain. Edustaja Purralle totean, että kyllä kuulosti ihan hyvänsuuntaiselta. Suosittelen lukemaan tätä meidän ohjelmaa, ja katsotaan, mitä yhteistä sieltä löytyy.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Eskelinen.

15.40 **Seppo Eskelinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän globaaliin kriisiin hallitus on tarttunut kyllä härkää sarvista ja monin toimenpitein auttanut maanviljelijöitten tilannetta, ja varmaan joitakin lisätyökaluja tarvitaan. On selvää, että kestävä ratkaisu maatalouden ahdinkoon löytyy kestävästä ja aidoista markkinoista, ei tukipolitiikasta. Nykytasolla oleva tukijärjestelmä tarvitaan rinnalle, ja sen pitää entistä paremmin kohdentua siihen aktiivituotantoon — suomalaisille perhetiloille ja perheyrittäjyyteen, jonka malli on hyvin arvokas meidän yhteiskunnallemme.

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

Itselläni on vahva usko suomalaisen maatalouden tulevaisuuteen. Ilmastomuutoksen eteneminen näkyy tulevaisuudessa ruokajärjestelmän globaalissa työnjaossa, ja pohjoisten maiden ja vesivaroiltaan rikkaiden maiden sekä puhtaan ilmaston myötä Suomen rooli vahvistuu aivan varmasti. Meille syntyy uusia mahdollisuuksia ruuan viennissä, sen arvo kasvaa. Nyt on vain hoidettava tämä kriisi yli ja katsottavaa tulevaisuuteen yhdessä. [Sanna Antikainen: Hoitaisitte sitten!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Tavio.

15.41 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Sähkön hinta on kohtuuttoman korkealla tasolla, ja hallituksen toimet sähkön hinnan laskemiseksi tai kompensoimiseksi kuluttajille ovat aivan riittämättömiä. Tämä korkea sähkön hinta kohdistuu siis erityisesti yrityksiin ja maatalouden toimijoihin, kun se kustannusrakenne siellä vaikeutuu. Perussuomalaiset siis vaativat hallitukselta toimia, että koko Suomeen saataisiin kohtuuhintaista sähköä. Täytyy muistaa, että maaseudulla sähkön siirtohinnat ovat usein kaupunkikeja kovemmatkin.

Viime kyselytunnilla tätä asiaa kysyttäessä hallitus ilmoitti, että selvitätte yhä toimia sähkön hinnan alentamiseksi. Kuinkahan kauan aiotte selvittää näitä toimia, kun hallituskausikin vähenee ja ennen kaikkea talvi on jo täällä ja sähkön tarve on kasvanut? [Sanna Antikainen: Hupsis, unohtuiko jotain?] Koska teiltä tulee sähkön hintaan kohdistuvia toimia, joita tarvitaan kipeästi? [Leena Meri: Laskutkin tipahtelee koko ajan luukusta! — Sanna Antikainen: Selvityksen alla!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Satonen.

15.42 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri täällä mainitsi siitä, kuinka paljon tiloja on lopettanut eri aikakausina. Se on totta, että tätä rakennekehitystä on koko ajan ollut, mutta se, mikä nyt on poikkeavaa, on se, että aikaisemmin, kun rakennekehitystä on ollut, tuotanto ei silti ole vähentynyt. Mutta nyt on jo nähtävissä se, että uhkaa tuotantokin vähentyä.

Ja toinen asia on se, että vaikka tilojen määrä on vähentynyt, niin siitä huolimatta tilojen kannattavuus ei ole parantunut, vaan päinvastoin. Eli nyt ollaan ihan aidosti sen vakavan tilanteen kohdalla, että meillä alkavat nämä kotieläintilat, jotka ovat viime aikoina investoineet, jotka ovat meidän ruuantuotannon selkäranka juuri nyt, kun me tätä huoltovarmuutta eniten tarvitsemme, olla kaikkein uhanalaisimmassa tilassa. Ja tässä suhteessa kannustan kyllä hyvin nopeasti hallitusta tekemään nämä lannoitteisiin ja sähköön liittyvät vastaan tulot, jotta nyt pelastetaan tämä akuutti tilanne ja sitten voidaan kannattavuutta pidemmällä aikavälillä parantaa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kalmari.

15.43 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On hienoa, että nyt kaikkia puolueita kiinnostaa ruuantuotanto. Silloin, kun esittelin maatalouden lähes kahden miljardin tukipaketin, tässä salissa ei ollut kuin keskustalaisia kansanedustajia, meitä keskustan väkeä. No, otin tämän niin päin, että meihin luotetaan, meidän jälkeemme ollaan tyytyväisiä.

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

Sanon sen suoraan, että keskusta kannattaa sitä, että kohdennettu tukipaketti saadaan, mutta hallituksessa on muitakin puolueita. Tätähän hallitusyhteistyö on. [Sanna Antikainen: Eli sitä ei ole tulossa? Mikä päivämäärä?] — Uskon, että tästä tulee vielä huoltovarmuuden kannalta hyvä ratkaisu, kunhan tämä asia neuvotellaan loppuun.

Meidän on tehtävä tekoja myös siellä elintarvikemarkkinoiden puolella sen lisäksi, mitä Kurvinen on hyvin jo eteenpäin vienyt. Meidän täytyy saada indeksiehto tulevissa hallitusneuvotteluissa läpi, ja meidän tulee tehdä muutoksia, [Sinuhe Wallinheimon välihuuto] jotka takaavat elintarvikeketjun tasapainon, joka ei ole nyt voimassa. [Sanna Antikainen: Kahdeksan vuotta hallituksessa, mitä olette saaneet aikaan?]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Piirainen.

15.45 Raimo Piirainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin täällä on useampaan otteeseen todettu, keskustelu on erittäin tärkeästä asiasta. Viime viikolla tapasin tuottajia, ja kyllä heidän viestinsä oli todella karseata. Ennen kaikkea tässä täytyy nostaa esille, mikä täälläkin on tullut useammassa puheenvuorossa, että on kannattavia yrityksiä tällä hetkellä, mutta heillä on rahoituskriisi. [Leena Meri: Juuri näin!] Just näihin nyt sitten nämä tuet, mitä ministeri Kurvinen hyvin ansiokkaasti on hoitanut... Siinä on EU-lainsäädäntöä ollut haasteena ja tämäntyyppistä, ja nyt on saatu eläinpalkkioasiat hoitoon, ja oletan, että tällä on erittäin suuri merkitys nyt sille, että päästään tästä kriisistä yli.

Myös energiatuki, mikä täällä on mainittu, on erittäin tärkeä, ja se täytyy priorisoida niin, että se menee niille, joilla on energiankulutukset suurimmat, ja tällä tavalla uskon, että myös tästä päästään eteenpäin.

Täytyy muistaa, että tässä on lyhyen aikavälin ja myös pitkän aikavälin tapahtumia, ja sota on yksi, joka on akuuttia kriisiä tuonut maatalouteen. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Koskela.

15.46 Jari Koskela ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nyt seuraava kysymys ei johdu globaalista kriisistä eikä Ukrainan sodasta, elikkä kysyisin ministeri Kurviselta aivan suoran vastauksen siihen asiaan, miten meidän turpeemme kanssa käy tulevaisuudessa. Tiedämme, että me tarvitsemme kasvuturvetta havupuiden kasvattamiseen ja kasvitarhoissa, tarvitsemme kuiviketurvetta karjanhoitoon, ja ennen kaikkea maatalouden omavaraisuuden takia tarvitsemme peltoviljelmiä, elikkä se 12 prosenttia, mitä nykyään tuotetaan turvemailla, on aivan välttämätön tulevaisuudessa. Onko teillä tämä suunnitelma kirkas — vastatkaa ihan nyt vain yksinkertaisesti — että me säilytämme nämä turvemaat ja -pellot, ja ehkä vielä uudistetaan lisääkin, jos siellä on luvitettuna, ja että sitten tietenkin energiaturve on myöskin käytettävissä?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Sankelo.

15.47 Janne Sankelo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Punavihreän hallituksen toiminta maa- ja metsätalouden saralla on ollut luokattoman huonoa. Etenkin kotieläintilat ovat altaalla, ja huonommaksi vain menee, ja tätä politiikkaa keskusta tukee hallituksessa, vaikka väittää täällä päinvastaista. [Sanna Antikainen: Niin tekee!] Näytöille olisi ollut aikaa kahdeksan vuotta. Ensi vuonna alkava EU:n ohjelmakausi tuo mukanaan

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

suoria tukileikkauksia, joiden vaikutus tiloilla on kymmeniätuhansia. Niitä ei pystytä kompensoimaan esimerkiksi hyvinvointikorvauksen toimenpiteillä. [Välihuutoja keskustan ryhmästä] Miinusta on tulossa, ja miinusmerkkinen on ollut myös hallituksen toiminta näitten asioitten parissa. Kysynkin: miksi punavihreä hallitus haluaa maksattaa Suomen ruokaturvan ja huoltovarmuuden viljelijöiden selkänahasta? Korjauksiin olisi ollut monta vuotta aikaa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Leppä.

15.48 **Jari Leppä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tietysti rohkaisevaa, että laidasta laitaan tässä keskustelussa on tullut esille, miten tärkeä asia oma ruoka ja oma maatalous Suomelle on. Se on meidän kokonaisturvallisuutemme, omavaraisuutemme ja huoltovarmuutemme kulmakiviä, ja tällä hetkellä sen ylivoimaisesti suurin ongelma on maatalouden heikko kannattavuus. Sen takia hallitus on tehnyt viime kaudella, edustaja Sankelo, ja tällä kaudella merkittävän määrän erilaisia tukielementtejä, joilla omalta osaltaan, normaalin tukijärjestelmän lisäksi, on pystytty kannattavuutta kohentamaan, mutta nämä kaikki ovat vain laastaria, nämä kaikki ovat vain tekohengitystä. Kestävä kannattavuus tulee vain markkinoilta.

Sen kysymyksen, joka täällä nyt on muutamaan kertaan esitetty, esitän myöskin itse: ovatko varmasti kaikki puolueet valmiita siihen, että ensi vaalikaudella avataan kilpailulainsäädäntö, [Välihuutoja oikealta] jolla saadaan nyt muutos tähän epäterveeseen markkinaan, jossa kauppa tekee koko ajan parempaa ja parempaa tulosta, ajasta huolimatta, ja maatalous huonompaa ja huonompaa?

Ministeri Kurvinen on vienyt eteenpäin elintarvikemarkkinalakia, joka on erittäin hyvä asia, mutta se ei yksin riitä, vaan me tarvitsemme myöskin vielä järeämmän keinon, ja se on kilpailulainsäädännön muutos, ja se meidän täytyy tehdä. Tälle vaalikaudelle tehtiin elintarvikemarkkinalakimuutos ja -uudistus, [Puhemies: Aika!] ja ensi kaudella pitää tehdä kilpailulain muutos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Räsänen ja sen jälkeen ministeri Kurvinen.

15.50 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kristillisdemokraatit ovat siihen valmiit, ja olemme tätä jo aiemminkin esittäneet.

Ministeri Kurvinen, te jätitte nyt vastaamatta siihen kaikkein polttavimpaan kysymykseen: aikooko hallitus nyt vihdoin tuoda viljelijöille energia- ja lannoitetukipaketin? Ja oletteko tutustunut kristillisdemokraattien vaihtoehtobudjetin esitykseen, jossa me esitämme 300:aa miljoonaa euroa? Taidamme olla ainoa tämän eduskunnan puolue, joka ensi vuoden budjettiin tätä esittää. Mutta täällä ovat esimerkiksi edustaja Kalli ja muut keskustalaiset tällaista lupailleet, ja lupaatteko, ministeri, sellaisen tuoda? Maatalousyrittäjät tarvitsevat nyt tulevaisuudennäkymiä, viestin siitä, aikooko hallitus tukea heitä tämän akuutin kriisin ohi. Hallituksen viivästely tässä tuo ihan merkittävää epävarmuutta näille viljelijöille, ja yhä enemmän menee ovia säppiin maataloilla, jos te ette nyt toimi.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Kurvinen. [Antti Kurvinen: Kuinka pitkä?] — Kolme minuuttia.

15.51 Maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen: Arvoisa herra puhemies! Kertaan nyt vielä kerran sen, että pelkästään tämän vuoden puolella hallitus on palauttanut kiinteistöverot maatalouden tuotantorakennuksista, [Juha Mäenpää: Osan niistä!] hallitus on tuonut Suomen historian suurimman yksittäisen maatalouden tukipaketin, yli 300 miljoonan euron huoltovarmuuspaketin. [Oikealta: Almuja!] Lisäksi, kun sain edustaja Lepältä tämän hienon tehtävän hoidettavakseni, sain hänen tekemänsä pohjatyt viimeistellä, että saatiin hyvä uusi ohjelmakausi, CAP-kausi.

Edustaja Sankelon puheenvuoro oli minusta täynnä virheellisiä väitteitä. En ymmärrä, mistä hän puhuu, kun meillä on tukitaso säilyy samanlaisena ja ympäristöehdot samanlaisina maataloudelle seuraavat viisi vuotta. Se oli hyvin omituinen puheenvuoro. Näitä asioita ei kuitenkaan tässä keskustelussa saa unohtaa.

Arvoisa puhemies! Korjaan nyt muutamia virheellisiä kommentteja, mitä täällä tuotiin esille.

Ensinnäkin perussuomalaisten osalta: Teillä ei ole teidän papereissanne, näissä vaihtoehtopapereissanne, konkreettisia yksityiskohtaisia toimia, miten maataloutta voisi auttaa. Ne ovat siellä ylätasolla olevia heittoja, että vähennetään byrokratiaa ja tehdään jotakin paremmin. Kertokaa, miten te käytännössä osaamisella tekisitte sen paremmin. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä]

Voin sanoa edustaja Taviolle sähköstä: tämä hallitus on alentanut maatalouden sähköveron EU:n minimiin.

Lisäksi joudun valitettavasti toteamaan liittyen tähän kokoomuksen sähkötukiajutukseen, missä on hyvä tarkoitus, että se ei ole EU-lainsäädännön mukainen. Koska meillä on sähkövero EU:n minimissä, niin tällaista tukea ikään kuin tarta pä tarta, tällaista niin sanottua ylikompensatiota, ei pystytä EU-lainsäädännön mukaan maksamaan. Ajatus siinä on sinänsä hyvä, ja itse olen pohtinut ehkä vähän tämmöistä kustannustukityypistä mallia.

Sitten joudun valitettavasti, arvoisa puhemies, toteamaan edustaja Sankelolle, että silloin kun kokoomuksella oli viimeksi maa- ja metsätalousministerin salkku — Jari Koskinen ja Petteri Orpo hoitivat sitä — tiloja väheni paljon nopeammin kuin sen jälkeen, kun keskusta otti tämän salkun haltuun. Teidän jälkenne ovat pelottavia, ja silloin tukipuolueena sille kokoomuslaiselle politiikalle oli KD. Että ei täällä kannata Sankelon eikä KD:n hurskastella yhtään mitään.

Sinänsä täällä on ollut hyviä kommentteja. Totean maataloustukien maksatusaikataulusta, että tapasin komissaari Wojciechowskia ja sovimme, että komission virkamiehet ja maa- ja metsätalousministeriön virkamiehet jatkavat neuvotteluja, jotta päästäisiin seuraavalla ohjelmakaudella siihen perinteiseen tukimaksatusaikatauluun.

Sitten loppuun — puoli minuuttia, arvoisa puhemies — tällaista positiivista katsetta eteenpäin:

Olen samaa mieltä edustaja Eestilän ja vihreiden edustajien puheenvuorojen kanssa siitä, että meidän pitää satsata ravinnekiertoon ja meidän pitää saada suomalaista maataloutta irti fossiilisista lähteistä: vähemmän fossiilisia polttoaineita, vähemmän keinolannoitteita, enemmän haketta, enemmän biokaasua, enemmän ravinnekiertoa.

Lisäksi olen täysin samaa mieltä kuin kokoomuksen ryhmä Mykkänen siitä, että elintarvikevientiä pitää vahvistaa. Meillä on selvityshenkilö sitä tekemässä. Meillä on tämä Food from Finland -hanke käynnissä. Itsekin olin Vietnamin tuossa puolitoista kuukautta sitten avaamassa ovia suomalaisen sianlihan ja siipikarjan viennille.

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Ajattelin jo lopettaa debatin, mutta kun pallo heitettiin salin puolelle, niin kaksi puheenvuoroa: edustaja Tavio ja sitten edustaja Eestilä.

15.54 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Juurihan perussuomalaisen puheenjohtaja Purra kuvasi teille hyvin meidän uutta maaseutuohjelmaa. Teidän kannattaa käydä se lukemassa, kun ette siis selvästikään ole itse sitä lukenut. Ja kun te viittasitte vaihtoehtobudjettiin, joka ilmestyi juuri ennen tuota uutta maaseutulinjausta, siinä meillä on hyvä liikkumavara, 800 miljoonaa euroa. Se on valtava liikkumavara esimerkiksi sähkönhintojen alentamiseen, ja kuten totesimme, sehän vaikuttaa juuri maatalojen hyvinvointiin.

On hyvin erikoista ollut hallitukselta, joka luo velkaa, kun tiedetään, että Suomi on pahassa ylivelkaantumiskierteessä, että nyt perussuomalaisilta, jotka ovat esittäneet näitä säästöehdotuksia ja eivät menoesityksiä, tivataan sitten niitä tarkkoja menoesityksiä. Me on kerrottu, että 500 miljoonan edestä vähintään me tehtäisiin lisää tukea kansalaisille ja maaseudulle. Jos ei se riitä, niin se on kuitenkin enemmän kuin mitä hallitus antaa. [Välihuutoja]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Eestilä.

15.55 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Kurviselle sanoisin rakentavasti, että kun me ehdotamme energiatukea, niin se on perusteltu ja se perustuu tosiasioihin ja viljelijöitten hätään. Hieman kyllä kyseenalaistan teidän menemistänne EU:n selän taakse. Kun esimerkiksi Saksa antoi yrityksille ja kansalaisille tuosta vaan 200 miljardia tukea, niin mahtoiko se kuinka pitkään EU-komission kanssa neuvotella? Kun me liityimme EU:hun, niin kyllähän jo perussopimuksessa sanotaan, että jokaisessa maassa pitää harjoittaa omaa ruuantuotantoa jopa niin pitkälle, että meillä on pohjoiset tuet ja muut, jos on epäedulliset olosuhteet. Nyt kun tämä tilojen lakkauttamisvauhti on niin kova, että se uhkaa meillä teollista infraa, niin täytyyhän meidän pystyä kansallisesti tekemään niitä päätöksiä, joita Ukrainan sodan force majeure -tilanne on aiheuttanut viljelijöille. [Leena Meri: Tehkää rohkeasti vaan!] Eihän me nyt loputtomiin voida EU:n selän taakse mennä, vaan antakaa ne rahat niille, ja jos joku haluaa, niin mennään sitten EU-tuomioistuimeen ja katsotaan, mikä on diagnoosi. [Leena Meri: Pannaan siellä hanttiin!]

Puhemies Matti Vanhanen: Puhujalistaan. — Edustaja Turtiainen.

15.57 Ano Turtiainen vkk: Arvoisa puhemies! Tämä kristillisdemokraattien johdolla jätetty välikysymys kantaa huolta suomalaisten leivästä. Hyvä niin, sillä siitä pitääkin kantaa huolta. Lisäksi on tärkeää muistaa, että ihminen ei kuitenkaan elä yksin leivästä eikä maaseudun elinvoima ole pelkästään ruuantuotantoa. Se on suomalaisten alkuperäinen elämänmuoto ja kansallisen mielenlaadun perusta. Ruuhka-Suomi ilman elävää maaseutuyhteyttä olisi vain osa globaalia verkostotalouden saaristoa. Maaseutu on suomalaisuuden turva, jonne viime sotienkin aikana kaupunkiväestöä siirrettiin.

Perussuomalaiset ovat tehneet hiljattain hyvän maaseutupoliittisen ohjelman. Siinä lukee, että heidän pitkän aikavälin tavoitteenaan on saada maataloustuet kokonaan kansallisiin käsiin. Oikeasti tuo on hyvä asia, että halutaan maataloustuet kokonaan kansallisiin käsiin, mutta kyllä minä ihmettelen, ettei heti haluta ottaa härkää sarvista tässä asiassa vaan

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

ilmoitetaan sen olevan vain pitkän aikavälin tavoite. Onko perussuomalaisilla tarkoitus jälleen kerran höynäyttää maaseudun väkeä ennen vaaleja, ja sitten taas vaalien jälkeen vedetään EU-liittovaltiokiimassa letkajenkkaa kokoomuksen perässä? [Perussuomalaisten ryhmästä: Ei!] Onneksi jokainen näkee ennen vaaleja, kuinka EU kompastelee USA:n perässä, eli tulevat vaalit ovat EU-ero- ja Nato-puliveivausvaalit.

Arvoisa puhemies! Minua ei kysytty mukaan tähän välikysymykseen. [Vilhelm Junnila: Miksiköhän!] Ilmeisesti pokka ei kestänyt kysyä, koska välikysymyksessä toistetaan sitä typerää hyökkäyssota-sanaa ja annetaan ymmärtää, että tämän eduskunnan sijaan maataloutemme ahdinko johtuisi muka itänaapurista. Kyllä te olette, hyvät kollegat, itse aiheuttaneet maatalouden alasajon, energiakriisin ja ihan kaiken ahdingon — ihan itse. Te olette pilanneet suhteet itänaapuriimme, ja te olette liitossa itse saatanan kanssa, joka muutti Neuvostoliiton hajottua idästä Brysseliin. KD-väeltä haluan kysyä: mistä te ammennatte tuota Venäjä-vihaa? Mistä? Jos teitä närästävät vielä edesmenneet sodat Neuvostoliiton kanssa, niin eikö teillä ole käynyt mielessä, mitä Isä meidän -rukouksessa sanotaan sen jälkeen, kun siinä ensin pyydetään omia syntejä anteeksi. Siinä nimittäin sanotaan ”niin kuin mekin anteeksi annamme niille, jotka ovat meitä vastaan rikkoneet”.

Arvoisa puhemies! Tämä eduskunta hallitusta ja oppositiota myöten on munannut jo niin pahasti, että se ei nauti edustamieni kansalaisten luottamusta, ja sen vuoksi esitän epäluottamusta koko eduskunnalle. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Mäkelä, olkaa hyvä.

16.01 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Nyt tällä hallituskaudella on näistä välikysymyskeskusteluista ja kyselytunneista muodostunut siinä mielessä merkillinen näytelmä, että hallitus ikään kuin näkee asetelmaksi sen, että on hallituksen tehtävä kysyä oppositiolta, kun sen pitäisi olla niin, että on opposition tehtävä kysyä hallitukselta. Mutta kun oppositiolta on kysytty, niin perussuomalaiset ovat vastanneet. Meillä on varattuna vaihtoehtobudjetissamme 500 miljoonaa erilaisiin kriisitoimiin, mukaan lukien maatalouden kriisitoimiin, tulevalle vuodelle. Olemme myös esittäneet sadan kohdan maatalouspoliittisen ohjelmamme, jolla luomme suuren katteen puheillemme maatalouden merkityksestä suomalaisen huoltovarmuuden muodostamisessa. Niitä puheita me olemme puhuneet jatkuvasti, niinäkin aikoina, kun ei ole ollut niin muotia puhua huoltovarmuudesta.

Tämän hallituksen luoma kuva maatalouden nykytilasta ei oikein vastaa sitä todellisuutta, mistä kuulee, kun keskustelee ihmisten kanssa, maataloustuottajien kanssa, ja kuulee heidän ääntänsä ja heidän hätäänsä. Konkreettinen esimerkki sosiaalisesta mediasta: Tässä yhtenä päivänä eräs karjatilallinen olisi lähettänyt teurastamoon kaksi lehmää, mutta teurastamosta oli sanottu, että tänä vuonna ei enää mahdu, koska on niin paljon jonoa, kun tiloja lopetetaan niin paljon. Lehmä ei mahdu teurastamoon, koska tiloja lopetetaan liikaa. Tämä on maatalouden nykyinen tilanne tällä hetkellä.

Maatalouden kriisi on ollut olemassa jo pitkään. Tiloja on loppunut vuosien mittaan erilaisista syistä. EU:stahan se koko alasajo lähti aikanaan liikkeelle. Tilanne oli olemassa ennen tätä kriisiä. Täytyy muistaa, että tämä kriisikin on ollut olemassa jo pitkän aikaa, jo vuodesta 2014 lähtien, kun Venäjä oikeudettomasti valloitti Krimin. Siihen kohdistui pakotteita, minkä seurauksena Venäjä kohdisti vastapakotteita länteen, ja tämä tilanne tietyllä tavalla syvensi myös Suomen maatalouden kriisiä. Se ei ole meidän syytämme, se on Venäjän syytä, mutta kriisi oli olemassa jo ennen vuotta 2014.

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

Mutta nyt tämän välikysymyksen ydin ei ole itse asiassa edes se, mikä kriisi oli voimassa aiemmin, vaan se, mikä kriisi on voimassa nyt. Missä tilanteessa me nyt olemme? Mitä tapahtuu ensi talvena? Miten tilojen kannattavuus kehittyy niissä olosuhteissa, kun sähkön hinta saattaa olla kymmenkertainen verrattuna entiseen? Mitä näille tiloille tapahtuu silloin, kun tulevat maksuvaikkeudet eivätkä ne voi enää tuottaa ruokaa? Hallituksen vastaus puhuu tästä asiasta EU-tukien muodossa, monivuotisen rahoituskehyksen muodossa. Puhutaan, niin kuin tämä olisi aivan jokapäiväinen asia, kun vastataan tähän välikysymykseen, jossa puhutaan nimenomaan tämän kriisin hallinnasta, jonka pitäisi tapahtua nyt ja heti.

Aiemmin ihmeteltiin, mihin pääministeri ja valtiovarainministeri olivat hävinneet, jopa tästä asiasta käydyn debatin aikana, puhumattakaan listapuheenvuoroista, joita nyt alettiin käymään. Yksi vastaus tähän asiaan voisi olla se, että pääministeri lähti kovistelevaan valtiovarainministeriä mediaan, että keskusta ei saa vastaisuudessa enää tehdä irtiottoja hallituksen ohjelmasta. Sellaisen tiedon äsken saimme lukea mediasta, kun me täällä yritämme keskustella tästä välikysymyksestä. Niin paljon pääministeri kunnioittaa tämän eduskunnan arvovaltaa. Tämä hallituksen, suoraan sanottuna, pelleily tämän maatalouden tukipaketin kanssa on täysin luokatonta toimintaa. Te ehdollistatte suomalaisten maatilatuottajien, ruuantuottajien, ahdingon omille keskinäisille riidoillenne. Tukipaketit hallituksessa eivät etene, kun vihreitä närästää luonnonsuojelulain eteneminen. Tällainen toiminta ei missään tapauksessa saa jatkua. Se on isänmaalle vahingollista toimintaa. Te vahingoittatte Suomen ja suomalaisten etua toimimalla tällä tavalla. Siksi tämä hallitus pitää kaataa. Ja niinpä kannatan edustaja Essayahin tekemää epäluottamuslause-esitystä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Adlercreutz, poissa. — Edustaja Räsänen, olkaa hyvä.

16.05 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Kristillisdemokraatit tekivät kyselyn, johon maataloustuottajat kertoivat tämän hetken tunnelmista, ja kahdessa päivässä saimme 200 vastausta. Luen lainauksen ihan yhdestä yksittäisestä vastauksesta: ”Apulantoja ei ole varaa ostaa ensi kesäksi ollenkaan. Sähköä säästetään navetalla niin, jotta tehdään töitä halvan sähkön aikaan. Tänä kesänä tehtiin lehmille vain yksi rehusato. Ei ollut varaa satsata toiseen. Nyt mietitään, millä maksetaan paalauslasku. Se maatalouden viime keväälle luvattu tukipaketti pitää saada heti, ja ne tuet pitää jakaa vain niille, jotka tuottaa ruokaa oikeasti, ei näennäisviljelijöille.”

Arvoisa puhemies! Maatalouden ahdinko ei koske pelkästään näitä epätoivoisia tuottajia vaan koko suomalaista yhteiskuntaa. Meitä uhkaa myös ruokakriisi, ellemmme näinä epävarmoina aikoina pidä huolta elintarviketuotannon omavaraisuudesta.

Ministeri Kurvinen, te täällä olette nyt kaivanut näitä arkeologisia muistoja ja vuosien taakse erilaisia päätöksiä, mutta nyt tällä hetkellä tämä näkymä on synkempi kuin koskaan maatalouden historiassa Suomessa. Nyt eletään sitä synkkää aikaa, nyt on reagoitava. Oli kyllä suuri pettymys, ettei hallitus tuonut — ei talousarvioesityksessä, ei lisätalousarvioesityksissä, ei täydentävässä budjetissa — niitä nimenomaan lannoitteiden ja energian hinnan nousuun tarvittavia tukia, joita täällä kyllä keskustalaiset kansanedustajat ovat lupailleet. Siksi toivon, että jos te vilpittömästi, ministeri Kurvinen, itsekkin tätä ajatte — vaikka ette ole sitä kyllä kertaakaan tässä istunnossa sanonut — tämä välikysymys toimisi teille neuvotteluissa myös selkänä, ja toivon, että täällä nyt vielä ilmaisisitte, mikä on tahto-

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

tila tässä asiassa, koska ne viljelijät, jotka ahdingossa ovat, odottavat vastausta. Ei se vastaus meille niin tärkeä ole, mutta heille se on — onko heillä tulevaisuudennäkymää jatkaa toimintaansa. Mitä enemmän toimintaa lopetetaan ja mitä enemmän laitetaan tiloja kiinni, sitä vaikeampaa sitä on ponnistaa uudestaan käyntiin sitten, kun meillä todellakin on nälkä ja on ruokakriisi.

Kuluttaja tuntee kukkarossaan jo nyt kauppakassin kallistumisen. Ruuanhintojen nousu on kiihtynyt uuteen ennätykseen — uusimpien hintatietojen mukaan elintarvikkeet olivat lokakuussa 15,7 prosenttia kalliimpia kuin vuosi sitten — ja tätä nousua todellakin selittävät etenkin kallistuneet lannoitteet ja energia, jotka vaikuttavat koko elintarvikeketjuun, maataloudessa, ruokateollisuudessa ja kaupassa. Ja tuotantokustannukset kasvavat entisestään kylmenevällä säällä.

Elintarvikkeiden verotus on Suomessa korkeaa, ja sitä tulee keventää pitkällä aikavälillä. Kristillisdemokraatit esittävät vaihtoehtobudjetissa hedelmien ja vihannesten arvonlisäveron laskemista kymmeneen prosenttiin. Ajattelen, että tämä olisi kyllä kuluttajienkin kannalta, paitsi tuottajien myös kuluttajien kannalta, erittäin myönteinen uutinen. Kyllä aika monet aivan keskituloiset ihmiset ovat laittaneet viestiä, että esimerkiksi tomaattien ja kurkkujen kohdalla hinnat ovat niin korkeat, että kipuraja on jo tullut vastaan.

Jos maatalouden kriisiin ei vastata päättävästi, eivät uudet sukupolvet ehkä enää ole valmiit jatkamaan perhetilojen toimintaa. Näitä tuen keinoja pitää etsiä niin sähkötuesta, verotuksesta, elintarvikeketjun sisältä kuin lainsäädännöstä — myös kilpailulainsäädännöstä, josta täällä on ollut puhetta. Tässä on kysymys nyt kotimaisen ruuantuotannon tulevaisuudesta, on kysymys myös huoltovarmuudesta, suomalaisen ruuantuotannon omavaraisuudesta, [Puhemies koputtaa] joka näinä epävarmoina aikoina saattaa olla hyvinkin kriittinen kysymys vielä tulevinä vuosina. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Kurvisen aikataulujen mukaan nyt vastauspuheenvuoro, olkaa hyvä.

16.10 Maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jäin tänne vielä hetken aikaa kuuntelemaan hyviä puheenvuoroja. Tämä on todella arvokas keskustelu, ja siinä mielessä tämä välikysymys on tosi hyvä, vaikka sen perustelut muuten monella tavalla ontuvat.

Totean nyt vielä sen, että tätä edeltäjäni, nykyisen edustaja Lepän maatalousministerinä tekemää huoltovarmuuspakettia maksettiin vielä tässä syksyn aikana, eliikka sellainen väite oppositiolta, että syksyn aikana ei ole tullut mitään tukea, ei vain yksinkertaisesti pidä paikkaansa. Muun muassa sika- ja siipikarjataloudelle on tullut sitä heidän tukeaan, mitä maksetaan — siinä on lisäosia maksettu — luonnonhaittakorvaukseen yli 100 miljoonaa tälle syksyille lisäosuutta. Että tätä ei myöskään saa unohtaa.

Lisäksi ehkä sellainen asia, minkä haluan tässä keskustelussa nostaa esille, on se, että vaikka tilanne on äärimmäisen vaikea — siitä tilannekuvasta olen samaa mieltä: EU:hun liittyminen oli vaikea vaihe maataloudelle, mutta sen jälkeen varmaan suurin muutos, muros ja kannattavuuskriisi on nyt tällä hetkellä maataloudessa — niin siitä huolimatta meillä on kuitenkin tiloja, joilla on nuoria yrittäjiä, jotka uskovat tulevaisuuteen. On tosi mahtavaa tavata maaseutunuoria — MTK:n nuorisotoimintaa — muita nuoria viljelijöitä, nuoria tuottajia. He ovat erittäin motivoituneita, he ovat optimistisia tulevaisuuden suhteen, ja heille eivät helpot ja löysät puheet riitä, vaan täytyy puhua ihan vakavista faktoista. Ei voi

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

vain heitellä, että kaikkia veroja ja kaikkia tukia nostetaan, vaan täytyy kohdentaa. He myös näkevät sen, että markkinan pitää toimia ja kehitystä pitää olla.

Toivon, arvoisa puhemies, tämän keskustelun pohjalta, että eduskunnassa nyt tuetaan jatkossa kaikkia kehittämistoimenpiteitä maataloudelle, ei vastusteta sitä, että kehitetään vihreämpää siirtymää niin, ettei ole niin paljon fossiilista riippuvuutta. Toivon, että kokoomus ei vastusta vaikka maatalouden neuvontaan satsaamista — te olette vaihtoehtobudjetissanne esittäneet leikkauksia maaseudun kehittämiseen, ne ovat minusta hyvin outoja. Tulkitsen tämän keskustelun nyt niin, että eduskunta varmasti yksimielisesti hyväksyy sen hallituksen esityksen elintarvikemarkkinalain muuttamisesta, jonka olen tänne taloon antanut, ja toivottavasti, kun vaalitantereille mennään, kaikki puolueet, myös perinteisesti kauppaa myötäilevä kokoomus, ovat sitten tukemassa sitä, että reilun kaupan lainsäädäntöä tulee lisää.

Arvoisa puhemies! Täällä keskustelussa on kysytty, minne pääministeri on mennyt, ja tässä kerron hallituksen puolesta, että meillä on lasten itsenäisyyspäiväjuhlat tällä hetkellä käynnissä — minusta tosi arvokas ja hieno tilaisuus. Pääministeri kykeni tunnin olemaan tässä mukana, sekin oli tärkeää keskustelulle, ja hän on nyt siellä lapsia tapaamassa, ja valtiovarainministeri liittyi hänen seuraansa. Tämä on varmaan edustajille perusteltuun kysymykseen syytä vastata.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Peltokangas, olkaa hyvä.

16.13 Mauri Peltokangas ps: Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri... — Jaa, ministeri taisi keretä livahtamaan. [Naurua] Keskustelemme täällä tänään opposition välikysymyksestä, jonka aiheena on suomalaisen maatalouden kriisi ja kotimaisen ruuantuotannon turvaaminen tulevaisuudessa. Ehkä kaikkein erikoisinta tässä keskustelussa on se, että viimeisimmät maatalouden kuristustoimet ovat tapahtuneet sellaisen hallituksen aikana, jonka olemassaolon nimenomaan keskusta on mahdollistanut. Otan tässä pari esimerkkiä keskustasta, koska täällä keskustalaiset ovat tänään niin topakasti oppositiota moittineet tästä keskustelusta.

No, eikö teidän nimenomaan pitänyt olla se suomalaisen maaseudun puolustaja? Ilmeisesti hallituksessa roikkuminen vuodesta toiseen on tärkeämpi prioriteetti kuin suomalaisen maaseudun elinvoimaisuuden ja ruuantuotannon puolustaminen. Vihreillä on se pilli, jonka mukaan myös keskusta tässä hallituksessa tanssii. Viherposeeraamisesta ja kaiken maailman vasemmistolaisesta humputuksesta on tullut keskustalle oikein sydämenasia. Se onkin tarpeen, jos aiotte ryhtyä pääkaupunkiseudun suurimmaksi puolueeksi vuoteen 2031 mennessä, mitä olette kaavailleet. No, jollainhan teidän on kilpailtava myös Kallion punavihreän kuplan sisällä. Suomalainen maaseutu ei tosin teitä sen jälkeen enää puolustajakseen tunnista, mutta sehän on teille täysin harkittu strateginen valinta.

Arvoisa puhemies! Keskusta on toki välillä väläytellyt omilleen, että ”kyllä me täällä jotta tehdä”. Tänäinkin olemme kuulleet 300 miljoonan tukipaketista. Jokainen euro maatalouteen on hyvä, mutta tässä kohtaa ihmettelen: Te pidätte valtavana tukipakettina sitä 300:aa miljoonaa — aivan valtavana ja käsittämättömänä kädenojennuksena. Samaan aikaan te pidätte 1 300:aa miljoonaa kehitysapua pienenä peanutsina, jolla ei ole mitään merkitystä Suomen budjetille. Tässä on pieni ristiriita. Sieltä olisi leikattavaa. Täällä ovat

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

hallituspuolueen edustajat kysyneet, mistä voisi ottaa lisää maatalouteen — minun mielestäni esimerkiksi kehitysavusta välittömästi 680 miljoonaa. Lyön nimeni paperiin heti.

No, arvoisa puhemies, on aivan selvää, että tämä 300 miljoonaakin on täysin riittämätön rahasumma tähän kriisiin. Sillä ostetaan tuolla maaseudulla ehkä vähän lisää aikaa maataloilile, mutta se ei ratkaise niitä ongelmia, joita meillä maataloudessa todellisesti on. Keskustan haaveena on ilmeisesti tukiaisista elävä maatalous, jossa se voi itse toimia kirstunvartijana ja jakaa suomalaisille maanviljelijöille verovarvoja, siis käytännössä heidän omasta selkänahastaan revittyjä rahoja. No, ei ole mikään ihme, että tuntuvat veronalennukset ovat keskustalle niin vaikeita toimia tehdä. Punavihreässä hallituksessa te olette ilmeisesti löytäneet sisäisen sosialistinne koko porukka.

Arvoisa puhemies! Akuutti energiakriisi on ollut hallitukselle ja erityisesti keskustalle aivan liian suuri pala purtavaksi. Ei ole tullut tarpeellisia keinoja energia-, sähkö-, polttoaine- tai lannoitekustannusten kohtuullistamiseksi alkutuottajille. Alkutuottajille täytyykin antaa nyt kiitosta. Te olette siellä maaseudulla venyneet ja paukkuneet äärirajoille tämän kriisin keskellä. Moni teistä menettää päivittäin elinkeinonsa, ja moni elää jatkuvan epävarmuuden keskellä sen suhteen, jatkuuko maanviljelys sillä omalla tilalla enää lainkaan. Vihervasemmistolainen hallitus ei teidän merkitystänne tälle maalle tunnu ymmärtävän lainkaan. Teidän, arvoiset tuottajat, neuvotteluasemanne elintarvikeketjussa täytyisi turvata ensi tilassa. On kestävämpiä, että te joudutte kasvaneiden kustannusten maksumiehiksi.

Arvoisalle ministeri Kurviselle olisin tässä esittänyt kysymyksen. Olen varma, että ministeri tämän kuulee ja vastaa jossain vaiheessa. Ministeri tänään kertoi, että nautapalkkioita ollaan nyt sitten tuomassa vihdoin ja viimein, mutta kysyisin: miksi te ette ole saaneet jo aikaa sitten aikaan valtioneuvoston asetusta, että lupaamanne almut, 40 prosenttia nautapalkkiosta, olisi maksettu jo joulukuun alussa? Puoliväli hämmöttää, arvoisa ministeri. [Ritva Elomaa: Aivan!] Jo pitkään on ollut tiedossa, että Euroopan komission huomautukset eivät ole syynä nautapalkkioiden viivästymiseen. Komission puolella järjestelmässä ei ole tapahtunut muutoksia ohjelmakauden viimeisen vuoden aikana, mutta Ruokaviraston sivuilla lukee toisin. Palaan tähän syväluotaavasti seuraavassa puheenvuorossani.

Arvoisa puhemies! Maa- ja metsätalousvaliokunta on yksimielisesti päättänyt, että tuet on maksettava sovitusti. Näin ei ole tehty. On täysin pöyristyttävää, että sovittuja tukia ei makseta silloin, kun ne luvataan. [Puhemies koputtaa] Viljelijöiden ja tuottajien täytyy osata ennakoita.

Arvoisa puhemies! Muutama sekunti menee vielä. — Ei siis ihme eikä meidän tarvitse ihmetellä, minkä takia keskusta kyykää. Ei teidän kannata mennä enempää sinne avantoon [Puhemies: Kiitoksia, aika!] vihreiden mukana. Se on vain kylmänviileä tosiasia. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Satonen, olkaa hyvä.

16.19 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Välikysymys on opposition vahvin ase, ja sitä ei käytetä turhaan ja harkitsematta. Sen ensimmäinen tarkoitus on tietysti hallituksen kaataminen, koska ei olla hallituksen toimintaan tyytyväisiä. No, tämä nykyinen hallitus saattaa kaatua ihan mihin hyvänsä, kun pääministerikin on tänään todennut, että seuraavaan kriisiin kaadutaan. Mutta tämän toinen tavoite on varmasti se, että tähän akuuttiin

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

maatalouden tilanteeseen nyt vihdoinkin puututtaisiin riittävän voimakkaasti. Se on tässä se keskeinen asia.

On itse asiassa aikamoinen paradoksi, että samaan aikaan kun meillä on globaali ruokapula, joka vaikuttaa jo pakolaisvirtoihinkin, koska esimerkiksi Ukrainan toimituksissa on Venäjän hyökkäyssodasta johtuen ollut katkoksia Lähi-idän ja Afrikan suuntaan ja se on nostanut siellä merkittävästi hintoja — kun työelämä- ja tasa-arvovaliokunta juuri kävi Italiassa, niin kävi ilmi, että pakolaismäärät ovat tuplaantuneet ja uusista maista tulee väkeä ja osasy siihen on nimenomaan ruuan hinnan kallistuminen ja ruuan saatavuuden vaikeutuminen — niin tällaisessa tilanteessa, jossa suomalaista maataloutta tarvitaan sekä kotimaiseen että myös vientiin entistä enemmän, meidän oman maatalouden kannattavuuden tilanne on sellainen, että tuotanto alkaa supistua.

Täällä on puhuttu jo aiemmin nimenomaan siitä, mitä on tapahtunut tilamäärissä. Se on totta, että tilojen määrä on jo vuosikymmeniä laskenut. Taisi olla Veikko Vennamo, joka täällä puhui aikoinaan sitä, että tapetaan talonpoika päivässä — nyt menee kolme talonpoikaa päivässä. Se muutos, joka nyt on tapahtunut, on iso, koska aikaisemmin se tilojen vähentyminen ei ole tarkoittanut sitä, että tuotanto on pienentynyt, vaan on ollut vain vähemmän tiloja, jotka ovat tuottaneet sen saman määrän, koska jäljelle jäävät ovat tuottaneet enemmän. Mutta nyt on olemassa iso vaara, että myöskin näitä toimintaansa kehittäneitä, investoineita nuorien viljelijöiden tiloja alkaa kaatua, osa lopettaa ja osa on pakotettu lopettamaan. Silloin ollaan ison asian ytimessä, jos alkavat todellakin meidän tuotantomäärät heikentyä, koska kukaan meistä ei voi tietää, ollaanko me sellaisessa tilanteessa, että me ollaan täysin tämän kotimaisen ruuan varassa, koska maailmassa eletään nyt hyvin epävarmoja aikoja.

Tässä tämä kannattavuus on kyllä aivan avainasia, ja ennen kaikkea kotieläintilojen kannattavuus, niin kuin täällä useissa puheenvuoroissa on hyvin todettu. Sinnehän kohdistuvat nämä kaikkein kovimmat paineet: sinne kohdistuvat lannoitteiden hinnannousu, rehujen hinnannousu, energian hinnannousu, erityisesti sähkön hinnannousu ja sitten vielä nämä maksatusten viivästymiset — joihin nyt on hieman saatu apua, mutta kuitenkin. Eli nämä kaikki kohdistuvat sinne kotieläintiloille, meidän keskeisille tuottajille, juuri sinne, jossa tarvittaisiin sitä tulevaisuudenuskoa ja jonka varassa meidän ruokahuoltomme lepää.

Arvoisa puhemies! Mitä tulee sitten tähän kannattavuuteen ja koko tähän keskusteluun siitä, mitä on tehtävä kaupan ja teollisuuden ja toisaalta tuottajien kanssa, niin tämä on nyt sellainen asia, joka varmasti on siellä maatalouden kannattavuuden tukiryhmässä, johon usea täällä paikalla oleva edustaja myös kuuluu, ihan ykkösasia, ja yritämme omalta osaltamme löytää tähän parasta mahdollista ratkaisua. Mutta sen työryhmän aika loppuu huhtikuun 1. päivä, ja jo sitä ennen tarvitaan niitä akuutteja toimia erityisesti liittyen lannoitteiden hintaan ja sähkön hintaan, jotta nyt selvitään tästä tulevasta talvesta ja tulevasta keväästä niin, että viljelijät eivät joudu vähentämään lannoitteiden ostoa ja sitä kautta myöskin sitten tuotantomäärät eivät uhkaa supistua.

Eli kyse on nyt siitä, että ihan akuuttia apua tähän tilanteeseen tarvitaan, jotta päästään yli, ja pitkässä juoksussa on sitten niin, että meidän on saatava tämä järjestelmä toimimaan niin, että sekä tuottajat, teollisuus että kauppa, kaikki kolme, tässä pärjäävät. Se ei voi olla niin, että vain tuottajan pussilla käydään, koska silloin tämä järjestelmä ei toimi ja lopulta meillä ei ole ruokaturvaa, joka on äärimmäisen tärkeä asia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kivisaari, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

16.24 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin haluan kiittää oppositiota väläkysymyksestä, joka todella tärkeällä tavalla kiinnittää huomiota kotimaisen ruuantuotannon tulevaisuuteen ja nykytilanteen ongelmiin. On tärkeää, että me keskustelemme, mutta vielä tärkeämpää on se, että me toimimme. Epävarmassa maailmassa Suomella pitää, siis pitää, olla energiaa ja ruokaa omasta takaa. Missään oloissa Suomella ei ole minkäänlaista varaa menettää yhtä ainutta kehittämishaluista maatilaa. Suomalaisen ruuan tulevaisuus siis on yhteinen tahtomme, ja se pitää turvata. Se edellyttää maamme huoltovarmuuden ja omavaraisuuden parantamista.

Hyvä asia on se, että keskusta sai hallituksessa läpi maatalouden tuotantorakennusten kiinteistöveron poiston. Päätös on tärkeä etenkin uusiin tuotantorakennuksiin investoineille isoille maataloille, mutta se helpottaa osaltaan kaikenkokoisten tilojen taloutta. Myös julkisilla hankinnoilla voimme osaltaan vahvistaa kotimaista elintarvikeketjua ja myös parantaa viljelijöiden asemaa markkinoilla. Keskusta katsoo, että kaikkien julkisten hankintojen pitää ensisijaisesti olla puhtaita, vähäpäästöisiä ja erityisesti suomalaisia.

Maatalouden kannattavuusongelma ratkaistaan kestävästi kuitenkin vain markkinoilla. Tuottajille pitää maksaa tuntuvasti nykyistä reilumpi korvaus. Ministeri Kurvisen valmistelemat elintarvikemarkkinalain muutokset ovat välttämättömiä toimenpiteitä näiden markkinoilla vallitsevien epäkohtien korjaamiseksi. Hyvä asia on myös se, että maa- ja metsätalousministeriö on aloittanut selvityksen elintarvikesektorin kustannusindeksistä. Hyvä asia.

Puhemies! Todella meidän on, kuten puheeni alussa sanoin, toimittava. Yksi konkretia on se, että meidän on toteutettava kilpailulainsäädännön kokonaisuudistus. Vain siten tätä markkinoiden paljon puhuttua epätasapainoa on todella mahdollista korjata. Maatalous tarvitsee tukea myös tässä akuutissa kriisissä. Tässä tilanteessa kustannustuki etenkin sähkön ja lannoitteiden osalta on todella perusteltu. Tuotannon jatkuminen ja ylipäättään uusien yrittäjien hakeutuminen alalle edellyttää kannattavuuden kohenemista nykytilasta. [Puhemies koputtaa] Pitkään jatkunut heikko kannattavuus muodostaa uhan maamme huoltovarmuudelle. Huoltovarmuudessa on kyse maan kokonaisturvallisuudesta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen, Mari poissa, edustaja Bergqvist poissa. — Edustaja Tanus, olkaa hyvä.

16.28 Sari Tanus kd: Arvoisa puhemies! Olen äärimmäisen pahoillani siitä, että kristillisdemokraatit ovat joutuneet turvautumaan väläkysymykseen hallitukselle suomalaisen maatalouden kriisistä ja joudumme tänään käymään keskustelua asioista, mitkä olisi pitänyt laittaa kuntoon jo kauan sitten. Tosiasia kuitenkin on, että suomalainen maatalous on ajautunut koko EU-ajan vakavimpaan kriisiin. Maatalouden tuotantokustannukset ovat nousseet ennennäkemättömällä tavalla. Maatalouden kannattavuus on nyt EU-historian alimmalla tasolla. Sanotaan, että viisas oppii virheistään eikä tee samaa virhettä kahdesti. Näyttää kuitenkin valitettavasti siltä, että tämä hallitus ei kykene tunnistamaan tekemiään virheitä ja siksi toistaa niitä uudelleen ja uudelleen.

Viimeiset vuodet, itse asiassa koko tämä hallituskausi, ovat olleet sopeutumista kriiseihin, jotka ovat tulleet ikään kuin yllätyksenä. Venäjän brutaali hyökkäys Ukrainaan ja nyt vallitseva energiakriisi yhdessä pahenevan inflaation kanssa ovat asettaneet myös Suomen ja meidät suomalaiset uuteen tilanteeseen. Olemme joutuneet palaamaan perusasioiden äärelle. Kukapa meistä olisi vaikkapa kolme vuotta sitten oikeasti pohtinut, miten lämmitäm-

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

me talvella kotimme ja selviämmekö lainkaan energia- ja sähkölaskuistamme. Elämme uutta aikaa.

Maatalous on jo pitkään ollut tilanteessa, jossa maataloustuottajat joutuvat elämään kuin löysässä hirressä päivästä toiseen. Maatalouden kannattavuudesta on puhuttu paljon, mutta hallitus on ollut kykenemätön löytämään toimivia ratkaisuja yhä pahenevaan maatalouden ahdinkoon. Tuotantokustannusten nopea nousu on tulehduttanut tilanteen lopullisesti. Toki monien maataloustuottajien, alkutuottajien, tilanne on ollut jo pitkään vaikea, mutta nyt voidaan puhua jo katastrofista. Mutta mitä tekee hallitus? Samanaikaisesti, kun hallitus on hyväksymässä Suomelle miljardiluokan lisäkuluja luonnon ennallistamiseksi, hallitus ei ole kykenevä saamaan sopua maataloustuotannon tukemiseksi, ei edes 100 miljoonalla eurolla. Tätä keskustelua seuraavat viljelijät eivät varmasti voi käsittää, kuinka hallitus, jossa on sentään keskustalainen maatalousministeri, ei pysty vastaamaan viljelijöiden häntään. Hallitus on valitettavasti epäonnistunut pahanpäiväisesti maatalouspolitiikassaan. Maatilojen konkurssit ja viljelyjen loppuminen ei ole oikea tapa ennallistaa suomalaista luontoa.

Ukrainan kriisi on osoittanut, että Suomen tulee panostaa merkittävästi nykyistä enemmän omavaraisuuteen ja huoltovarmuuteen. Energiaomavaraisuus ja taloudellisesti vankalla pohjalla lepävä maatalous ovat yhteiskunnan peruspilareita. Suomalaiset maatilat ovat olleet ja ovat sukupolvelta sukupolvelle siirtyviä tiloja, jotka ovat turvanneet toimeentulon perheille mutta samalla taanneet suomalaisen puhtaan ruuantuotannon. Maataloustuottajat tarvitsevat varmuuden siitä, että maatalous on kannattavaa Suomessa myös tulevana vuosina ja vuosikymmeninä. Itse asiassa me kaikki tarvitsemme tuon varmuuden. Kestävässä kehityksessä puhutaan paljon lähiruuan merkityksestä. Nykyinen epävarma maailmantilanne korostaa entisestään, kuinka tärkeää on taata kotimaisen maatalouden kannattavuus. Tarvitaan varmuutta siitä, että alkutuottaja saa työstään riittävän oikeudenmukaisen korvauksen myös silloin, kun tuotantokustannuksissa tapahtuu suuria muutoksia. MTK esitti jo varhain keväällä pitkän listan toimenpiteitä maatalouden kriisiin liittyen. Kristillisdemokraatit esittivät jo kesällä sata keinoa ruokaturvan, kriisinkestävyyden ja huoltovarmuuden parantamiseksi. Ne on toimitettu hallitukselle ja ovat olleet hallituksen vapaasti käytettävissä.

Hallituksen tulee poliittisen riitelyn sijaan ottaa maatalouden kriisi vakavasti ja osoittaa välittömästi viljelijöille riittävästi kohdennettua tukea, jotta viljelijät selviävät tulevasta talvesta. Tämä ei kuitenkaan riitä, vaan tämän ja tulevien hallitusten tulee löytää kestäviä ratkaisuja, joiden avulla suomalaisen maatalouden toimintakyky ja kannattavuus taataan jatkossa. On kyse paljon suuremmasta kysymyksestä kuin vain yksittäisen maanviljelijän toimeentulosta: on kysymys suomalaisen yhteiskunnan omavaraisuudesta ja kyvystä selvitä tilanteissa, joissa erilaiset kriisit uhkaavat suomalaista ruokahuoltoa. On todella ikävää, että hallitus on niin pahoin epäonnistunut niinkin keskeisestä sektorista [Puhemies koputtaa] kuin omasta ruokaturvasta, maataloussektorista, huolehtimisessa.

Hallituksen toimet ovat kaukana riittävistä. Sen vuoksi hallitus ei enää nauti luottamusta. Kannatan edustaja Essayahin tekemää epäluottamuslausetta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Eskelinen, olkaa hyvä.

16.33 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa puhemies! Suomalaiset arvostavat suomalaista ruuantuotantoa ja haluavat sitä tukea, 90 prosenttia suomalaisista on sitä mieltä. 94 prosenttia

suomalaisista pitää kotimaisten elintarvikkeiden saatavuutta ja huoltovarmuutta tärkeänä. Lisäksi meidän ruokapöytäämme tulee noin 80 prosenttia suomalaisesta maataloudesta. Nämä luvut kuvaavat minusta hyvin sitä arvostusta, mitä suomalaista maanviljelijää ja maataloutta kohtaan tällä hetkellä näin kriisinkin aikana on. Ja niin se on tässäkin salissa, vaikka tässä nämä poliittiset sävyt tuolta oikealta laidalta ovat suurelta osin pääosassa.

Nyt onkin tärkeää, että kansallisesti pystymme yhdessä vastaamaan tilanteeseen. Maataloustuotannon tilanne on ollut haasteellinen pitkään ja entisestään heikentynyt energiahintojen ja kiristyneen inflaation myötä. Lisäksi tähän kriisiin yhteyteen sattuu maatalouden uuden tukikauden käynnistyminen, mikä joka ainut kerta aiheuttaa tiloille maksuaikataulusmuutoksia ja hankaloittaa tilojen maksuvalmiutta.

Toisin kuin oppositio väittää välikysymyksessä, hallitus on tarttunut härkää sarvista, niin kuin aiemmin jo totesin, tukitoimillaan. Maatalouden tilannetta on yritetty monin keinoin helpottaa: huoltovarmuuspaketti 200 miljoonaa euroa, minkä lisäksi siinä paketissa on maatalouden investointipaketti 100 miljoonaa euroa, tuotantotilojen kiinteistöverojen poisto väliaikaisena, korvausten maksujärjestelyt, elintarvikemarkkinalain uudistus, korvauspalkkioiden aikaistaminen — muun muassa.

Välikysymyksen tarkoitus on horjuttaa hallitusta, eikä se kyllä hyödytä millään tavalla maatalouden kriisiä. [Sari Tanuksen välihuuto — Sari Essayahin välihuuto] Tarvitaan yhteistä näkemystä ja eteenpäin katsovaa politiikkaa maatalouden kriisin helpottamiseksi. On selvää, että maataloutta on tuettava kriisin yli kaikin keinoin ja siihen varmaan vielä tarvitaan joitain työkaluja, niin kuin ministerikin täällä on todennut. Pitää muistaa, että ongelmat johtuvat pääosin globaaleista tilanteista, joihin hallitus on sitten yrittänyt vastata kansallisesti, mutta myös yhteisellä EU:n maatalouspolitiikalla pitää olla tässä rooli.

On selvää, että kestävä ratkaisu maatalouden ahdinkoon löytyy kestäväistä ja aidoista markkinoista, ei tukipolitiikasta. Nykytasolla oleva tukijärjestelmä tarvitaan, ja sen pitää entistä paremmin kohdentua aktiivituotantoon suomalaisille perhetiloille ja perheyrittäjille. Se malli on arvokas yhteiskunnallemme — 85 prosenttia tuottajista on perheyrittäjiä.

Arvoisa puhemies! Maatalouden parlamentaariselta työryhmältä odotetaan esityksiä maatalouden talouden ja kehitysnäkymien turvaamiseksi. Pitää laatia pitkän aikavälin toimintaohjelma maatalouden kannattavuuden tukemiseksi. Meillä ei ole varaa hukata yhtään tuotantotilaa, jossa murros on ollut pitkään jo käynnissä.

Itse olen erityisen huolestunut alle 35-vuotiaiden tuottajien tilanteesta. Tapasin heitä ison joukon tuolla Kiteellä muutama viikko sitten. Heillä oli aika moniakin huolenaiheita, mutta semmoinen yleinen piirre oli kumminkin positiivinen ja tulevaisuuteen katsova, ja sitä meidän pitää tukea. Tulevalla CAP-kaudella onneksi nuorten viljelijöiden aloitustukea ja nuorten viljelijöiden täydentävää tulotukea vahvistetaan. Tuleva CAP-suunnitelma edistää suomalaisen maatalouden kannattavuuskehitystä, kun vain saamme rakenteet kuntoon. Nuorten eli alle 35-vuotiaiden viljelijöiden osuus valtakunnallisesti on pudonnut edelleen, ja se on reilu seitsemän prosenttia tuotannosta.

Talouden lisäksi on tukitoimilla panostettava maatalousyrittäjien jaksamiseen. Nykyinen 2—3 miljoonan vuosirahoitus Välitä viljelijästä -toiminnan tukemiseen ei ole riittävä, ja tämä tuli tuolla Kiteelläkin hyvin esille. Rahoitus on saatava pysyväksi.

Itse uskon suomalaisen maatalouden tulevaisuuteen. Ilmastonmuutoksen eteneminen näkyy tulevaisuudessa ruokajärjestelmän globaalissa työnjaossa. Pohjoisen ja vesivaroitteaan rikkaan sekä puhtaan ilmaston myötä Suomen rooli tulee vahvistumaan. Meille syn-

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

tyy uusia mahdollisuuksia ruuan markkina-arvon kasvaessa ja erityisesti viennin kautta. Nyt vain on hoidettava maatalous yli kriisin ja katsottava yhdessä tulevaisuuteen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Ranne, olkaa hyvä.

16.38 Lulu Ranne ps: Arvoisa puhemies! Suomalainen maatalous on pelastettava hallituksen ja EU:n kynsistä. Hallitus on ollut saamaton, keskittynyt lillukanvarsiin, kauniisiin puheisiin, myötätuntoon ja punavihreään politiikkaan. Hallitus jakaa pikku tukia ja helpotuksia ja pokkuroi EU:n suuntaan, minkä ehtii. EU:n rahanjakopelissä Suomi on aina häviäjän roolissa, vaikka te mitä väittäisitte.

Hallitus ajaa maailman toiseksi kireintä ilmastopolitiikkaa ja nostaa omin toimin maataloudenkin tuotantokustannuksia ja kiristää sääntelyä, yrittäjien ja kansalaisten arjen hintaa. Ympäristöministeriön omassa ilmastoraportissakin todetaan, että ilmastopolitiikka ei maksa itseään, vaan lisää tukien tarvetta ja kasvattaa velkaa. Tällaista politiikkaa hallitus ajaa tilanteessa, jossa kotimaisten yritysten toimintaedellytyksiä olisi parannettava, tuotantokustannuksia laskettava ja tuotantopanoksia kotimaistettava. Meille tulee hätä, jos meillä ei ole omaa tuotantoa, eikä tänne tule hädän tullen EU:n ruokarekkoja, eivätkä EU:n ruoka-avun maksukortit auta, ellei kaupoissa ole tavaraa. Huoltovarmuudessa ja riskienhallinnassa ei ole kyse todennäköisyyksistä, vaan siitä, mitä tehdään, kun musta joutsen saapuu ja mahdottomaksi kuviteltu kuitenkin tapahtuu. Mahdollisimman omavarainen elintarviketuotanto alkutuotannosta alkaen on ainoa kattava suoja ennakoimatonta vastaan.

Arvoisa hallitus, ettekö te ymmärrä, ettei Suomen pidä syyllistää ja säännellä itseään hengiltä? [Sanna Antikainen: Eivät ymmärrä!] Suomen biokapasiteetin ylijäämä asukasta kohden on jo tällä hetkellä kehittyneiden talouksien korkein. Tämä ei ole nykyisen ideologisen ilmastopolitiikan ansiota, vaan tilojaan, pellojaan ja metsiään sukupolvesta toiseen vastuullisesti ja kovalla työllä hoitaneiden maaseudun asukkaiden ansiota. Suomalainen ruuantuottaja on sankari, ja suomalainen ruoka on ekoteko vailla vertaa. Hallitus on vieraantunut oikeasti tärkeästä, siitä, miten ruoka tulee pöytään. Oikeassa biokapasiteettityössä haisee lanta, multa ja sänki, polttoöljy, kuuma raivaussaha, tuore puru, nuotion savu ja hiki. Työn tuloksia puolustettaessa on haissut myös ruuti, veri ja pelko. Ja nyt pelko on palannut: valuuko se kaikki hukkaan? Eilen me toistelimme kiitollisuuttamme maamme puolustajille, mutta hallitus on tosiasiaa toimillaan antamassa pois kaikkein tärkeimpää ja kallisarvoisinta.

Arvoisa puhemies! Hyvä hallitus, ymmärrätekö te, mikä on tärkeintä ja kallisarvoisinta, mitä Suomella on? Miksi itsenäisyys on ollut taistelemisen ja kuoleamisen arvoista? Ette te taida ymmärtää. Kun te seuraavalla kerralla liikutte Kehä kolmosen ulkopuolella, pysähtykää jonkun pellon laitaan, aukealle tai sinne metsän kainalossa olevan epämääräisen peltotilkun kohdalle. Koettakaa nähdä sielunne silmin, miten se pelto on siihen tullut. Se pelto on vuosikymmeniä, joskus vuosisatoja kestäneen, yli sukupolvien tapahtuneen raadannan tulos. Se on ollut sitä kivien kampeamista, keräämistä, sarka- ja piiriojien ja sitten salaajien kaivamista, peltomaan kasvukunnosta huolehtimista ja tietysti sitä viljelemistä. Suomen ja ihmiskunnan tarvehierarkiassa kallisarvoisinta, mitä meillä on, on se kasvukuntoinen pelto, siitä huolehtivat ihmiset ja näiden ihmisten elämisen mahdollistavat paikalliset yhteisöt ja infra. Meillä ei ole varaa menettää tätä kaikkea. Suomea ei ole ilman näitä ihmisiä. Ilman heitä emme voi myöskään auttaa ketään.

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

Arvon hallitus, teille ovat miljardit olleet taskurahaa, mutta ette nytkään kykene laittamaan asioita tärkeysjärjestykseen ja auttamaan maataloutta selviämään täysin kohtuuttomista vaikeuksista. Teidän pitää luopua välittömästi ylikireistä ilmastotavoitteista ja sääntelystä, teidän täytyy lähteä toteuttamaan perussuomalaisen sadan kohdan maatalousohjelmaa. Suomen maatalous pitää pelastaa, ei nujertaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Sankelo, olkaa hyvä.

16.44 Janne Sankelo kok: Arvoisa puhemies! Muutamia niin sanottuja kokoavia huomioita keskustelun tässä vaiheessa:

Ensinnäkin debatissa tein kysymyksen ministerille seuraavasta EU-ohjelmakaudesta, joka tuo monia heikennyksiä kotieläintiloille, ja ministeri Kurvinen sitten ihmetteli, mikä hän juttu tämä on. Tämä liittyy pohjalaiselta sikafarmarilta saamaani sähköpostiin. Luen sen nyt tässä selvyden vuoksi — olisin sen mielelläni kertonut siinä debatissakin, mutta vaikka nimi mainittiin, en saanut vastattua: ”Suoria tukileikkauksia tulee, kun luonnonhaittakorvauksen kotieläin korotus lakkaa ja viitemäärään perustuvaa sika- ja siipikarjatalouden tukea leikataan. Tämä tietää meidän tilalle 15 000 euron tukimenetystä. Nauta-, vuohi- ja lammastiloille tuosta luonnonhaittakorvauksen leikkauksesta palautetaan puolet eläintukien kautta, sika- ja siipikarjatilalle leikkauksen kompensointi jää sen varaan, miten tila pystyy hyödyntämään eläinten hyvinvointikorvausta. Tämän hetken tiedon mukaan hyvinvointikorvauksen toimenpiteillä ei pystytä korvaamaan tukileikkauksia läheskään riittävästi sika- ja siipikarjatilalle, eli miinusta on tulossa.” Eli tähän viestiin perustui kysymykseni maa- ja metsätalousministerille.

Arvoisa puhemies! Mennään eteenpäin. Pari muuta huomiota:

Ministeri totesi omassa puheenvuorossaan, että hallituksen EU-vaikuttaminen on ollut aktiivista. Tästä on eduskunnassa keskusteltu nyt ennallistamisasetuksen yhteydessä, ja voikin nyt kysyä: jos se on ollut aktiivista, niin mihin suuntaan? Nimittäin liittyen tähän ennallistamisasiaan, joka liittyy maatalouden kannattavuuteen myös tulevaisuudessa, Suomessahan vieraili pari viikkoa sitten liettualainen ympäristökomissaari — sukunimeä en muista, mutta liettualaiselta se nimi kuulosti — ja hän kertoi itse asiassa siinä haastattelussa, muistaakseni Ylellä, että Suomi oli aluksi myönteinen komission esitykselle ennallistamiseen mutta komissaarinkin ihmetykseksi muutti kantansa jossain vaiheessa. Puhujan arvio on se, että kanta muuttui nimenomaan sen johdosta, että tämä kotimainen kansallinen keskustelu herätti tilanteen, että täältä on nyt todella isoja ikävyöksiä tulossa, ja että hallitus vasta siinä vaiheessa, kun olivat unilukkarit liikkeellä, heräsi sitten toimeen — näin minä ainakin tämän asian ymmärrän.

Sitten vielä kolmantena asiana näihin maksatusaikatauluihin ja maksatusten viiveisiin: Ministeri kertoi, että ilmeisesti eläinpalkkioitten osalta on myönteisiä uutisia tulossa, ja hyvä niin, mutta meillä maksatusaikataulun osalta on haasteita. Niin kuin tiedetään, nyt on uusi EU-ohjelmakausi käynnistymässä, ja kun olen edustaja Lepän kanssa ollut 2014 täällä toimessa ja ollaan tehty paljon työtä maa- ja metsätalouden puolesta ja kun täällä keskustelussa nyt mentiin sinne Jyrki Kataisenkin hallituskaudelle, niin muistanpas senkin, että silloinhan oli keskusta oppositiossa ja silloinen oppositiopuolue keskusta ei hyväksynyt tukien maksatuksen siirtoa ja totesi — olikohan tämä nyt sitten joku tiedote, todennäköisesti: ”Maa- ja metsätalousministeri Petteri Orpo on ratkaisijan asemassa, ja hän ei voi mennä EU:n selän taakse. Ratkaisu on puhtaasti kansallisissa käsissä.” Näin sanottiin sil-

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

loin tiedotteessa, ja silloin ministeri Orpo hoiti tämän asian. On kohtuullista odottaa, että tässä tilanteessa ministeri Kurvinen toimii samalla tavalla. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Simula, olkaa hyvä.

16.48 Jenna Simula ps: Arvoisa puhemies! Kun puhutaan maataloudesta ja sen kriisistä, ei puhuta vain viljelyalasta, pellon raivaamisesta tai syrjäseutujen asioista. Puhutaan kokonaisista perheistä, ylisukupolvisesta elämäntavasta ja maaseudun sydäimestä. Puhutaan Suomen huoltovarmuudesta, ruokaomavaraisuudesta ja koko Suomen pärjäämisestä. Puhutaan suomalaisista, jotka omistavat koko elämänsä puhtaasta ja kotimaisesta ruuasta tuottamiseen.

Nyt kotimainen maatalous ja maatalousyrittäjät ovat siinä tilanteessa, että elämäntyöstä luovutaan hälyttävää vauhtia. Se ei ole helppo päätös, eikä sitä tehdä kevyin perustein, sillä pelissä on usein rakkaita eläimiä, velvollisuudentunto Suomea ja suomalaisia kohtaan ja, kuten sanottua, ylisukupolvinen elämäntyö.

Tuotantokustannukset ovat nousseet rajusti maatalousyrittäjille, ja jos jo aiemmin on keikuttu kannattavuuden rajoilla, on yhtälö nyt aivan mahdoton. Hallituksen tehtävä on tuottaa nopeasti ratkaisuja, jotta kevättyöt voidaan tehdä ja jotta meillä on ruokaa tuotettavien tilojen jatkossakin, ja tuoda näitä esityksiä eduskunnan käsiteltäväksi. Näin ei ole toimitettu, ja viimeinenkin toivo sulii hallituksen keskinäisiin riitoihin.

Tämä kriisitilanne on ollut päällä jo pitkään. Ja vaikka hallitus keväällä tukipaketin maataloudelle kohdisti, se ei ollut riittävä, eikä se kohdentunut oikein. On suorastaan järkyttävää, että meitä kaikkia suomalaisia koskettavaa maataloutta ja sen tilannetta käytetään hallituksen sisällä eräänlaisena kauppatavarana ja koston välineenä. Näin ei hoideta yhteisiä asioita, hyvä hallitus. Välikysymys tuli siis aivan tarpeeseen.

Arvoisa puhemies! Maaseudulla tarvitaan kaikenlaista toimeliaisuutta. Maatila siellä maaseudulla työllistää pitkän ketjun muitakin elinkeinoja eläinlääkäreistä logistiikkaan. Mistä loppuu ruuantuotanto, katoaa pikkuhiljaa kaikki muukin. Katoavat muuten myös ne perinnebiotoopit, maatalousympäristön erityislaatuinen luonto, jossa elää monenlaisia uhanalaisia lajeja. Siitä harvemmin kuulee huolestuneita puheenvuoroja luontopuolueeksi itseään tituleeraavilta vihreiltä, vaikka muutoin he tuntuvat olevan äärettömän huolestuneita luonnon tilasta.

Me perussuomalaiset julkaisimme vastikään uuden maatalouspoliittisen ohjelmamme. Ohjelmassa tunnistetaan maaseudun merkitys kokonaisturvallisuudelle ja omavaraisuudelle, ja ohjelma sisältää sata toimenpidettä maaseudun hyväksi. Tämän akuutin ja nopeasti ratkaistavan kriisin lisäksi tarvitsemme ihan todellisia tulevaisuudennäkymiä maaseudulle. Vastakkainasettelun aika on ohi. Suomi tarvitsee sekä maaseutua että kaupunkeja. Ne eivät ole toistensa vastakohtia, vaan täydentävät toisiaan. Suomessa tarvitaan aivan uudenlainen ajattelutapa, ja viimeinkin on aika panna asiat tärkeysjärjestykseen. Perussuomalaisille se tarkoittaa ennen kaikkea suomalaisten turvallisuuden takaamista. Alkutuotanto ja omavaraisuus ovat sen ytimessä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Reijonen, poissa. — Edustaja Kaanniemi, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

16.52 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Kun aloitin täällä eduskunnassa vuonna 1987, elimme aikaa, jolloin maataloustuloratkaisu tehtiin aina palkkaratkaisun aikoihin ja sen maataloustuloratkaisun tekivät MTK, ruotsinkielinen tuottajajärjestö, maa- ja metsätalousministeri ja valtiovarainministeri. Eli silloin olivat koolla Erkki Liikanen, Heikki Haavisto ja Reino Uronen, ja he tekivät koko maataloustulosta sopimuksen, joka takasi viljelijöille tietyn toimeentulon, ja valtio vastasi kustannuksista siltä osin kuin tuottajahinnat eivät riittäneet viljelijöiden toimeentulon ja toiminnan turvaamiseen.

Sitten vuonna 92—94 käytiin EU-jäsenyysneuvottelut, ja tuossa ratkaisevassa vaiheessa Heikki Haavisto oli ulkoministerinä ja kävi Pertti Salolaisen kanssa nuo neuvottelut, ja itse olin EU-ministeriryhmän jäsenenä. Käsittelimme tuota pakettia aina osina, ja viimeisenä neuvottelujen ongelmakohtana oli maatalous. Se oli keväällä 94 helmi—maaliskuun vaihteen aikaan. Muistan, kun ulkoministeri Haavisto tuli Salolaisen kanssa Brysselin viimeisistä neuvotteluista, joita kreikkalainen komissaari oli vetänyt ja kovasti kurmuuttanut suomalaisia, joten Haavisto oli hyvin murtunut ja myrtynyt. Hän totesi, ettei tästä mitään tule, suomalainen maatalous ei EU-rakenteita ja -politiikkaa kestä. No, siitä huolimatta, vaikka hänen viestinsä oli tällainen, tässä salissa pitkien, pitkien keskustelujen jälkeen hyväksyttiin liittyminen Euroopan unioniin ja silloiseen Euroopan yhteisöön. Tuo liittymissopimus oli Suomen maatalouden osalta erittäin heikko, samaten alue- ja rakennepolitiikan osalta tulos oli aika lailla huono maaseudun kannalta.

Suomi liittyi siis Euroopan unioniin huonolla maataloutta koskeneella sopimuksella — tai sopimuksella, jonka osana tämä oli — ja silloin vuosien 94—95 vaiheilla liityttäessä meillä oli noin 105 000 maatilaa. Nyt on muuten pikkusen yli 40 000, eli kyllä on jokaisen hallituksen aikana tällä kaudella, EU-jäsenyyden aikana, tiloja hävinnyt roimasti.

Nyt on se tilanne, että konkurssi uhkaa. Tähän mennessä on ollut niin, että tilat ovat kasvaneet ja viljelijät ovat selvinneet eikä ole ollut tilanne, jossa viljelijät olisivat olleet selkää seinää vasten, niin kuin nyt on näiden hirvittävien kustannusten takia.

Sitten EU-jäsenyyden aikana on käyty aina seitsemän vuoden välein neuvottelut seuraavan seitsenvuotiskauden ohjelmasta, ja jokaisissa ohjelmaneuvotteluissa Suomen maatalous on ollut kärsijä. Muistan hyvin, kun ministeri Sirkka-Liisa Anttila hoiti viitisentoista vuotta sitten noita neuvotteluja: silloin tapettiin suomalaisten karjatilojen menestymisen mahdollisuuksia aika voimakkaalla otteella. Se toteutui vasta sitten 2014 vaiheilla, ja sen jälkeenkin joka kerta on aina huonompi ja huonompi tulos saatu EU-neuvotteluissa, ja näin ollen olemme sitä kautta sellaisessa tilanteessa, että meillä ei paljon toivoa ole, jos pysymme tässä yhteisessä maatalouspolitiikassa, jolla on omat etunsa mutta joka ei kuitenkaan johda kestäväan talouteen missään vaiheessa.

Sitten on ollut näitä muita ongelmia pitkin matkaa, erityisesti vuosina 2017—18 oli ensin kuiva vuosi ja sitten märkä vuosi, vai oliko se toisinpäin, ja se johti viljelijät suureen ahdingoon, josta ei vielääkään olla selvitty. Nyt on sitten ollut korona, ja nyt tuli sota, joka on nostanut nämä energiahinnat, lannoitteiden hinnat ja muut pilviin, ja viljelijät ovat syvässä ahdingossa.

Arvoisa puhemies! Kun kello käy, niin lopetan tähän, ja jos mahdollista, pyydän uuden puheenvuoron.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Hyvä, kiitoksia. — Totean vain, että ennalta varattujen puheenvuorojen pituus on enintään viisi minuuttia. Sen jälkeen puheenvuorojen suositeltu pituus on viisi minuuttia. — Edustaja Immonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

16.58 Olli Immonen ps: Arvoisa herra puhemies! Euroopan unionin epäonnistuneiden toimien, huonojen kansallisten päätösten sekä Venäjän hyökkäyssodan seurauksena Suomen maatalous on ajautunut kriisiin. Polttoaineiden, lannoitteiden, sähkön ja muiden maatalouden peruselementtien hinnat ovat nousseet voimakkaasti, inflaatio on jo yli kahdeksan prosenttia. Alkutuottajien kustannukset nousevat kovaa vauhtia, ja heidän saamansa yrittäjäntulo per tila on laskenut dramaattisesti. Alkutuottajien keskeisin haaste on kannattavuusongelma: kun tuottaa jotain, viivan alle ei jää kuin pelkkä miinus. Läheskään kaikilla tiloilla ei ole puskurivaroja, ja monet ovat jo vakavissa maksuvaikeuksissa. Paine ja velat ovat kovia, ensi kevään kylvöt ovat edessä, ja eläimet odottavat navetassa rehua. Lannoitteiden hinnat ovat yli kaksinkertaistuneet muutaman edellisen vuoden aikana. Kasvihuoneviljelijät ovat suurissa vaikeuksissa merkittävästi kohonneiden sähkölaskujen kanssa, ja kotimaiset kasvikset uhkaavat loppua kaupoista. Tilanne on viljelijöiden osalta jo niin vakava ja kriisi niin pitkällä, että kotimainen ruuantuotanto ja huoltovarmuus ovat vaarassa. Omavaraisuuden vahvistaminen on olennainen osa huoltovarmuutta ja isänmaamme kokonaisuuspuolustusta.

Arvoisa puhemies! Maatalouden kriisiytyessä hallitus ei ole kyennyt toimimaan tilanteen korjaamiseksi, vaan sen sijaan hallitus on itse kriisiytynyt. Hallitus riitelee, eikä se ole saanut sopua aikaan maatalouden riittäväksi tukemiseksi. Kärsijän asemassa tässä näytelmässä on valitettavasti koko maatalouselinkeino. Keväällä annettu tukipaketti maataloudelle ei ollut riittävä. Se annettiin myös aivan liian myöhään ja kohdistettiin väärin. Ruuantuotantoa olisi pitänyt tukea enemmän, mutta sen sijaan tukea meni kaikkeen muuhun, esimerkiksi näennäisviljelyyn.

Lisäksi maatalouteen kohdistuva byrokraattinen taakka on tällä hetkellä aivan liian suuri, kuten myös vaatimukset ilmasto- ja ympäristötoimista, jotka aiheuttavat kohtuuttomia kustannuksia. Näin vakavassa kriisitilanteessa näistä vaatimuksista tulisi joustaa välittömästi. Ilmasto- ja ympäristötoimet eivät saa kaatua maanviljelijän maksettavaksi.

Arvoisa puhemies! Nyt on aika palauttaa pikaisesti suomalainen ruuantuotanto sille kuuluvaan arvoonsa. Maatalouden tuottajat ovat epäoikeudenmukaisesti kärsineet vuosikausia ilmastosyölistämisestä ja syytöksistä ympäristön turmelemisesta. Tällaisen mustamaalaamisen on nyt kerta kaikkiaan loputtava. Suomalaiset haluavat syödä puhdasta kotimaista ruokaa. On kaikkien etu, että viljelijät ja tuottajat voivat jatkaa elinkeinoaan. Jos hallitus kuitenkin edelleen jatkaa maatalouden laiminlyöntiä, ei ruokaa ole pian kukaan tuottamassa. Kun ala, tuotantomäärät ja osaaminen ajetaan kerran alas, on niitä vaikea enää nostaa ylös.

On myös syytä nostaa esiin se epäkohta, että omilla markkinoillamme kotimainen ruoka ei ole samalla viivalla tuontiruuan kanssa. Esimerkiksi Suomessa vaadittavat korkeammat tuotantoeläinten hyvinvoinnin standardit eivät ole voimassa monissa muissa maissa, joista Suomeen ruokaa tuodaan. Tämä näkyy hinnassa. Tuontiruualta on edellytettävä samoja korkeita standardeja esimerkiksi eläinten hyvinvointiin liittyen kuin meillä kotimaassakin. [Ritva Elomaa: Näin on!]

Arvoisa puhemies! On käsittämätöntä, ettei hallitus ole ottanut maatalouden hätää vakavasti. Maatalouden on annettu vajota pahimpaan kriisiin pitkään, pitkään aikaan, vaikka hallituksella on ollut tilaisuuksia reagoida maatilojen ahdinkoon. Perussuomalaiset ovat odottaneet hallitukselta pikaisia lisätoimia, mutta valitettavasti esityksiä ei ole kuulunut eikä näkynyt. [Jari Leppä: Mites teidän vaihtoehtobudjetti?] Nyt on tärkeää painottaa, että maatalouden kannattavuutta tulee parantaa lukuisin erilaisin toimenpitein.

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

Arvoisa puhemies! Toimiva kotimainen maa- ja metsätalous on hyvinvoivan ja turvallisen yhteiskuntamme keskeinen peruspilari. Hallituksen on nyt viimein aika ryhtyä tekoihin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

17.03 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Maatalouden kustannuskriisi on tosiasia, joka vaatii hallitukselta nopeita ja määrätietoisia toimia. Suomen maatalous on jo pidemmän aikaa kamppaillut vakavan kannattavuusongelman kanssa. Tämä uhkaa jopa kotimaisen ruuantuotannon tulevaisuutta. Suomessa oli vielä vuonna 2010 lähes 60 000 maatilaa. Vuonna 2021 tämä luku oli enää alle 45 000. Tämän voi tulkita tosielämän palautteena Suomen harjoittamasta maatalouspolitiikasta. Tuotantokustannuksia on kasvattanut vauhdilla muun muassa energian, lannoitteiden ja rehujen hinnannousu sekä myös turhan kireä ympäristöpolitiikka. Huoltovarmuutemme romuttuu, jos maatalous ajetaan alas, sillä ruuansaanнин turvaaminen on aivan välttämätöntä. Myös maataloustuottajien henkisestä jaksamisesta tulisi huolehtia, sillä se vaikuttaa alan vetovoimaan ja erityisesti alaa harkitsevien nuorten uravalintoihin.

Hallitusohjelmassa tunnustetaan kyllä, että maatalouden kannattavuuden heikkeneminen on pitkään jatkunut kehityssuunta. Keinoina maatalouden tukemiseen hallitusohjelma tarjoaa muun muassa kannattavuuden parantamisen, riittävän tukitason turvaamisen ja viljelijöiden aseman edistämisen ruokaketjussa. Nyt on kohta neljä vuotta vierähtänyt. Hallituskausi lähenee loppuaan, ja nämä ruuantuottajille toiveita antavat kirjaukset voidaan heittää romukoppaan. Hallitus on pettänyt nyt lupauksensa. Suomalaiset tuottajat on jätetty oman onnensa nojaan. Kovasti hehkutetusta maatalouden 300 miljoonasta, siitä tukipaketista, suuri osa valui erilaisiin hankkeisiin eikä juuri lämmittänyt vaikeuksien keskellä kamppailevia tilallisia.

Suomalaiset tuottajat kilpailevat samoilla markkinoilla ulkomaisten tuottajien kanssa. Suomessa elintarvikkeiden laatuun ja tuotannon eettisyyteen panostetaan. Sen sijaan monissa kilpailijamaissa on ongelmia esimerkiksi hygienian ja tuotantoeläinten kohtelun kanssa ja taso on todella paljon Suomea perässä. Täällä eläinten hyvinvointiin satsataan tuotantoeläintenkin kohdalla, ja uusi eläinten hyvinvointilaki tuo myös tähän lisäpanostuksia. Niitä ei saa vaarantaa. Mielestäni EU-tasolla tulisikin edellyttää sekä valvoa eläinten hyvää kohtelua nykyistä tarkemmin. On käsittämätöntä, että suomalaista tuottajaa rangaistaan hintakilpailussa oikealla ja kestäväällä tavalla toimimisesta. Miksi tänne tuodaan elintarvikkeita, joissa ei ole huomioitu näitä tärkeitä asioita — niitä asioita, joita suomalainen tuottaja tekee?

Arvoisa puhemies! Maataloustuottajat tarvitsevat nyt tuntuvaa tukea. Tuen riittävyyden lisäksi tukien maksaminen viiveellä on todella suuri ongelma. Tämä on täysin kestäväntöntä ja väärin. Hallituksen on reagoitava tähän nopeasti, jotta tukien maksu tapahtuu jatkossa viiveettä. Kotimaisilla ruokamarkkinoilla määräävät elintarviketeollisuus ja kauppaliikkeet. Tuottajat ovat tähän asti jääneet neuvotteluissa jalkoihin. Tarvittaessa valtion on puuttuttava peliin. Tuottajahintoja on nostettava, mutta tiukassa taloustilanteessa hinnannousua ei voi siirtää suoraan kuluttajien maksettavaksi. Toisin sanoen välikäsien on kannettava vastuu. Kotimaisten elintarvikkeiden menekkiä tulee edistää esimerkiksi edellyttämällä selkeämpiä alkuperämerkintöjä, jotta kuluttaja tunnistaa kotimaisen tuotteen. Myös elintarvikevientiin on panostettava, sillä suomalaisilla laatutuotteilla olisi varmasti enemmän

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

kysyntää maailmalla, jos vain markkinoitaisiin hyvin, mutta niitä markkinamiehiä nyt ei ole löytynyt tähän päivään mennessä, kovin hyviä ainakaan. On todella kestänyt, että perunanviljelijät joutuvat heittämään osan sadosta pois, kun se ei mene kaupaksi. Suomen julkisten laitosten tarvitsisi nostaa kotimaisen ruuan käyttöä lähes 100 prosenttiin.

Arvoisa puhemies! Syksyn budjettiriihi oli tappio maataloudelle, ja hallituksen riitojen seurauksena ei parannuksia ole näköpiirissä, päinvastoin. Hallituksen on nyt iskettävä tiski suomalaisen maatalouden pelastuspaketti. Jos näin ei tapahdu, ei ole myöskään luotamusta hallituksen kykyyn hoitaa Suomen asioita.

Ja näin lopuksi: Täällä elintarvikelakia parannetaan, ja se on hyvä maataloudelle. Kansanedustaja, entinen ministeri Leppä on ajanut tätä asiaa, niin että kiitos hänelle siitä. Nyt myös ministeri Kurvinen ilmoitti, että nämä eläinpalkkiot maksetaan ajallaan, nautapalkkiot. [Puhemies koputtaa] Ruokaviraston sivuilla lukee edelleen 2023, aivan kuten Peltokangaskin tähän asiaan puuttui. — Kiitos. [Jari Leppä: Se on vanha tieto!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Juuso, olkaa hyvä.

17.08 Kaisa Juuso ps: Arvoisa puhemies! Riittävä oma elintarviketuotanto on tärkeä osa Suomen huoltovarmuutta. Reilun vuoden aikana syksystä 20—21 lähtien maatalouden yrittäjätulot ovat suorastaan romahtaneet. Maatilatalouden kustannuskriisi, eli tuotantopainosten ja sähkön hinnannousu, on ajanut maataloustuottajat niin suuriin vaikeuksiin, että heidän selviämisen edellyttää hallitukselta nopeita ja vaikuttavia toimia. Tilanne vaikuttaa alan tulevaisuudennäkymiin ja siihen, kuinka tulevaisuudessa on mahdollista saada jatkajia ja nuoria yrittäjiä elintarviketuotantoon.

Maatalouden energiaveron palautus on oikeasuuntainen toimi, mutta nykyisessä tilanteessa se ei ole lainkaan riittävä. Sen rinnalle tarvitaan muita vaikuttavia toimenpiteitä. Jotta vaikuttavuutta saavutetaan, on tärkeää, että toimenpiteet kohdennetaan niille tiloille, jotka ovat kärsineet kustannuskriisistä eniten ja jotka osallistuvat ruuantuotantoon.

Arvoisa puhemies! Elintarvikeketjussa kaupalla on nykyisissä olosuhteissa suorastaan määräävä valta-asema. Tuottajan neuvotteluasema siinä kokonaisuudessa on heikko. Minkä vuoksi hallitus ei ole ryhtynyt aikaisemmin vahvempiin toimiin taatakseen alkutuottajalle oikeudenmukaisen aseman elintarvikeketjussa? Ongelmat ovat olleet jo pitkään tiedossa. Minkä vuoksi hallitus ei ole tarpeeksi ajoissa valmistellut elintarvikemarkkinalain uudistuksia, joilla olisi saatu aikaan konkreettisia muutoksia tilanteeseen?

Ilman konkreettisia toimenpiteitä tilanne on johtamassa maatilojen lakkauttamisiin ja suomalaisen ruokatuotannon supistumiseen entisestään. Tämä on tulevaisuudenkuva niin satokasvien viljelyn kuin karjatalouden puolellakin. Onko hallitus riittävästi sitoutunut suomalaisen maatalouden ja ruokaturvan ylläpitämiseen kaikissa olosuhteissa? Ja jos hallitus väittää olevansa siihen sitoutunut, miten se näkyy nykyisessä tilanteessa?

Arvoisa puhemies! Yhtiöpäiset ilmastotoimet ovat lyöneet lujaa maataloustuottajiin. Suomen ruokaomavaraisuus on heikentynyt ja heikkenee yhä enemmän. Ilman omia maatalousyrittäjiä meille tulee nälkä silloin, kun huoltovarmuutta koetellaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

17.11 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! ”Tee työtä, jolla on tarkoitus” oli joskus Puolustusvoimien mainoslauseessa, ja se sopii nyt tähän keskusteluun hyvin monellakin

tapaa. Maanviljelijöilläkin ja kotieläintiloja pitävillä ihmisillä pitäisi olla selvästi tiedossa, mikä on se tarkoitus, minkä takia he tekevät työtä. Se on hämärtynyt tässä viime vuosien aikana, maatalous on ollut heikosti kannattavaa, ja sen takia hyvin monet tilat ovat ajautuneet vähän niin kuin siihen tilaan, että välttämättä ei enää jatkajaa löydy. Aikaisemmin oli maausko ja semmoinen sukuvelvollisuus jatkaa sitä tilaa, mitä on suvulla pidetty, ja nyt siitä on tullut mielestäni sukurasite.

”Tee työtä, jolla on tarkoitus” sopii myös tänne saliin. Tuossa muutaman kerran ministerit ovat sanoneet, että tehkää sieltä oppositiosta lakiesityksiä, että jos ne ovat hyviä, niin me ne hyväksymme. Tämä ei kuitenkaan pidä paikkaansa. Minun mielestäni tämä asia on aivan hunningolla. Olen sillä tavalla pettynyt tähän asiaan, ja pikkuisen meni tuossa, arvoisa puhemies, edellisen puhemiehen aikana herne nokkaankin, kun ei saanut käyttää puheenvuoroa tärkeästä asiasta ja esittää ministerille kysymystä. Tuleekin väistämättä mieleen, onko se tällaisena televisiolähetysaikana vaarallista antaa puheenvuoro perussuomalaiselle edustajalle, joka on myös maatalouden parlamentaarisessa työryhmässä tällä hetkellä.

Arvoisa puhemies! Olen 24.10. tehnyt lakialoitteen täydentämään lakia maatalouden tuotantorakennusten kiinteistöveron poistosta. Siinä on semmoinen tilanne, että elinkeinoverolain piirissä olevat maatilat, osa niistä, eivät nykyisen lain mukaan saa verottajan tulkinnan mukaan tätä kiinteistöverohelpotusta. Tämä kiinteistöverohelpotus, jota minä olen esittänyt — semmoinen täydennys siihen nykyiseen lakiin — mahdollistaisi tämän kiinteistöverohelpotuksen myös elinkeinoverolain piirissä oleville maataloille. Kyse on siis siitä, että osa maatalouden harjoittajista on elinkeinoverolain piirissä ja silloin heidän tuotantorakennuksensa, ainakin osan heistä, on merkattu kiinteistörekisteriin teollisuusrakennuksina ja verottajan tulkinnan mukaan sen kiinteistöverohelpotuksen saa vain maatalouden tuotantorakennuksista, joina normaalisti ne maatalouden harjoittajien rakennukset on rekisteröity kiinteistörekisteriin.

Arvoisa puhemies! Haluan kysyä, miksi hallitus ja ministeri Kurvinen ovat sivuuttaneet tämän lakialoitteen. Tämä on puolitoista kuukautta sitten tehty. Tämä on aivan päivänselvä asia. Minä uskon, että täällä salissa on yhteinen tahtotila siitä, että nämä kaikki saisivat sen, mutta ei vain näytä siltä, että tätä hyväksyttäisiin. Liekö väärän puolueen edustaja, joka sen on tehnyt. En tiedä, pitäisikö minun nyt tehdä tämä lakialoite uusiksi ja kerätä siihen perussuomalaisten, kristillisten, kokoomuksen ja myöskin keskustan nimet, [Toimi Kankaanniemi: Seuraavalla kaudella!] kun nyt keskusta näyttää osaavan käyttää maalaisjärkeäkin joissakin asioissa.

Arvoisa puhemies! ”Tee työtä, jolla on tarkoitus” — tämä pitäisi täälläkin sisäistää. En minä huvikseni ole tullut tänne näitä lakialoitteita tekemään. Haluaisin oikeasti, [Puhemies koputtaa] että maatalouden kannattavuus paranisi Suomessa. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Junnila, olkaa hyvä.

17.16 Vilhelm Junnila ps: Arvoisa herra puhemies! Täällä debatissa oli aika erikoinen tilanne, kun ministeri Kurvinen aikoi lukea listaa siitä, montako tilaa lopetettiin silloin, kun ministerinä toimi Petteri Orpo kokoomuksesta. Tämä oli aika erikoinen kilpalaulanta, koska ei kai ole kenenkään — ja varsinkaan Suomen — edun mukaista kilpailla siitä, kumman aikana on lopetettu enemmän tiloja. Tämä oli aika hämmentävä keskustelu, onneksi se on nyt päättynyt.

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

Tuossa keskustan ryhmäpuheessa mainittiin myös, ettei hallitus ole seisonut tumput suorana maatalouden ahdingon edessä. Olen tästä samaa mieltä: hallituksen haitalliset toimet ovat edelleen heikentäneet ruoka-alan tilaa. Puheessa mainittiin myös tuleva vaalikausi. Toiveet siis asetetaan tulevaisuuteen eli siihen, että joku muu korjaa hallituksen aiheuttaman vahingon.

Hyvin usein maatalouden ahdingosta puhuttaessa keskitytään alkutuotantoon ja päivittäistavarakauppaan. Pienempään roolin jäävät foodservice-tukkukauppa, ravintolat ja ruokapalvelut. Nämä työllistävätkin suoraan ja välillisesti noin 300 000 henkeä. Mutta mikä ruoka-alalla työllistää 40 000 henkilöä noin 1 850 yrityksessä? Millä teollisuudenalalla ovat suurimmat välilliset työllisyysvaikutukset? Missä yksi työpaikka synnyttää kolme muuta työpaikkaa? Vastaus on elintarviketeollisuus, ja siitä on hyvin vähän täällä tänään keskusteltu. Mutta miten hallitus sitä kohtelee: Uusimpana on esitys, jossa kotimaisien marjojen ja hedelmien luontainen sokeri asetetaan veroraipan kohteeksi juomissa. Esimerkiksi mustikkamehu saa merkittävän veronkorotuksen, mutta ulkomaisten light-tuotteiden, kuten sokerittoman Red Bullin, osalta vero laskee. [Ritva Elomaa: Oho!] Tämä tilanteessa, jossa koko ruoka-ala on ahdingossa.

Hallituksen on syytä muistaa, että koko ruoka-ala maksaa vuosittain veroina ja veroluonteisina maksuina yhteiseen kassaan peräti 10 prosenttia koko Suomen verokertymästä. Hallituksen tuleekin turvata elintarvikemarkkinoiden toimivuus ja ennakoitavuus. On turha mainostaa hyvää huoltovarmuutta, jos sen tukijalkaan, eli elintarviketuotantoon, kohdistuu jatkuvasti lisää kustannuksia. Kannustankin hallitusta etsimään ratkaisuja koko ruokaketjun yhteistyönä. Tämä voidaan tehdä nykyisen lainsäädännön puitteissa. Toimialakohtaiset sitoumukset ja muut itsesääntelytoimet ovat toimiva keino hallituksen tuottaman huonon lainsäädännön sijaan. Elintarvikeala onkin jo ottanut itseään niskasta kiinni esimerkiksi energiatehokkuuden sopimusjärjestelmän kautta.

Yritystukiakin täällä on jälleen haluttu vaalien lähetessä vähentää, mutta olisi tärkeämpää muuttaa niiden kriteerejä, jotta myös elintarvikeyritykset pääsisivät osalliseksi investointien julkisesta tuesta. [Sanna Antikainen: Juuri näin!] Nyt hallitus on kohdistanut ne vain tiettyjen teollisuusalueiden yrityksille ja usein aika arveluttavilla keinoilla. Sääntelyyn ylipäänsä tarvitaan malttia, ja yritykset tarvitsevat ennakoitavuutta. Veronkorotukset ja muut hallituksen kustannuksia lisäävät toimet toisaalta sitten taas edelleen heikentävät huoltovarmuutta, omavaraisuutta ja kuluttajien valintamahdollisuuksia.

Ja puhuuko kukaan täällä enää ruokaturvasta? Sehän on meidän mahdollisuus. Se on kilpailutekijä kotimaisille, vastuullisesti tuotetuille elintarvikkeille. Kasvua saadaan viennistä, mutta se edellyttää, että viennin edistämiseen saadaan riittävät resurssit. Asiaa pitää lähestyä toimitusvarmuuden ja kustannusten näkökulmasta. Se edellyttää muutakin kuin veronkorotuksia. Se, että verotamme puhtaita kotimaisia luonnontuotteita yhä enemmän, ei ole toimiva resepti vientivetoiselle teollisuudenalalle, eikä se palvele myöskään kuluttajaa. Näyttääkin siltä, että hallitus on hypännyt Coca-Colan joulurekkaan, kun lapsiperheen aamiaispöytään on jatkossa entistä edullisempaa ostaa keinotekoisia amerikkalaisia litkuja. Siis veron osuus Red Bullin kevyttuotteissa ja esimerkiksi Coca-Cola Zerossa laskee, mutta kotimaisista aineksista tehdyissä mansikkasmoothiessa ja mustikkamehussa nousee. Tämä tilanteessa, jossa keskusta johtaa sekä maa- ja metsätalousministeriötä, [Puhemies koputtaa] maa- ja metsätalousvaliokuntaa että vielä ympäristövaliokuntaakin.

Arvoisa puhemies! Ministeri Kurvinen oli täällä aiemmin paikalla, mutta liisi aika nopeasti tuosta aitiosta. [Puhemies: Nyt aika alkaa olla täynnä!] Red Bullin mainoksessa to-

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

detaan, että sen nauttiminen kasvattaa siivet. Jäin miettimään, onko ministeri Kurvinen myös kasvattanut siivet vai mikä selittäisi tällaisen verokohtelun kotimaisia luonnonantimia kohtaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Arvoisat edustajat, totean, että tämä viisi minuuttia etukäteen varatuille puheenvuoroille ei ole suositus, vaan puhemiesneuvoston päätös. Elikkä viisi minuuttia on rajana. — Edustaja Koskela, olkaa hyvä.

17.22 Jari Koskela ps: Arvoisa herra puhemies! Hetki sitten edustaja Mäenpää sanoi, että hän ei saanut esittää kysymystä ministerille. Omalla kohdallani kiitän siitä, että puhemies antoi minulle mahdollisuuden kysymyksen esittämiseen ministerille, mutta minä taas en saanut ministeriltä minkäänlaista vastausta siihen kysymykseen, ja siksi vähän toistan taas tätä asiaa. Elikkä se oli kysymys turvepelloista ja turpeen käytöstä. Me tiedämme, että kolmasosa Suomen maapinta-alasta on turvepohjaista ja 12 prosenttia meidän peltopinta-alasta on turvepeltoja, jotka tuottavat hyvin, ainakin kuivina kesinä, ja sitten me tiedämme, että siellä on kasvuturve, kuiviketurve ja energiaturve, ja sitten kun turve on hyödynnetty sataprosenttisesti, sinne istutetaan havumetsää ja saadaan hiilinielukin siitä vielä. Mielestäni tämä on tärkeä aihe keskustella juuri nyt, kun meillä on akuutti kriisi maailmassa.

Tänään täällä olemme huomioineet, että maataloutta on tällä hallituskaudella kyllä kuringitettu poikkeuksellisen paljon. [Sanna Antikainen: Kiitos keskustalle!] Tämä ei ole ollenkaan linjassa sen kanssa, että maatalouden sekä omavaraisuuden merkitys on viime vuosien aikana kuitenkin noussut arvoon arvaamattomaan. Tässä herää väkisin kysymyksiä, ja ehkä keskeisin ongelma maassamme on, että maataloutta pidetään liian paljon ympäristö- ja ilmastorikollisena. Tämänäyttypisiin johtopäätöksiin väistämättä täällä on tänä päivänäkin tullut. Eihän tämän näin pidä olla. Maatalous pitäisi ensisijaisesti nähdä jokapäiväisen elämän välttämättömien tarpeiden täyttäjänä ja huoltovarmuuden takaajana.

Se viesti, joka maataloustuottajilta toistuvasti kuuluu, on, että he haluavat tulla toimeen markkinaehtoisesti. Nykyinen tukiriippuvainen maatalous ei ole kestäväällä pohjalla. Erityisesti EU-tukien maksatus on epävarmaa, ja näyttää, että kansallinen tukipaketti jää antamatta hallituksen sisäisten kahnausten takia. Siksi on aivan käsittämätöntä, että maatalous joutuu hallituksen poliittisten kriisien ja kiistojen sijaiskärsijäksi. Siis pitkällä tähtäimellä maatalous on saatava vähemmän tukiriippuvaiseksi, ja siksi me perussuomalaiset kannatamme, että maataloustuet on ainakin saatava kokonaan kansallisiin käsiin. Eihän ole mitään mieltä siinä, että kierrätämme rahaa EU:n kautta ja sitten jätämme vielä matkalla osan sinne jaettavaksi muihin maihin. Tämä solidaarisuusajatus, mikä meillä on erittäin vahva täällä Suomessa, tulee kyllä meille maksamaan paljon. Se on kallis asia taloudellisesti, ja kyllä se on henkisestikin vaikea juttu.

Toinen asia: Valitettavasti nyt ministeri Kurvinen on poissa, mutta tässä ministerin eräässä kyselyssä kysyin häneltä, näkeekö hän huolia siitä, että varsinkin pienet maatilat nyt kärsivät tässä kriisissä vielä enemmän, koska heillä ei ole sitä massahyötyä, mitä on suurilla, ja hänen vastauksensa oli kyllä minun mielestäni suuri pettymys. Hän sanoi, että nyt Koskela on ymmärtänyt asian aivan väärin, että meidänhän pitäisi nähdä huoli niistä suurista maatiloista, koska silloin kun ne menevät konkurssiin tai jokin niistä menee konkurssiin, miljoonaluokan tappiot tulee. Me perussuomalaiset ajatteleamme tästä asiasta niin, että Suomi tarvitsee sekä pieniä että suuria maatiloja eikä esteitä tai turhaa byrokratiaa esimerkiksi tilan pelto- tai eläinmäärän kasvattamiseen. Pientilallisten mahdollisuuksia toi-

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

mia pitäisi tukea ruokatuotannossa, ja heille olisi kehitettävä kannustimia ja uusia tukimuotoja, millä tavalla saataisiin myöskin heidät pysymään mukana. Siinä on paljon pieniä maatiloja, joissa on toinen työpaikka jo ja käydään päivisin töissä ja viikonloppuisin ja iltaisin hoidetaan sitä maataloutta. Tälläkin tavalla pysyisi se tilojen määrä, koska tässä on suuri riski ja vaara, että kun nyt on 45 000 tilaa, niin kymmenen vuoden päästä meillä on ehkä 10 000 tilaa, ja mielestäni se on katastrofi.

Maaseudun vetovoimalle tärkeää on myös säilyttää nykyinen kylä- ja lähikoulujen verkosto. Kyläkoulu on niin paljon muutakin kuin vain paikka opiskella. Tutkimuksista tiedämme, että kyläkoulun lakkauttaminen nopeuttaa alueen kuihtumista ja keskittää ihmisiä entistä enemmän kaupunkeihin. Suomen Kylien ehdottama kymmenen miljoonan euron tukipaketti pitää toteuttaa ehdottomasti. Myös oppilaaksiottoalueita pitää tarkastella uudelleen, eli kunnat eivät saa olla esteenä käydä kyläkoulua ja lähikoulua. Tässä tarvitaan nykyistä parempaa seutuyhteistyötä.

Eli kannatan edustaja Essayah'n tekemää epäluottamuslause-esitystä. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Antikainen, olkaa hyvä.

17.28 Sanna Antikainen ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Suomen 1860-luvun suuret nälkävuodet ovat toistaiseksi viimeinen rauhanajan nälkäkatastrofi koko Länsi-Euroopassa. Lyhyessä ajassa vuosina 1866—1868 alle kaksimiljoonaisesta kansastamme kuoli 270 000 henkeä. Näistä kuolemista noin 150 000 oli nälän ja nälkäkriisiin liittyneiden kulkutautien aiheuttamia. Pahimpana vuonna 1868 kuoli yli 137 000 ihmistä eli noin kahdeksan prosenttia väestöstä. Se on niin suuri osuus, että sillä pääsee koko tunnetun ajan suurten ja tuhoisien nälkäkriisien pelottavalle listalle. Vaikka koko 1860-luku oli epätavallisen kylmä ja sateinen, niin ei suuria nälkävuosia eikä nälänhätii yleisemminkään voida selittää vain yksittäisillä tekijöillä. Huomattavaa on, etteivät nälänhädät tapahdu ilman yhteiskuntaan ja päätöksentekoon liittyviä ongelmia. — Hallitus, haluan tällä lyhyellä historian kertauksella muistuttaa teitä siitä, mihin teidän maatalouden alasajopolitiikkanne voi pahimmillaan johtaa. Päätöksiä tehdessä on aina pidettävä pahimmat vaihtoehdot mielessä, jotta ne voidaan estää tekemällä oikeita päätöksiä niiden välttämiseksi.

Arvoisa puhemies! Tilannekuva suomalaisen ruuantuotannon suhteen on karmiva. Suomessa on nyt menossa kotimaisen maatalouden kriisin huippu, jonka kaltaista ei ole modernina aikana aiemmin koettu. Suomen maatalouden tilanne on yksinkertaisesti katastrofaalinen. Koska kotimaisen ruuantuotannon turvaaminen on yksi huoltovarmuuden peruspilareista, on selvää, että mikäli te, hallitus ja keskusta, jatkatte teidän pelkkää lorvimistane siellä ministerikyydeissänne, niin seurauksia te voitte pahimmillaan laskea jopa ihmishengissä. Monella maatilalla kustannusten räjähdysmäinen kasvu — lannoitteet, polttoaineet, ylikireät ympäristövaatimukset — on johtanut akuuttiin rahoituskriisiin, sillä viivan alle ei jää mitään, ja jos viivan alle ei maanviljelijällä jää mitään, tuloksena ovat lopettavat tilat ja suomalaisen ruuantuotannon loppuminen. Sen jälkeen meitä erottaa nälkäkriisistä enää vain eskalaatio Itämerellä, joka pysäyttäisi tuontiruuan tulon, ja voitte olla varmoja, että historiallinen vainoajamme käyttäisi tämän tilanteen hyväkseen ja odottaa varmasti sitä kieli pitkällä.

Arvoisa puhemies! Omavaraisuus on ollut aina elinehto koko meidän maamme olemassaololle. Energiansaannin lisäksi on välttämätöntä turvata ruuantuotanto. Maatalouden

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

kriisiin tulee vastata sekä pidemmän aikavälin että lyhyen aikavälin toimenpiteillä, ja nyt tällä hetkellä me tarvitsemme niitä lyhyen aikavälin toimenpiteitä. Hallituksella on ollut monta mahdollisuutta tämän kolmen ja puolen vuoden aikana reagoida maatiloiden nykyyhetken ahdinkoon siten, ettei tilojen pakkolopettaminen olisi kiihtynyt. Viime keväänä hallituksen tukipakettia maataloudelle odotettiin pitkään. Kun se lopulta tuotiin eduskuntaan, oli se näivettynyt huomattavasti ja rahaakin päätyi tiloille myöhään. — Arvoisa puhemies, puheeni on kesken, joten jatkan sitä seuraavassa puheenvuorossani. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitos. — Edustaja Kinnunen, Mikko, olkaa hyvä.

17.32 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Isoisäni oli maanviljelijä. Hän opetti minut rakastamaan maata. Hän opetti, että maanviljelijät ovat tärkeitä maamme puolustajia. Suomalainen puhdas, kotimainen ruoka on tärkeä osa isänmaamme huoltovarmuutta.

Kokemamme kriisit ovat kirkastaneet suomalaisen maatalouden ja ruuan merkitystä. Keskustalla on ollut maa- ja metsätalousministerin salkku kohta kahdeksan vuotta. Maatalouden hyväksi on sinä aikana tehty valtavan paljon. [Sanna Antikainen: Ei ole!] Viimeiset vuodet olen saanut vierestä seurata ministereiden ahkeraa työtä. Siitä huolimatta maatiloiden tilanne on juuri nyt sodan seurausten, inflaation ja energiakriisin vuoksi äärimmäisen vaikea. Lisää toimia tarvitaan edelleen.

Opposition vaihtoehtobudjetit eivät kuitenkaan lupaa hyvää. Sieltä ei löydy kunnollisia ratkaisuja maatalouden auttamiseen. Kristilliset tekevät tässä toki poikkeuksen.

Maatalouden kannattavuutta on pyritty ratkaisemaan viime vuosien aikana monella tavalla. Kestävä kannattavuus tarvitsee terveen markkinan, reilun kaupan syntymisen tänne Suomeen. Tarvitsemme sekä lyhyen että pitkän aikavälin toimenpiteitä.

Ne puheet, että mitään ei ole tehty, eivät kyllä pidä paikkaansa. Tällä kaudella tehtiin historian suurin maatalouden apupaketti, joka oli yli 300 miljoonaa euroa. Suuri osa siitä kohdistui aktiiviviljelijöille, vaikka toisin on väitetty. Sen osia ovat muun muassa luonnonhaittakorvauksen lisämaksu, pohjoisen alueen maatiloiden lisämaksu, maatiloiden poikkeuksellinen mukautustuki sekä energiaverojen palautus vuodelta 2021. Tärkeä on myös maataloille myönnetty kiinteistöveron palautus vuodelle 2022.

Maatalousministerin johdolla on vaikutettu EU:n uuden rahoituskauden neuvotteluihin niin, että suomalaisen maatalouden ja maaseudun tuet nousevat noin kuusi prosenttia uudella seitsemän vuoden ohjelmakaudella. Tämä tuntuu oppositiolta kokonaan unohtuneen.

Olemme myös pääomittaneet maatiloiden investoinneille tärkeää Maatilatalouden Kehittämisrahastoa noin 170 miljoonalla eurolla. Makera auttaa tiloja investoimaan ja rakentamaan tulevaisuuttaan. Olemme alentaneet maatalouden sähköveron EU:n vähimmäistasolle. Sähköveron alennus koskee yli 30 000:ta maatalousyritystä.

Yli kymmenen vuotta valmisteltu eläinsuojelulaki viedään tällä kaudella maaliin. Lakiuudistus kohentaa eläinten hyvinvointia, mutta ei hädä tuotantoa ulkomaille. Muutokset ovat kohtuullisia myös tuottajille. Siirtymäajoilla turvataan mahdollisuus sopeutua ilman hätää muutoksiin.

Arvoisa puhemies! Kaikesta tästä huolimatta maatalouden tilanne on vaikea. Käsillä olevat kriisit vaikuttavat tuotantopanosten hintoihin. Ukrainan sodan sytyttyä hinnat ovat nousseet valtavasti. Esimerkiksi sähkö ja lannoitteet ovat suuria haasteita maataloille.

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

Tuottajahinnat eivät ole kehittyneet läheskään samalla tavalla, vaikka keskustelut kaupan kanssa ovat saaneet tilanteeseen parannuksia, jotka eivät kuitenkaan riitä, kun sota aiheuttaa niin suuren kustannusten nousun.

Perimmäinen syy on siis ruokamarkkinoiden toimimattomuus. Maatalouden kannattavuuskehitys on ollut heikko. Ennätystuloksia ovat tehneet niin kaupan sektori, energiayhtiöt kuin lannoitevalmistajat. Kauppasektori on pystynyt siirtämään kohonneet kustannukset kuluttajahintoihin. Kohonneet hinnat eivät ole siirtyneet ketjussa alaspäin elintarviketeollisuuteen ja tuottajille. Ruokaketju ei kerta kaikkiaan toimi. Kaupalla on ketjussa ylivertainen asema, ja se hyödyntää sitä täysimääräisesti. Siksi suuremmille uudistuksille on tarve, ja siitä esimerkkinä on kilpailulainsäädännön kokonaisuudistus, joka tulee tehdä seuraavalla kaudella.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

17.38 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Välikysymys koskettelee tärkeää aihetta. Ruuantuotanto on huoltovarmuuden perusta, ja sen jatkuvuus tulee turvata. Näin on tehty Suomessa aina. On ymmärretty, että tässä on asia, josta ei voi tinkiä, ja näin tulee tehdä jatkossakin.

Nyt on kuitenkin poikkeukselliset ajat. Ja kaikista hyvistä teoista, joita edustaja Kinnunenkin tuossa ansiokkaasti luetteli, esimerkiksi huoltovarmuuspaketti, joka oli 300 miljoonan kokoinen, todella iso, ja kohdentui valtaosin jo maataloille, on merkittävä asia. Erityisesti nostan sieltä vaikkapa kiinteistöveron palautukset tai LFA-tuen, joka tulee suoraan kaikille peltohehtaareille konstailematta — ei toki osu kaikista suurimmin kriisissä oleville tiloille painotetusti, mutta nämä ovat erittäin hyviä tukia samoin kuin polttoaineveron palautukset.

Mutta poikkeuksellinen aika vaatii poikkeuksellisia toimia, kuten pääministeri on sanonut. Hän on todennut tämän vaikkapa sähkömarkkinoista silloin, kun on puhuttu siitä, että hintaa pitää pystyä alentamaan. Ja nythän, jos ei hintaa ole pystytty alentamaan, ainakin valtio saa kassansa tulevaisuudessa rahaa, kun siellä on tällainen ylimääräisen arvonnousun ylimääräinen vero. Mielestäni elintarvikesektorilla pitää pystyä tekemään poikkeuksellisenä aikana poikkeuksellisia toimia. Pitää pystyä tarkastelemaan sitä, että kohonneet kustannukset pystytään nyt jollain lailla kompensoimaan, vaikka niitten kuuluu tulla normaalitilanteessa markkinoilta. Jos ei sähkönn hinnassa tai lannoitteitten hinnassa tulla vastaan, meillä on tulossa tuotannon romahtaminen. Meillä on tällä hetkellä jo tilanne kotieläintuotannossa, että siellä on niin pitkät teurasjonot, että teurastamot eivät ehdi niitä vetää, kun tiloja lopettaa niin hurjaa vauhtia. Siellä on tilanne, että välitysvasikat eivät mene kaupaksi, kun myös lihantuotantotiloja lopettaa niin hurjaa vauhtia. Meillä on tilanne, että kasvihuoneviljelijät eivät enää laittaneet talvea varten uutta satoa kasvamaan. Se tarkoittaa, että ensi talvena syödään enemmän kuin koskaan ulkomaisia tomaatteja ja kurkkuja. Tätäkö me haluamme tulevaisuudessa? Emme me sitä halua, eli meidän pitää joitakin ratkaisuja asiaan löytää.

Kun sanoin, että tärkeintä on, että hinta tulisi markkinoilta — sitähan viljelijätkin haluavat — niin meidän pitää kyllä tehdä vielä isompia remonteja elintarvikemarkkinoihin. Olen kiitollinen, että tämä hallitus on sellainen, että tässä ollaan voitu viedä eteenpäin esimerkiksi elintarvikemarkkinalain uudistuksia, jotka ovat hyvään suuntaan — esimerkiksi se, että ei tarvitse suoraan niitten, jotka toimittavat elintarvikkeita kaupalle, ottaa pilaantu-

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

via elintarvikkeita takaisin, kun kauppa vetää ennätysvoittoja tällaisessa tilanteessa, käyttää hädänalaisia hyväkseen. Onhan se niin, että kun voitot ovat huimat, niin pitää se riskin pystyä kantamaan. Ja on myöskin hyvä, että elintarvikemarkkinavaltuutettu saa lisää valtaa.

Mutta kyllä seuraavan hallituksen on otettava ohjelmiinsa kilpailulainsäädännön kokonaisuudistaminen. Jos ajattelee, että meillä on Euroopan keskittynein kauppa Suomessa — oikeastaan kaksi suurta sisäänostajaa, jotka sanelevat muulle ketjulle hinnan — ja että meillä on esimerkiksi kauppapinta-alaa 25 miljoonalle ihmiselle viiden miljoonan ihmisen maassa, niin kyllähän siellä löysiä olisi kaupan puolella, ennätystuloksia tehtailevalla ahneella tukkukauppasektorilla. Meillä täytyisi olla mahdollisuus luoda niin iso vastavoima, että siellä neuvotteluissa pärjätään, ja meidän tulisi pystyä luomaan valtion toimesta se indeksi, jos ei se siellä ketjussa automaattisesti synny, niin että nousevat panoshinnat siirtyvät eteenpäin.

Lisäksi haluan, [Puhemies koputtaa] että elintarvikkeitten merkinnöissä näkyy merkintä ”Tämä tuote ei täytä suomalaisen lainsäädännön vaatimuksia”, [Puhemies: Aika!] mikäli se on muualta tuotu eikä täytä suomalaisen lainsäädännön vaatimuksia. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kiviranta, olkaa hyvä.

17.43 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Varsin hyvältä näyttää suomalaisen maatalouden tulevaisuus, kun on kuunnellut täällä opposition puheenvuoroja tämän iltapäivän ajan. Olen seurannut maataloutta vuosikymmenet aitiopaikalta — muutaman vuosikymmenen maa- ja metsätalousyrittäjänä, sitten Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitossa MTK:ssa tuossa läheisellä Simonkadulla Maalaistentalossa, sitten viisi vuotta Osuuspankkikeskuksessa muun muassa maa- ja metsätalousosaston päällikkönä ja sitten noin 20 vuotta täällä eduskunnassa — ja kyllä minun kokemuksen on se, että keskusta on aina ollut maatalousasioissa tuulenhalkaisijana. Ja tilanne on ollut se, että esimerkiksi kokoomus ei ole koskaan ollut aloitteellinen maatalousasioissa, sen verran läheltä näitä olen seurannut. Se on kuitenkin sitten vaivoin peesannut perässä ja joutunut hyväksymään erilaisia ratkaisuja maatalouden hyväksi. Tämä on tosiasia, jonka nyt haluan tässä sanoa julkisesti.

No, se on selvä tietysti, että maatalous tarvitsee tässä akuutissa tilanteessa tukea erityisesti tietysti energia- ja lannoitekustannusten nousun johdosta, mutta tietysti kaikki muutkin kustannukset ovat nousseet myös maataloudessa. Uskon, että tämä hallitus, kun nyt päästään näistä luonnonsuojelulakiriidoista eroon, myös toteuttaa tällaisen maatalouden paketin. Tässä ei ole mitään muuta vaihtoehtoa.

Sitten meillä on tämä parlamentaarinen maatalousryhmä, jossa minäkin olen, ainoana keskustan edustajana. Siltä odotetaan sitten näitä erittäin tarpeellisia pitkän tähtäyksen ajatuksia, ja tietysti se valmistelee ensi hallituskauden, eduskuntavaalien jälkeisen hallituksen, maatalousohjelmaa, ovat siinä hallituksessa sitten mitkä puolueet tahansa, ja sen takia siinä ovat mukana kaikki parlamentaariset voimat, kaikki täällä edustettuina olevat puolueet. Tehtävä ei ole järin helppo. Muutamia asioita siellä on jo löydetty. Henki on ollut hyvä tässä työryhmässä, ja uskon, että sieltä ehdotuksia tulee. Tällaisia merkittäviä ehdotusten siemeniä on jo, mutta kyllähän se tosiasia on, että EU:n yhteinen maatalouspolitiikka on ollut jatkuvasti varsin suuri ongelma Suomen maataloudelle. Kiven takana ovat ne mahdollisuudet muuttaa tätä maatalouspolitiikkaa. Komissio pitää tiukasti kiinni omista valtiontuki- ja muista linjauksistaan. Nyt tietysti on ollut mahdollisuus poiketa niistä jonkin

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

verran koronan ja nyt vielä tälläkin hetkellä, ymmärtääkseni, Ukrainan sodan takia, joten tätä mahdollisuutta nyt pitää käyttää.

No, valitettavasti edustaja Harkimo ei ole enää täällä, hän on siirtynyt kotiin luultavasti, mutta haluaisin korostaa, että kun hän on alkanut tällaiseksi maatalousmieheksi myöskin, niin hänen olisi hyvä tulla edes kerran käymään tässä parlamentaarisessa maataloustyöryhmässä, jonka jäsen hän on. Se on kokoontunut kuitenkin jo syyskuun alusta lähtien, melkein kolme ja puoli kuukautta, eikä hän vielä ole tehnyt siellä debyyttiään. Me odotamme kovasti, että Hjallis Harkimo tarmokkaana maatalousmiehenä ja Liike Nytin johtajana tulisi kerran edes käymään siellä.

Sitten edustaja Mäenpäälle sanoisin, kun hän kaipaa tätä elinkeinotoimintana harjoitettavan maatalouden sinänsä hyvää asiaa, että näillekin tiloille, joita on noin 4 000 ilmeisesti — en ole varma tuosta luvusta, sanoinko nollan liikaa; taitaa olla 400, mutta kuitenkin se on merkittävä ryhmä — pitäisi voida palauttaa tämä kiinteistövero. Kysymyshän on tiloista, joilla ei ole suoraa kytkentää peltoviljelyyn, ja he ostavat rehunsa, mutta ihan samanlaisia kotieläin- ja kasvihuoneyksiköjä ne ovat kuin kaikki muutkin vastaavat yksiköt. Tämä koskee siis kotieläin- ja kasvihuonetiloja. — Ja 400 niitä on, tarkistan tuon luvun nyt tässä lopussa. — Siitä on valmis hallituksen esitys ollut jo kuukauden. Edustaja Mäenpään ei kannata enää nähdä vaivaa sen lakialoitteensa kanssa, [Puhemies koputtaa] kunhan se vain saataisiin tänne eduskuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Risikko, olkaa hyvä.

17.48 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Tänään keskustelemme välikysymyksestä liittyen maatalousyrittäjien erittäin vakavaan tilanteeseen ja ahdinkoon. Meillähän tämä toimintaympäristö on todella vaikea tällä hetkellä. Tässä on monia tapahtumia viime aikoina tapahtunut, ja tilanne maatalousyrittäjän näkökulmasta on erittäin vakava. Kun joka päivä saan yhteydenottoja maatalousyrittäjiltä, niin mielestäni tämä välikysymys on ihan oikeutettu.

Maatalouden kannattavuuskriisi on syventynyt talouskriisiksi viime syksystä lähtien. Toki tilanne on ollut vaikea jo vuodesta 2014: silloin oli Krimin valtaus, silloin tulivat pakotteet, viennin romahtaminen ja todellakin niin sanottu halpuuttaminen, eikä tuotantokustannuksia ei ole saatu kunnolla katettua markkinoilta. No, nyt on sitten lisäksi vielä tätä talouskriisiä, joka nyt on tapahtunut — Venäjän hyökkäyssota Ukraina, tuli pakotteet, suuret vaikutukset ruuantuotantoon, energian hinta on noussut, sähkön ja lannoitteiden hinnat ovat nousseet, kaasun ja polttoöljyn saatavuus on heikentynyt, toimitusketjut ja toimitusvirrat ovat muuttuneet, on tuotantokustannusten raju nousu ja vielä lisäksi sato-ongelmat. Kyllä voi sanoa, että kotieläintuotanto on erinomaisen ja erityisen suurissa vaikeuksissa. Haluan todeta myös sen, että tämä kustannuskriisi koskee niin alkutuottajia kuin elintarviketeollisuuttakin. Konkurssiuhka on todellinen koko ketjussa, ja siitä syystä ketjun jokaisesta lenkistä olisikin pidettävä huolta.

Mitä tässä pitää tehdä? Sanon suoraan, että paljon on tehtykin, mutta pelkillä lyhytjäteisillä teoilla ei kuitenkaan saavuteta pitkäjänteistä tulosta. Nyt on kuitenkin satsattava näihin lyhytjäteisiin tapahtumiin ja tekoihin mutta myöskin pyrittävä siihen, että saadaan pitkäjänteisesti kehitettyä tätä alaa. Itse tulen tuolta Etelä-Pohjanmaalta ja voin sanoa, että meille on tärkeää siellä, että pellolta pöytään saadaan puhdasta ruokaa. On myöskin huoltovarmuuden näkökulmasta erittäin tärkeää, että meillä on omaa tuotantoa, ja siksi teen ter-

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

veystieteilijänä kaikkeni, että me saadaan jatkossa kotimaista puhdasta ruokaa koko Suomessa, ihan huoltovarmuudenkin näkökulmasta.

Mutta niin kuin sanoin, paljon on tehty. Silloin ministeri Lepän aikana oli Reijo Karhisen raportti, jossa on paljon hyviä toimia, ja niitä on jo toteutettukin.

Ja sitten tietysti, mistä täälläkin on puhuttu: kyllä sen tuottajan pitäisi parempi hinta saada. Minä olen tehnyt aloitteitakin siitä, että julkiset hankinnat pitäisi nyt katsoa, kun meillä on pitkät sopimukset kunnissa ja kuntayhtymissä. Kyllä mielestäni tässä nyt olisi hyvä, että kaikki lähtisivät näihin talkoisiin mukaan ja pitäisi pystyä huomioimaan kustannusten nousu ja sitä kautta huoltovarmuuden turvaaminen, hyvinvointialueet, kunnat ja kuntayhtymät. Nämä pitkät sopimukset ovat todella hankalia. Täällä on puhuttu hankintalain uudistuksesta, mutta itse olisin sitä mieltä, että hankintalakiin pitäisi saada myös tämä huoltovarmuuskirjaus. Jos siellä olisi ollut nyt tämä huoltovarmuuskirjaus, niin nyt olisi kyllä pystytty puuttumaan näihin pitkiin sopimuksiin.

Sitten tietysti tuotantokustannuksiin tukia, tukimuotoja. Siellä on sähkömarkkinoihin vaikuttaminen, kustannusten hillintä ja kompensointi, kustannustuet ja niin edelleen. Tästä on pitkä lista myös kokoomuksen omassa listassa.

No, sitten katsoin näitä MTK:n viittä teesiä. En nyt rupea niitä täällä luettelemaan, koska ne MTK:n sivuilta löytyvät. Mielestäni siellä on ihan hyviä asioita, mutta yksi akuutti on nimenomaan tämä, että kun CAP on tuomassa maksuaikatauluihin lykkäykset, niin nyt pitäisi kyllä huolehtia, että maksatusten myöhästyminen ei aikaansaisi pahaa tilannetta vaan nyt pankitkin tulisivat siinä vastaan.

Viennistä sanon, mitä täällä on sanottu myöskin, että meidän pitäisi saada vienti vetämään, nimenomaan vientiä enemmän ja siihen tulee kiinnittää huomiota. Myös kuluttajien käyttäytymiseen liittyen toivon, että me suosittaisiin kotimaista ja nimenomaan siellä omalla paikkakunnalla olevien maatalousyrittäjien tuotteita.

Elintarvikemarkkinalain muutoksista on nyt täällä jo puhuttukin. Kyllä siinä tietysti reipasotteista ministeriä tarvitaan, että nämä oikeasti saataisiin, kun nyt on aika maltillinen. Ja sitten tietysti me tarvitaan kotimaisen ruokatuotannon turvaamiseksi ihan tällainen ruokastrategia.

Sitten yrittäjien hyvinvoinnista voin vielä puhua myöhemmin, mutta nyt aika loppuu. Siihen minulla on sitten vielä sanottavaa lomituksen näkökulmasta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, olkaa hyvä.

17.54 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Täällä on käyty erittäin hyvää keskustelua, kuten tämä edeltävä puheenvuoro edustaja Risikolta.

Vaikuttaa siltä, että eduskuntaryhmät kautta linjan jakavat huolen tuottajien tilanteesta ja suomalaisen ruokahuollon tulevaisuudesta, mutta ajatellen tätä välikysymyksen terävintä kärkeä, jossa kysytään, mitä nyt tässä akuutissa kannattavuuskriisissä hallitus tekee, siihen ei kyllä valitettavasti ole tullut vastausta. Täällä maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja Anne Kalmari totesi, että keskusta kyllä olisi energia- ja lannoitetukeen osoittamassa rahoitusta, mutta hän antoi ymmärtää, että muut hallituspuolueet eivät siihen ole valmiit. Ihmettelen sitä, aikovatko hallituspuolueet, keskusta mukaan lukien, olla tukemassa hallitusta tässä välikysymysäänestyksessä, kun tästä keskeisestä hallituksen keinosta, hallituksen nyt tähän tilanteeseen tarvittavasta keinosta, ei ole mitään sopua eikä tietoa.

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

Monille muille sektoreille on löytynyt tukea sähkön hinnan noustessa, ja ajattelen, että Venäjän hyökkäyssodasta johtuva energiakriisi ei saa johtaa Suomen ruuantuotannon huoltovarmuuden heikkenemiseen eikä maatilojen alasajon kiihdyttämiseen. Niin ruuan tuotannolle kuin sen kulutuksellekin on asetettu kovia muutospaineita ilmastomuutoksen nimissä, ja toki maataloudessa onkin suuri päästövähennys- ja hiilensidonnan potentiaali, mutta helposti silti unohtuu, että maatalouden päätarkoitus ei ole toimia hiilinieluna vaan tuottaa suomalaisille ruokaa. Ja jos viljelijät sinnittelevät kannattavuutensa äärirajoilla, niin kyllä silloin on turha odottaa investointeja myöskään näihin ilmastotoimiin.

Enemmän kuin byrokratiaa ja rajoituksia myös EU:lta tarvittaisiin maalaisjärkistä linjaa, joka mahdollistaa jäsenmaille oman ruuantuotannon ylläpitämisen, ja tässä suhteessa Suomen EU-vaikuttaminen on ollut liian löysää. Jatkossa ruokaturva on nostettava niin kansallisesti kuin sitten EU:nkin maatalouspolitiikassa ytimeen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Essayah, olkaa hyvä.

17.57 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! ”Kustannuskriisi on omalla kohdalla vienyt henkisen jaksamisen äärirajoille, kun koko toiminta on kädestä suuhun elämistä ja joutuu priorisoimaan, mitä laskuja maksaa. Meilläkin on perhe, joka pitäisi ruokkia. Herätkää nyt, älkää vasta sitten kun viimeinen maajussi sammuttaa valot.” Tässä jälleen muutamia lauseita niistä paristasadasta palautteesta, joita kristillisdemokraatit saivat aivan muutamassa päivässä, kun kysyimme somessa, miten kustannuskriisi on vaikuttanut tilasi toimintaan. Täytyy sanoa, että niitä on kyllä riipaisevaa lukea, koska teksti on vakavaa ja hätä tulee sieltä viestien läpi, ja ennen kaikkea kaiken keskellä se henkinen jaksaminen ja ihmisten huoli oman perheen tulevaisuudesta on todellakin kovaa luettavaa. Siinä mielessä kristillisdemokraatit ovat halunneet antaa nyt maanviljelijöille äänen ja nostaa nämä asiat julkisuuteen. Olemme pyytäneet, että anonymisti saamme niitä täällä siteerata, ja olemme myöskin niitä lukeneet somevideoihin, ja täytyy sanoa, että on paljon ihmisiä, joille niitten viestien kautta on oikeastaan vasta valjennut, missä tilanteessa tällä hetkellä eletään. On tietysti valitettavaa, että tuntuu, että kaikki päättäjät eivät vieläkään ole heränneet siihen tilanteen vakavuuteen, tai ainakin muuten on hirveän vaikea ymmärtää, miksi hallitus on ottanut maatalous-, energia- ja lannoitteisiin liittyvät tuet tällaiseksi omaksi, voisiko sanoa, lehmänkauppatavaraksi — tässä yhteydessä tätä termiä varmaan voi aika hyvin käyttääkin. Siinä mielessä, kun mietin tätä vaalikautta, koko vaalikausi olisi tietenkin ollut jo mahdollista tarttua tähän maatalouden ahdinkoon. Aivan oikein täällä joku kollega totesikin edellä, että keskustalla on ollut lähes kahdeksan vuotta maatalousministerin salkku, mutta näkyykö se?

Viimeinen farssi todella nähtiin nyt, kun tämä välttämätön kriisipaketti on vaarannettu hallituksen sisäisten riitojen panttivankina, ja tänään kun kuuntelin tuossa sosiaalidemokraattien ryhmäpuheenvuoroa, ajattelin, että ihan oikeita asioita siellä linjattiin ja aika kovaa painetta luotiin myöskin keskustan suuntaan, ja vähän sarkastisesti voisi heittää, että voi jos demarit olisivat hallituksessa — ai niin, nehän ovat hallituksessa. No, joka tapauksessa tuntuu, että hallituksen sisällä käydään nyt tämmöistä sulle—mulle-nokkapokkaa, ja tämä ei ole kyllä tälle itse asialle missään mielessä kunniaksi. Näitten päätösten lykkääminen jälleen ja jälleen eteenpäin sinne hamaan tulevaisuuteen on vastuutonta, koska suomalainen ruoka loppuu lautaselta, jos me emme nyt toimi. Siksi meille kristillisdemokraateille ei jäänyt sitten muuta mahdollisuutta kuin jättää yhdessä muun opposition kanssa tämä

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

valtiopäivätoimista järein eli välikysymys, jotta suomalaisen maatalouden kriisistä ja kotimaisen ruuantuotannon turvaamisen tulevaisuudesta päästäisiin keskustelemaan ja toisaalta jotta me saisimme patistettua hallitusta vihdoinkin viimein toimenpiteisiin.

Niin kuin täällä moni on käynyt kertomassa, maatalouden tuotantokustannukset ovat nousseet aivan ennennäkemättömällä vauhdilla ja puskurivarat, jos niitä joillakin tiloilla oli, on syöty. Tiedämme, että maatalous on kamppailut tämän kannattavuuskriisin kanssa pitkään, mutta tietysti Venäjän hyökkäyssodan myötä polttoaineitten, lannoitteitten, sähkön ja muitten tuotantopanosten hinnat nousivat aivan räjähdysmäisesti, ja tavallaan tämä kustannuskriisi tuli tietoiseksi sitä kautta. Kaikille muille näille energian hinnan noususta kärsineille tahoille tukia on pyritty etsimään, ja siitä totta kai kiitosta hallitukselle, mutta alkutuottajat jostain käsittämättömästä syystä ovat jääneet ilman. On todella hälyttävää, että joka päivä kolme tilaa laittaa ovensa säppiin, samalla kun kauppa ja pankit tahkoavat ennätystuloksia.

Kun täällä puhuttiin niistä energiaveron palautuksista, on hyvä tietyllä tavalla hahmottaa mielessä, mitä tarkoittaa, että esimerkiksi tuommoiset keskikokoiset tai vähän isommat tilat saivat sellaista kolmeatuhatta euroa, kolme- ja puoltatuhatta euroa näitä palautuksia. Jos se olisi tasaisesti jaettu koko summa, niin se olisi ollut 8 000 euroa per tuottaja, mutta näinhän se ei tapahtunut, vaan osa meni sitten kaikkeen muuhun kuin ruuantuottamiseen. Minulle eräs lihantuottaja kertoi, että kolme ja puoli tankillista hän pystyi sitten isoa maatalouskonetraktoria sillä tankkaamaan. Siinä näemme sen todellisuuden, mitä tuontyyppiinen tuki sitten oikeasti tarkoittaa. — Arvoisa puhemies, jatkamme täällä varmasti hyvää keskustelua aiheen ympärillä. Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitoksia. — Edustaja Peltokangas.

18.02 Mauri Peltokangas ps: Arvoisa puhemies! Olemme tulleet tilanteeseen, jossa suomalainen ruuantuottaja on ajettu todelliseen ahdinkoon. Niin kuin tässä äskeisessä puheessa kuultiin, suurin piirtein kolme maatilaa päivittäin joutuu tosiaan lopettamaan toimintansa, ja viljelijät joutuvat myymään kalustonsa ja maansa, toisinaan jopa ulkomaalaisille, kasvottomille omistajille. No, tämä johtaa vääjäämättä kotimaisen ruuantuottamisen hiipumiseen. Näyttää todella pahalta, jopa pahemmalta kuin 30-luvun lamassa ja 90-luvun lamassa. Eli maaseudun kurjistuminen toistuu jälleen, nyt hieman uudessa muodossa mutta silti samankaltaisena. Maatilojen peruskannattavuus on kärsinyt. Erityisesti lannoitteiden, polttoaineiden ja energian hinnat ovat kohonneet sillä tavoin, että viljelykustannuksia on hyvin vaikea enää kattaa. Moni maanviljelijä myy nyt tilansa voidakseen välttyä velkakierroista ja pakkohuutokaupoilta. Tällaisen huolestuttavan kehityksen täytyy nyt loppua.

Nykyinen hallitus on toki alkanut myöntämään hätälainatakauksia tilapäisten maksuongelmien, toimintaympäristön muutosten tai poikkeuksellisten sääolojen takia. Nyt näyttää kuitenkin siltä, että nämä keinot eivät ole riittäviä, erityisesti karjatilojen konkurssien estämiseksi. Hallitus tekee myös ristiriitaisia päätöksiä, joista kenties älyttömmin on se, että turpeentuotantoa on oltu lopettamassa vihreän siirtymän nimissä. Nykyinen energiakriisi on antanut pienen lisääjän turveyrittäjille, mutta jos tämä on hallituksesta kiinni, niin sama meno jatkuu hyvin pian. Ympäristövaliokunnan perussuomalainen ryhmä, allekirjoittanut sekä edustajat Huru ja Laakso, reagoi turpeen energiaveron korottamiseen nopeasti. Vaadimme turpeen veronkorotuksen välitöntä perumista ja turpeen julistamista uusiutuvaksi luonnonvaraksi helmikuussa 2021. Mutta kuten arvata saattaa, esityksemme äänestettiin

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

eduskunnassa nurin. Mielestäni se oli järjetön päätös, koska tämä järjetön päätös, että turve ei ole uusiutuvaa, tehtiin vastoin biologiaa 2000-luvun alussa: heitettiin kolikolla ja todettiin, että turpeesta tuli yhtäkkiä fossiilinen. Tällaiset järjettömyydet pitäisi perua tässä. Se olisi kaikkien etu, win-win-tilanne.

No, perussuomalaisten riveistä on tullut useita muitakin ehdotuksia, kuten energian hinnan alentamista, tuotantorakennusten kiinteistöveron poistamista, josta hallitus otti kopin — olen siitä kiitollinen — ja muita sellaisia toimenpide-esityksiä, joissa viljelijälle jäisi paremmin tuloa ja näin ollen elämä näyttäisi valoisammalta tulevaisuudessa.

Elintarvikemarkkinoiden hinnan määrittelijänä ei voi toimia ainoastaan teollisuus tai kauppa, vaan myös alkutuottajalla pitäisi olla voimakas sana sanottavana. Hinnottelujaksojen pitäisi olla sellaisia, että viljelijälle jää mahdollisuus neuvotella parempaa hintaa tuotteistaan ja mahdollisuus nostaa kustannusnousut esiin neuvotteluissa. Valtiovallalla pitää myös olla mahdollisuus lainsäädännöllisesti puuttua keskusliikkeiden ja teollisuuden sanelemiin ehtoihin, mikäli viljelijä joutuu markkinavoimien takia vaikeaan tilanteeseen. Tämä on sellainen asia, jota olisi syytä pohtia, olisiko se mahdollista. Kaikki keinot on toki nyt käytettävä, jotta maatalouden ongelmiin vain voidaan löytää ratkaisuja — niitä pitää yhdessä tehdä.

Arvoisa puhemies! Nuorten kiinnostus maaseudun elinkeinoihin on saatava nousuun, sillä perinteikkäille maataloilta on vaikea nykyään löytää jatkajia. Toivomuksenani onkin, että suuret mediat alkaisivat puhumaan maaseudusta entistä enemmän paremmassa valossa. Esimerkiksi valtion rahoittama Yle voisi hyvinkin tehdä kunnon maaseutukampanjan, jossa kerrotaan maaseudun elinkeinojen tärkeydestä. Tarvitaan uusi näkökulma, joka on luonteeltaan kannustava ja korjaava. Nyt on se tilanne, että monet maanviljelijät eivät enää kannusta jälkipolviaan jatkamaan maanviljelystä tiloilla. Useita tiloja on viljellyt sama suku jopa vuosisatojen ajan, ja nämä pitkät perinteet ovat nyt vaarassa murentua. Näin emme saa päästää käymään. Asenneilmapiiri maaseutua kohtaan on huonontunut, ja media antaa helposti kuvan, että Suomen maaseutu saa valtavia tukia, vaikka todellisuudessa tuet ovat täysin riittämättömiä. Kun ne jyvittyvät sinne tuottajille, niin eivät ne mitään valtavia potteja ole, jokainen sen tietää.

No, lisäksi maanviljelijöitä ja suomalaisia kuluttajia syyllistetään jatkuvasti esimerkiksi ilmastonmuutoksen edistämisestä sekä vesistöjen pilaamisesta. Maaseudusta pitäisi alkaa puhua mediassa positiivisemmin, että me voitaisiin luoda siitä oikeanlainen kuva. Ammatiryhmien leimaaminen on tässä maassa lopetettava.

Lopuksi, arvoisa puhemies, kysyn, missä on kiitos kotimaisille ruuantuottajille. Missä se on? Toivon, että se löytyy hyvin pian ja hallituksen sekä opposition yhteistyöllä saadaan viljelijöille nyt nopeasti paremmat olosuhteet tässä tilanteessa. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitoksia. — Ja nyt edustaja Leppä.

18.08 Jari Leppä kesk: Arvoisa puhemies! Jos hieman summaa tätä keskustelua maatalouden välilyksymyksestä, voi hyvin todeta, että huoli on yhteinen suomalaisen ruuantuotannon, suomalaisen maatalouden, tulevaisuudesta — meidän omavaraisuudestamme, meidän huoltovarmuudestamme — tässä salissa laidasta laitaan, ja se on erittäin hyvä lähtökohta. Se on tosi tärkeä lähtökohta. Se myös luo tulevaisuudenuskoa, mitä me ehdottomasti tarvitsemme suomalaisessa maataloudessa. Poliittisen retoriikan piiriin tietenkin sitten menee se, että hallitus on ollut täysin toimeton, ei ole tehty mitään, ollaan oltu tumput

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

suorana, peukalo keskellä kämmentä eikä edes haluta tehdä. Jätettäköön nämä tietysti omaan arvoonsa, näin ei tietenkään ole. Monenlaisia asioita on tehty — niin kuin on pitänyt tehdä, on ollut täysin välttämätöntä tehdä — ja niitä vielä tullaan tekemään, se on ihan selvä asia. Tämän ison kuvan me siis jaamme, ja se on valtavan tärkeä asia.

Puhemies! Maatalous on käynyt valtavan rakennemuutoksen viimeisen 20—30 vuoden aikana, siis ihan valtavan rakennemuutoksen. Tuotanto on säilynyt suurin piirtein ennallaan ja tilojen lukumäärä vähentynyt merkittävästi. Tällaista vastaavanlaista tehostamista, rakennemuutosta, ei ole mikään muu kohta meidän elintarvikeketjussamme, koko elintarvikejärjestelmässä, käynyt lävitse kuin maatalous. Siitä huolimatta maatalouden kannattavuus on tällä hetkellä katastrofaalisen heikolla tasolla. Eli johtopäätös on se, että ne rakennemuutostoimet, joita on tehty, ja se hyöty, taloudellinen hyöty, ovat valuneet muihin tasuihin kuin viljelijöille, kuin tiloille, kuin ruuantuottajille. Ja tämä yhdistettynä siihen, että meillä on nyt valtava kustannuspaine, joka on noussut — se on ollut pikkuhiljalleen etenevä asia, mutta se on saanut aivan uudenlaisen vauhdin Venäjän hyökkäyssodasta — on johtanut tilanteeseen, jossa kannattavuus on heikentynyt historiallisen alhaiselle tasolle, ja tästä tilanteesta meidän on päästävä eroon. Maatalouden kannattavuuden kohentuminen on välttämätöntä saavuttaa. Se on myös huoltovarmuuden kannalta täysin välttämätön asia, koska Huoltovarmuuskeskus on muun muassa moneen otteeseen todennut, että kaikkein suurin riski huoltovarmuuden osalta tällä hetkellä on maatalouden heikko kannattavuus. Siksi me tarvitsemme toimia, politiikkatoimia, me tarvitsemme markkinatoimenpiteitä, molempia.

Myös meidän tukijärjestelmämme uudistuu, ja tuo uudistus, joka tulee voimaan ensi vuoden alusta, on mielestäni mainettaan parempi. Siellä on paljon sellaisia elementtejä, jotka tulevat nimenomaan hyödyntämään ruuantuotantoa sen lisäksi, että me olemme turvanneet siellä nuo rahat — joka ei toki ole indeksiin sidottua, se on ihan selvä asia, se ei ole koskaan ollut, eikä se ole nytkään, ja tämä tuo myöskin sen ongelman tähän tulonmuodostukseen. Mutta on selvää, että näitä me olemme jo viime kaudella ja erityisesti tällä kaudella joutuneet näillä tukipaketeilla kompensoimaan. Merkittävät tukipaketit on tehty. Kaikkien aikojen suurin tukipaketti tehtiin keväällä. Se on valtaosaltaan jo maksettu, ja tänäänkin tuli tieto — ainakin omalle tilalleni — tuosta kiinteistöveron palautuksesta, sen hyväksymisestä ja sen maksatusaikataulusta. Me tarvitsemme näitä. Me tarvitsemme myös jatkossa vielä sen kustannustukityyppisen tukipottiratkaisun hallitukselta, ja odotan ja edellytän, että hallitus sen myös tuo. Se on nimenomaan — ihan niin kuin ministeri Kurvinen täällä totesi — kohdennettu tukipaketti, ja sitä viljelijät tarvitsevat ja sitä myöskin odottavat, se on ihan selvä. Mutta mikään tukipaketti ei tuo kestävää kannattavuutta, vaan se tulee ainoastaan markkinoilla. Siksi me tarvitsemme sinne toimenpiteitä, joita on tehty — elintarvikemarkkinallain muutokset, tiukennukset, ja me tarvitsemme myöskin ensi vaalikaudella sen kilpailulainsäädännön... [Puhujan mikrofoni sulkeutuu — Puhemies: Mikrofoni toimii jälleen!] — Nyt taitaa taas toimia. — ...jotta hyvät kauppatavat tulevat käyttöön.

Nythan tilanne on niin, että kauppa on takonut aina parempaa ja parempaa tulosta vuosineljännes vuosineljännekseltä ja viljelijät, tilat, huonompaa ja huonompaa. Tämä kertoo karulla tavalla sen epätasapainon, joka meillä elintarvikejärjestelmässä vallitsee, ja tähän meidän, lainsäätäjien, on ehdottomasti pakko myös puuttua ja tehdä tarvittavia toimenpiteitä.

Arvoisa puhemies! Suomi on ruokaturvassa maailman ykkösmaa — siis me olemme maailman parhaita ruokaturvassa. Olemmeko me — ja kaikki käsi sydämelle — tästä

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

asiasta osanneet iloita? Ruokaturva ei näinä epävakaina aikoina ole itsestäänselvä asia, vaan sen eteen pitää tehdä töitä. Me olemme tehneet. Me olemme ykkösmaa siinä. Tästä meidän pitää kiinni pitää jatkossakin. Ruokaturvallisuus, se on taas sitten kestävyyttä ruuantuotannossa, se on eläinten hyvinvointia, ympäristön huomioon ottamista, ilmaston huomioon ottamista, vähäistä lääkkeiden käyttöä [Puhemies koputtaa] ja niin edelleen. Se on myös kansanterveystyötä. Tästä meidän pitää myöskin viljelijöille saada hinta muodostumaan.

Puhemies! Lopetan siihen, mitä täällä on jo muutama muukin kollega todennut. Meille tulee tähän maahan elintarvikkeita, jotka eivät täytä suomalaisten elintarvikkeiden tuotannolta vaadittavia kriteereitä. Tämä on erittäin suuri epäkohta, ja tässä jokaisen, myös julkisten hankkijoiden, pitää katsoa asian perään nykyistä paremmin. Ne pitää merkitä, niistä pitää kertoa kuluttajille, että nyt tämä tuote ei ole suomalaisten tuotantokriteereiden mukaan tuotettua. Sitä pitää myös valvoa vahvemmin, [Puhemies koputtaa] ja tämä on myös osa sitä, että me pystymme kannattavuutta saamaan aikaan, jolloinka se valinta kohdistuu siihen turvalliseen kotimaiseen tuotteeseen, mistä tietysti kiitos kuluttajille.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Tanus, edustaja Tanus poissa. — Edustaja Hoskonen.

18.15 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä käsiteltävä välikysymysaihe on suomalaisten kannalta äärimmäisen tärkeä asia. Itsenäistä valtiota ilman omaa ruokaturvaa ja huoltovarmuutta ei ole olemassa. Nämä viimeaikaiset tapahtumat Euroopassa ovat osoittaneet — viime helmikuulta alkaen, Venäjän hyökättyä Ukrainan kimppuun, olemme itse kokeneet ja omin silmin nähneet — mitä vaikutusta on sillä, että pystymme omat kansalaisemme ruokkimaan ja ennen kaikkea puhtaalla turvallisella ruualla, joka on meille kaikille asia numero yksi kaikin puolin ja myös meidän kaikkien terveysasia. Huoltovarmuudesta on pidettävä huolta. Ja olen varma siitä, että Suomen eduskunta on tässä täysin yksimielinen, vaikka nyt tässä salissa parhaillaan ei montaa ihmistä olekaan, mutta toivon mukaan muut seuraavat muiden viestimien välityksellä keskustelua.

Kysymys on myös maaseudun tulevaisuudesta — en tarkoita sanomalehteä, vaan maaseudun olosuhteita yleensä. Jos me haluamme pitää Suomen asuttuna ja kulttuurimaisemat hyvinä, tasokkaina ja kauniina, se edellyttää maatalouden toimivuutta. Se on myös turvallisuuskysymys. Nyt, kun Nato-paperit ovat vetämässä meillä ja 28 ratifiointia on tullut ja toivon mukaan ne kaksi kohta tulevat, se tarkoittaa sitä, että jos Suomi autioituu esimerkiksi tuolta itärajan osalta ja mennään pohjoista Suomea myöten, se on myös meille turvallisuuskysymys. Tähän tarvitaan sekä maatalouden toimivuutta että metsätalouden toimivuutta. Tähän ovat muiden muassa Naton korkeat kenraalit ottaneet kantaa, että ei voi syntyä tällaisia tyhjiä alueita. Asia on vakava, kun kerran se jo Natoa myöten huomataan.

Yhteinen eurooppalainen maatalouspolitiikka on Suomea kohdellut oikein kovalla kädellä. Kun olemme integroituneet tähän järjestelmään, se on tiennyt meille tiettyjä toimenpiteitä, jotka eivät ole meille suotuisia, kun olemme täällä pohjoisessa. Kannattaa muistaa, että koko Suomen maatalous on 60. leveyspiirin pohjoispuolella. Sen sijaan Ruotsin maatalous on pääasiassa 60. leveyspiirin eteläpuolella, eli puhumme, vaikka naapurivaltio onkin, aivan eri asioista.

Rakennemuutos on läpikäyty, kuten edustaja Leppä omassa hyvässä puheenvuorossaan äsken totesi. Tuotantotaso on säilynyt suurin piirtein samana, mutta tilakoko on kasvanut

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

rajusti, ja toimivien tilojen määrä on vähentynyt. Nyt tämä vähentymisvauhti näyttää kiihtyvän. Isoja tiloja on kaatunut kannattamattomuuteen. Tämä on äärimmäisen vaarallista Suomen kannalta.

Maatiloille ja maanviljelijöille pitää saada oikeudenmukainen osuus siitä työstä, minkä he tekevät, siitä tuotteesta, minkä he tilallaan tuottavat. Ja tämä kilpailulaki, jota on monessa puheenvuorossa kommentoitu, on saatava tässä maassa kuntoon. Tällä vaalikaudella sitä muutosta ei kerkeä kyllä tekemään, mutta siihen on puututtava ensimmäisen tilaisuuden tullen seuraavalla vaalikaudella. Olkoon sitten mikä puolue tahansa hallituksessa tai oppositiossa, niin se pitää ottaa yhteisenä asiana, ja tällä asialla ei saa leikkiä. Suomi itsenäisenä valtiona pystyy edelleen sen tekemään.

Sitten tämä Euroopan unionin osuus tässä Suomen nykyisessä tilanteessa pitää huomioida myös niin, että nyt, kun ollaan tätä ennallistamisasetusta viemässä eteenpäin, ja sehän on vasta ensiaskeleita ottamassa, niin meidän pitää pitää tiukasti siitä kiinni, että siitä ei saa tulla suomalaisen maaseudun autioittamiskeinoja. On jo tiedossa, että turvepeltoja ei tarvitse ennallistaa, sen me tiedämme. Kiitoksia siitä hallitukselle. Se on puhuttu asia jo, se on sovittu asia. Mutta metsien ennallistamistakaan ei pidä hyväksyä. Eihän siinä voi olla mitään järkeä, että me sallimme sellaista, millä tuhotaan hiilinielut, taikka sitten tehdään muuta älytöntä metsien kasvulle. Mitä Euroopan unioni suunnitteleeakaan, seuraavankin hallituksen on oltava yhtä jämäkkänä kuin tämä hallitus, että näille asioille ei anneta periksi. Suomen metsät ovat erittäin tärkeä osa myös maatilojen tulokertymää. Hyvin usealla tilalla metsästä saatava puhdas vuotuinen tulo on jopa puolet tilan kokonaistuloksesta. Näin ollen se metsäpolitiikka on äärimmäisen tärkeää.

Ja yksi asia, arvoisa puhemies: Näissä asioissa, koskien maatalouden omaisuutta tai metsätalouden omaisuutta eli metsätiloja, omaisuudensuoja on edelleen rikkomaton. Siitä ei ole minkäänkokoista epäselvyyttä. Se on kirkas kuin keväinen päivä. Omaisuudensuoja on voimassa, ja sitä ei mennä rikkomaan. Tämän tiedon pitäisi nyt komissioonkin mennä — jos ei muuten, niin ainakin tämän puheenvuoron jälkeen. Saattaa olla, että siellä on hieman kovakorvaisempaa kuulijakuntaa kuin Suomen eduskunnassa. Eli näiden asioiden pitää olla kirkkaina mielessä. Euroopan unionilla ei ole toimivaltaa ihmisten omaisuuteen millään lailla. Minä aikanaan luulin jo, kun Euroopan unioniin liityttiin, että tällaiset asiat kuin omaisuudensuoja ovat siellä selviä — omaisuuteen ei kajota. Mutta ikävä kyllä tämä uusi viherryttävä aalto tuolla Euroopan unionissa näköjään elää sellaista maailmaa, joka periytyy sieltä kommunismin romahtamisen ajoilta, jolloin omaisuudensuojalla ei ollut mitään merkitystä siellä heidän järjestelmässään, ja valitettavasti nyt sitä apinoidaan tänne Euroopan unioniin.

Mutta toivon, arvoisa puhemies, lopuksi, että tässä asiassa eduskunta löytää selkäranskan. Omaisuudensuojaa ei mennä rikkomaan, ja elinkeinoja pitää pystyä harjoittamaan. Se on Euroopan unionin omankin tulevaisuuden kannalta ainoa oikea teko.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Antikainen.

18.20 Sanna Antikainen ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Kävin edellisessä puheessani läpi sitä, mistä tämä maatalouden kriisi nyt johtuu, ja jatkan tätä puhetta.

Aivan ensiksi haluaisin kommentoida edustaja Hoskosen puheeseen sen verran, että otitte oikein esille kommunismin ja vihervasemmiston ja yhtäläisyydet niiden välillä, mut-

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

ta pidän kuitenkin hiukan outona, että täällä Suomessa sitten kuitenkin keskusta takaa heidän päätöksiään.

Tosiaan eduskuntavaalit ovat tuloillaan, ja keskustan puheenjohtaja Annika Saarikko totesikin vastikään tulevista eduskuntavaaleista, että edessä ovat leivän ja lämmön eduskuntavaalit. Totta tosiaan ovat: jos todella haluaa leipää ja lämpöä, niin ei ainakaan keskustaa kannata äänestää, koska olemme nähneet viimeiset kolme ja puoli vuotta, mitä olette saaneet aikaan ja jättäneet tekemättä. Toisaalta olette myös olleet hallituksessa viimeiset kahdeksan vuotta, ja nyt sitten luettelette kaikkia niitä asioita, joita teidän olisi jo pitänyt tehdä.

Te todellakin puhutte paljon mutta teette vähän. Allekirjoittanut sekä viljelijät ovat loputtoman kyllästyneitä teidän jatkuvaan puheeseen ja samanaikaiseen tekemättömyyteenne vaikeiden kysymysten kohdalla koskien varsinkin maataloutta. Te olette koko teidän puolueen olemassaolon ajan puhuneet suomalaisen ruuantuotannon puolesta. Voisi luulla, että näillä puheilla te, keskusta, tekisitte kaikkenne sekä lyhyen että pidemmän aikavälin maatalouden kriisin ratkaisemiseksi. No, missä nyt esimerkiksi tämä teidän lupaanne tukipaketti viipyy, mistä te olette nyt hallituksessa neuvotelleet? Nyt pitäisi saada tietää päivämäärä, milloin se on tulossa. Viljelijöiden pitäisi saada tietää tämä päivämäärä. Tiedätte itsekkin, että se on ensiarvoisen tärkeää.

Arvoisa puhemies! Jatkan vielä tästä kriisistä ja siitä, kuinka sähkönhintaa seurataan kauhuilla. Ylipäätään Euroopassa on sota, ja me perussuomalaiset katsommekin, että on edesvastuutonta ajaa maataloustuottajiamme konkurssin partaalle tai hylätä toimivaa energiantuotantoa. Energiapalettiin tulee sisältyä edelleen turve ja kivihiili. Turpeen alasajo oli suuri virhe, jonka keskusta — siis tämänkin — takasi, eikä energiavajeen lisäksi vieläkään ole löydetty toimivia korvikkeita kasvu- tai kuiviketurpeelle.

Arvoisa puhemies! Keskimääräisen maatalousyrittäjän tuntipalkka vuonna 2019 oli Luen mukaan 5,4 euroa. Arvoisa hallitus ja hallituspuolueiden edustajat, miettikää, tekisitte te tällä palkalla vastuullista työtänne. Ja toivon teidän miettivän myös sitä, onko tämä todella kohtuullinen korvaus maatalousyrittäjille heidän erittäin tärkeästä työstään. — Kiitos, arvoisa herra puhemies.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Kinnunen.

18.24 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! On tarpeen, että keskustelemme tänään maatalouden haastavasta tilanteesta. Olemme kuulleet täällä moniakin rakentavia puheenvuoroja. [Sanna Antikainen: Nyt on tekojen aika!] Edustaja Leppä totesi, että yhteinen huoli tuo alalle tulevaisuudenuskoa, kun emme synkistele vaan löydämme haasteille yhdessä ratkaisut. Maatalouden kannattavuuden kehitys oikenee kestävästi lopulta vain, kun parannamme markkinoiden toimivuutta. Akuutissa kriisissä viljelijöiden tukeminen on kuitenkin tarpeen, hätä on suuri. Monet aktiivisesti investoineet ja tulevaisuuteen uskovatkaan maatilat eivät tahdo selvitä laskuistaan. Kustannuskriisi uhkaa johtaa entistä nopeampaan tilojen lopettamiseen, mikä vaarantaa maamme omavaraisuutta ja ruuan huoltovarmuutta. Tässä tilanteessa kustannustuki sähkön ja lannoitteiden osalta on perusteltu, yleistuki ei tässä toimi.

Arvoisa puhemies! On erittäin arvokasta, että parlamentaarinen ryhmä valmistelee ehdotuksia maatalouden kannattavuuden parantamiseksi. Suuret kiitokset edustaja Kivirannelle ja kaikille työryhmän jäsenille tärkeästä työstä maatalouden tulevaisuuden eteen. Tarvitsemme nimenomaan pitkälle tähtääviä toimia. Kannatan lämpimästi edustaja Kal-

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

marin ehdotusta muualta tuotujen tuotteiden merkinnästä, joka kertoisi siitä, onko tuote kasvatettu suomalaisten periaatteiden mukaan.

Paljon muitakin tarpeellisia prosesseja on käynnissä. Ministeri Kurvisen valmistelemat elintarvikemarkkinalain muutokset ovat välttämättömiä toimenpiteitä, jotta voimme korjata markkinoiden epäkohtia. Kiitos ministeri Kurviselle myös siitä, että EU:n nauta- ja lypsylehmäpalkkioiden ensimmäinen maksuerä saadaan maksuun tämän vuoden puolella. Tämä on tämän päivän hyvä uutinen. Pidän hyvänä myös sitä, että maa- ja metsätalousministeriö on aloittanut selvityksen elintarvikesektorin kustannusindekseistä. Nämä ovat hyviä prosesseja.

Arvoisa puhemies! Moni viljelijä on sanonut minulle, että he eivät halua lisää tukia, he haluavat reilun ja oikeudenmukaisen hinnan tuotteistaan. Viljelijän tulee saada oikeudenmukainen korvaus työstään. [Tuomas Kettunen: Juuri näin!] Tämä on viljelijän oikeaa arvostusta. Jotta ruuantuotanto jatkuu ja uudet yrittäjät hakeutuvat alalle, se edellyttää kannattavuuden merkittävää kohenemista nykyisestä tilanteesta. Pidän tärkeänä myös alan koulutuksen jatkuvaa kehittämistä. Tulevaisuudenuuskoa luo myös se, että pidämme koko maan laidasta laitaan elinkelpoisena ja elinvoimaisena, emme keskitä vaan hajautamme, pidämme harvaan asutun maan puolta.

Kun maatalouden kannattavuus oikenee, se tuo maallemme uusia mahdollisuuksia myös puhtaan suomalaisen ruuan viennissä ulkomaille. Ja täällä kotimaassa meidän jokaisen kannattaa suosia suomalaista, lähellä tuotettua ruokaa. Suomalainen ruoka on elintärkeä osa isänmaamme huoltovarmuutta. Huoltovarmuus on tärkeä osa maamme kokonaisturvallisuutta. Maanviljelijät ja suomalaisen ruuan tuottajat ovat tärkeitä isänmaamme puolustajia. Kuten edustaja Leppä muistutti äsken meille, olemme ruokaturvassa maailman parhaita. Pidetään siitä kiinni.

Arvoisa puhemies! Maanviljelijät ovat olleet lujilla. Siksi Välitä viljelijästä -ohjelmalle tulee saada pysyvä rahoitus.

Maataloutta syvästi ymmärtävä edustaja Pylväs voi jatkaa tästä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, voi. — Edustaja Pylväs.

18.30 Juha Pylväs kesk: Arvoisa puhemies! On ollut hienoa kuunnella tätä keskustelua. Oman 25 vuoden viljelijän urani aikana ensimmäistä kertaa aidosti kuulee, että täällä koko sali puolustaa maataloutta, haluaa hakea ratkaisua siihen, että maatalous säilyy ja suomalainen ruuantuotanto voi hyvin. Se on hienoa kuulla. On ollut aikoja, jolloin tuottajan puolustajat olivat tässä salissa todella harvassa. Keskusta on kuulunut siihen joukkoon aina.

Täällä on hyvin paljon huudettu sen perään, että budjetista pitää tukea tässä akuutissa kriisissä maataloustuottajaa. Raha toki tiloille kelpaa aina, se on tosiasia, mutta näitä numeroita ei oikeastaan tämän päivän keskustelussa ole vielä avattu. Ennakkotiedon mukaan tänä vuonna maatilojen lukumäärä on 43 600 tilaa, joista kotieläintiloja on noin 9 200 tilaa. Kun kokoomuksen vaihtoehtobudjetissa on 70 miljoonaa euroa, niin tämä olisi 1 600 euroa per tila. Kristillisdemokraatit saavat pikkuisen paremmin jaettua tuonne tiloille rahaa eli 7 000 euroa per tila. Tällä 7 000 eurolla lannoittaa 10 hehtaaria. Tällä tukipaketilla budjetista ei maatalouden ahdinkoa valitettavasti pelasteta, vaikka se onkin ihan hieno ja tärkeä asia.

Venäjän hyökkäyssota on kriisiyttänyt tämän maataloustilanteen lopullisesti. Ne ohuet puskurit, mitä monella maatilalla ovat olleet, ovat kyllä viimeistään nyt tämän energiakrii-

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

sin ja lannoitteiden hinnannousun myötä kadonneet täydellisesti. Silti maatalouteen pitää luoda uskoa, kotimaiseen ruuantuotantoon pitää luottaa. Sen viestin, minkä täältä salista pitää päättäjiltä tulla, pitää olla uskoa luova, ei syrjivä, ei syyllistävä, niin kuin valitettavan usein on aikaisemmin ollut. Viljelijä ei jaksa, jos hän kantaa päivästä toiseen syyllistävää kuormaa, vaan silloin hän uskoo itsekin siihen, kun me annamme heille siihen työhön luotamusta ja uskoa niin, että siihen luotetaan.

Puhdas ruoka on hieno asia. Meillä on hieno ruokaturvallisuus, niin kuin edustaja Leppä äsken tuossa totesi. Mutta saammeko siitä riittävästi hintaa? Jos emme siitä saa, tällä tasolla emme pysty bulkkia tuottamaan. Se hinta pitää saada tällä maailman parhaimmalla, maailman puhtaimmalla ruualla oikealle tasolle. Ratkaisuja löytyy toki: pankkisääntelyn keventäminen, norminpurku, valvonnan keventäminen, korvaus niistä lisävaatimuksista, mitä lainsäädännöstä tulee, mikä on hallitusohjelmaan kirjattu. Ja kuten täällä edustaja Hoskonen jo totesikin, omaisuudensuoja pitää kyllä olla. Minä olen hyvin tiukka, että sinne eivät muut tule.

Hyvät ystävät, arvoisa puhemies, markkinoilta se pelastus tähän ratkaisuun tulee. 30 sentin korotus lihaan miljoona kiloa tuottavalla tilalla tarkoittaa 300 000 per tila. Siihen ei budjetilla päästä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Risikko.

18.33 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu maatalousyrittäjien ahdingosta, ja kun tulen siltä alueelta, missä on todella paljon maatalousyrittäjiä, tunnistan tämän ongelman oikein hyvin, koska viikoittain ja jopa päivittäinkin joskus siinä pahimpina aikoina on otettu yhteyttä. Täällä on käyty hyvää keskustelua siitä.

Aivan niin kuin edustaja Pylväs tuossa totesi näistä tukimuodoista ja tällaisista tukipaketeista, eiväthän ne ole kuin tekohengitystä, koska meidänhän pitäisi pyrkiä nimenomaan pitkäjänteiseen kehittämiseen ja siihen, että erilaisilla lainsäädäntötoimilla ja muilla — tuossa äsken omassa puheenvuorossani niitä luettelinkin, että mitä. Elikkä ei kukaan ole ajatellutkaan, että pelkillä tällaisilla pikatuilla jotenkin saataisiin tämä kannattavaksi, vaan meidän pitää oikeasti saada niin, että meillä on puhdasta ruokaa ja että sillä työllä pystyy ansaitsemaan. Me tarvitaan puhdasta ruokaa ja me tarvitaan kotimaista ruokatuotantoa paitsi ihan terveyden näkökulmasta myös huoltovarmuuden näkökulmasta.

Se, miksi nyt otin tämän puheenvuoron vielä, on maatalousyrittäjien hyvinvointi. Kun lähtökohta on se, että kolme—neljä tilaa lopettaa päivittäin — tuossa juuri edustaja Lepältä tarkistin, kun joskus on ollut, että jopa viisi per päivä, mutta hänellä oli sellainen tieto, että noin kolme—neljä yritystä lopettaa päivittäin — niin sehän tarkoittaa myös henkisesti hyvin raskasta tilannetta. Siellä saattaa olla sukutiloja, joissa on suvusta jatkanut nuori, joka sitten on todella vaikean tilanteen edessä ja joutuu päättämään, tai kuka tahansa, joka on antanut, voi sanoa, selkäytimensäkin sen maatalousyrittäjyyden eteen, ja sitten käykin niin. Se on henkisesti hyvin raskasta.

No, me tarvitaan lomituspalveluja, ja vuosien aikana on kehitetty lomituspalveluja, ja itsekin olen ollut peruspalveluministerinä siihen tekemässä lisää mahdollisuuksia. Mutta minua itseäni todella ihmetyttää se, että jos yritys tai yrittäjä on hakenut velkasaneeraukseen, niin EU-säännöksethän kieltävät, että sen käsittelyn aikana ei ole mahdollista antaa lomituspalveluja. Mielestäni se on erittäin vakava juttu, ja mielestäni tästä pitäisi neuvotella EU:ssa. Toivonkin, että nykyinen maatalousministeri kuulisi tämän viestin, että seuraa-

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

van kerran kun sinne pöytiin menee, niin kyllä pitää tällaisia poikkeustilanteita varten luoda sellainen käytäntö, että voidaan antaa lomitusta näille, jotka ovat todella henkisesti kauheassa tilanteessa, kun yritys menee alta ja koko perheen elämä ja koko suvun elämä menee alta. Sitten EU estää, että näille ei saa antaa lomitusta, kun tilanne on kaikkein pahin. Olen ehdottomasti sitä mieltä, että tähän pitää saada poikkeus, ja se koskee nyt nimenomaan näitä, jotka ovat hakeneet velkasaneerausta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Edustaja Essayah.

18.36 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Kiitoksia kollegoille hyvistä puheenvuoroista, pakko kyllä muutamaa tarttua.

Tuossa edustaja Pylväs toi esille näitä vaihtoehtobudjettien summia ja mitä ne käytännössä tarkoittavat. Minä tuossa edellisessä puheenvuorossani yritin kertoa, mitä tarkoitti keskustan ja muun hallituksen tekemä tukipaketti viime keväänä, kun siitä niin suuri osa kohdistui muuhun kuin siihen ruokaa tuottavaan maatalousyrittäjään. Eli siellähän tilanne oli se, että jos se kaikki olisi jaettu todellakin sinne viljelijälle, niin se olisi ollut noin 8 000 euroa per tila, mutta näin ei käynyt. [Jari Leppä: Missä meni muualle kuin viljelijälle?] — Se meni muualle kuin viljelijälle. — [Jari Leppä: Minne?] — Niin, hyvä kysymys, minne meni. Muun muassa kosteikkoihin meni, meni hömppäheinään, meni moneen muuhun asiaan, mutta ei suoraan viljelijälle. — Toivonkin, että täällä entinen ministeri Leppä käyttää puolustuspuheenvuoron, koska nimenomaisesti tämä ongelma oli tässä viime kevään paketissa. Mitä se käytännössä tarkoitti, niin todella kerroin sen: kolme ja puoli tankillista isoon maatalouskoneeseen, sen verran se auttoi. Siinä mielessä on hyvä, että näitä summia konkretisoidaan, koska helposti ihmisille syntyy semmoinen kuva, kun puhutaan kymmenistä tai sadoista miljoonista, että se on valtavasti per tila tai valtava tukimuoto, ja on sen takia hyvä konkretisoida, mitä se oikeasti tarkoittaa.

No, sitten täällä nostettiin esille nämä julkiset hankinnat ja se, mistä täällä edustaja Kalmarin oli aiemmin puhunut, että pitäisi saada näitä merkintöjä. No, nyt täytyy muistaa, että tällä hetkellä aika monet meistä tässä salissa istutaan tuolla hyvinvointialueilla, niitten hallinnossa. Ja mitä tapahtuu siellä? Siellä tällä hetkellä pistetään isoihin in-houseihin kaikki hankinnat, ja on todella hankala ollut saada esille sitä, miten käy meidän lähituottajien, millä tavalla me saadaan niihin kriteereihin mukaan se, että siellä olisi esimerkiksi luomua tai siellä ylipäättänsä huomioitaisiin jotenkin oman alueen tuotanto tai ylipäättänsä pk-yritykset.

Tällä hetkellä tuntuu, että täällä salissa puhutaan vähän toista ja sitten tuolla maakunnissa runnetaan näitä in-house-ratkaisuja, jolloinka näiden julkisten hankintojen, muun muassa ruokaan liittyvien hankintojen, annetaan vain mennä suurille osakeyhtiöille, toki julkisomisteisille, mutta siellä ei ole lähestulkoonkaan aina huomioitu näitä hankinnassa olevia kriteerejä. Esimerkiksi elintarvikehankinnoissa pitäisi olla samat tuotantokriteerit, mitä meillä on kotimaassa, että ei tuoda Suomeen sellaista lihaa, mitä ei ole tuotettu samoilla kriteereillä. Täällä meillä kotimaaisilta tuottajilta vaaditaan tiukat eläinsuojelukriteerit, niin kuin pitääkin, mutta sitten siinä vaiheessa, kun ostetaan koulukeittiöön broileria tai lihaa, eipä olekaan sitten enää suurta väliä. [Tuomas Kettusen välihuuto] Tai kun ostetaan sinne terveydenhuollon tai vaikkapa vanhustenhoivan keittiöihin, niin silloin ei enää sitten olekaan väliä. Nämä asiat pitäisi pystyä ehdottomasti korjaamaan, tästä olemme varmasti yhtä mieltä.

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

Tuossa edustaja Risikko nosti myöskin lomituskysymystä esille. Täytyy siitä kyllä todeta, että meillä on tuolla Pohjois-Savon puolella tällainen kummijärjestelmä — minäkin olen navettakummina. Nuori viljelijä sitten totesi, että menisiköhän tuo verottajalta läpi, jos hän laittaisi tuon kielikurssin tuohon verovähennyskelpoisiin. Kun minä vähän ihmettelin, että ai, minkä takia, niin nykyään tämä lomitus tilanne on semmoinen, että pitäisi ehkä useampiakin kieliä hallita, että saadaan lomittajan kanssa sitten asiat selvitettyä. Eli tällä hetkellä lomituspuoli ei kiinnosta meillä opiskelijoita, ja se on kyllä valitettavaa. Kyllä meidän pitää saada ehdottomasti lisää nuoria sille uralle ja sitä kautta myöskin sitten olla varmistamassa, että meillä on jaksavat tuottajat, että he pystyvät pitämään ne vapaapäivänsä tai edes sairaslomansa ja muut vastaavat. Eli kyllä on suuri pula monella puolella Suomea myös lomituksen suhteen.

Niin kuin täällä on moni kollega tuonut esille, meidän pitäisi ehdottomasti näihin elintarvikeketjuihin saada tasapuolisempi tilanne. Ajatellaan, että Suomi on kyllä monella tavalla sääntöjen luvattu maa, mutta elintarvikemarkkinoilta meiltä puuttuvat tällaiset kustannusindeksit, jotka takaisivat tuotantokustannusten siirtymisen tuottajahintoihin koko tuon elintarvikeketjun läpi.

Samalla tavalla täällä on nostettu esille tätä EU-politiikan valitettavaa liian löysää ja myöskin myöhässä olevaa vaikuttamista. Enemmän kuin byrokratiaa ja rajoituksia EU:lta kyllä tarvitaan sitä maalaisjärkistä linjaa, jossa ruokaturva nostettaisiin uudelleen keskiöön, ja se takaisi jäsenmaille oman ruuantuotannon ylläpitämisen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Mäenpää.

18.41 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Palaan vielä tähän maatalouden kannattavuutta parantavaan lakialoitteeseen, jonka olen jättänyt 24.10. Se löytyy netistä, lakialoite LA 57/2022 vp — näillä sanoilla se löytyy sieltä.

Tein noin vuosi sitten lakialoitteen kiinteistöveron poistamisesta maatalouden tuotantorakennuksista, joka oli tarkoitettu pitkäaikaiseksi. Siitä täällä salissa äänestettiin, ja lakialoitettani puolsivat sitten perussuomalaiset, kokoomus ja kristillisdemokraatit, mutta hallituspuolueet halusivat sen vain täksi vuodeksi voimaan. On hyvä asia, että tämä saatiin edes vuodeksi voimaan, ja meidän kaikkien yhteinen tahtotila oli se, että se koskee kaikkia maataloustuottajia. Kuitenkin verottaja on tulkinnut sitä hieman kriittisesti sillä tavalla, että se ei tullut koskemaan niitä maatalousyhtiöitä, jotka ovat elinkeinoverolain piirissä. Kuten edustaja Kiviranta täällä aikaisemmin arvioi, noita tiloja on Suomessa noin 400. Ne toimivat kuitenkin ruuantuotannossa ihan samalla tavalla kuin tällaiset tavalliset toiminnipohjaiset maatalousyhtiöt. Verottaja on tulkinnut niin, että niille ei anneta sitä maatalouden tuotantorakennusten kiinteistöverohelpotusta, koska he eivät omista maatalouden tuotantorakennuksia vaan he omistavat teollisuusrakennuksia, joissa kasvatetaan esimerkiksi kurkkuja tai tomaatteja tai broilereita.

Minä tein tästä lakialoitteen, joka täydentäisi tätä nyt voimassa olevaa lakia siten, että nämä elinkeinoverolain piirissä olevat rakennukset huomioitaisiin kiinteistöverohelpotuksissa. Luen täältä osia: ”On käynyt ilmi, että voimassa oleva lainsäädäntö ei mahdollista lainkaan kiinteistöverotuen hakemista osakeyhtiömuotoisen maataloustoiminnan harjoittajien elinkeinoverolain alaisiin maatalouden tuotantorakennuksiin. Kyseessä on vakava yhdenvertaisuusongelma erilaisin yhtiömuodoin toimivien tuottajien välillä. Ratkaisevaa tuen saannin kannalta on se, miten maatalouden tuotantorakennukset on kirjattu kiin-

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

teistörekisteriin.” Ja aloitteen pääasiallinen sisältö on seuraava: ”Lakialoitteessa esitetään, että kiinteistöverolain 34 §:ää muutetaan siten, että myös elinkeinoverolain alaisten toimijoiden maataloustoimintaan käyttämien tuotantorakennusten kiinteistöverotukseen olisi mahdollista hakea tukea samoin perustein kuin maatalouden harjoittajien omistamien maatalouden tuotantorakennusten osalta on säädetty. Tällä hetkellä tukea myönnetään hakemuksesta alentamalla maatalouden harjoittajan omistamista maatalouden tuotantorakennuksista suoritettavaa veroa 35 000 eurolla. Riippuen siitä, miten rakennus on merkitty kiinteistörekisteriin, laki ei kuitenkaan mahdollista tuen saantia kaikkiin elinkeinoverolain alaisten maatalouden harjoittajien tuotantorakennuksiin.”

Silloin kun minä jätin tämän lakialoitteen — josta uskon, että kaikki keskustalaisetkin siellä ovat ihan samaa mieltä, että tämä pitäisi vetää maaliin — mietin sitä, jätänkö sen omissa nimissä vai puolueen nimissä, pyydänpö siihen kokoomuksen mukaan, kristilliset mukaan. Ajattelin, että kun tämä on näin päivänselvä asia, niin jottei tästä tulisi mitään puoluepoliittista vääntöä, jätän sen omissa nimissäni. Mutta ihmettelen, että kun tällaiseen lakiin varmaan koko sali yhtyy, niin miksi tällainen lakialoite ei täällä etene. Ehkä minä olen vielä liian nuori ja kokematon, niin että en tätä ymmärrä täällä, mutta toivoisin, että ainakin jatkossa päivänselvät lakialoitteet käsiteltäisiin ja ne menisivät läpi. Tämä on ihan järjetöntä ajanhukkaa. Maataloudessa on kauhea kriisi, ja täällä vain venytetään näitä aikatauluja ja toivotaan, että ehkä tämä joskus [Puhemies koputtaa] tulee — edustaja Kiviranta äskén sanoi, että tämmöinen esitys olisi hallituksessa tehty.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Ja edustaja Leppä.

18.47 Jari Leppä kesk: Arvoisa puhemies! Maatalouden kustannuskriisin siemenet kylvettiin 2014. Krimin miehityksen jälkeen sitä seurannut Venäjän-vientikielto teki sen, että yhdessä yössä meillä romahti erittäin monen keskeisen maataloustuotteen tuottajahinta. Nyt näinä päivinä, näinä kuukausina me olemme palautuneet samalle tasolle — vaikkapa maidossa, joka on se kaikkein suurin, euroilla mitattuna suurin, tuottajahintaa tuova maataloustuote — ja tästä voivat kaikki helposti kuvitella, paljonko kustannukset ovat vuodesta 2014 nousseet tähän päivään mennessä. Nyt ollaan maidon osalta pikkasen jo siitä ylikin, mutta tämä kuvaa hyvin sitä, minkälaisessa kriisissä viljelijät ovat olleet erityisesti vuodesta 2014 lähtien. Tähän tarvitaan niitä toimenpiteitä, mistä tässä ollaan laajasti tämä iltapäivä keskusteltu, ja niitä me haluamme ja meidän myöskin pitää toteuttaa.

Puhemies! Yksi asia, mikä ei ole ollut vielä esillä täällä, on maatalouden, ruuantuotannon, koko elintarvikesektorin taloudellinen vaikutus ja merkitys meidän kansantuotteellemme, meidän hyvinvoinnillemme, meidän työllisyydellemme. Kun verrataan eri tuotannonaloja siinä mielessä, paljonko ne jättävät suoraan tai kerrannaisvaikutuksiltaan suomalaiseen kansantalouteen, palvelut ovat tietenkin luonnollisesti siellä kaikkein korkeimmalla tasolla, mutta seuraavana kategoriassa tulevat luonnonvara-alan toiminnot: maatalous, metsätalous, siellä oleva teollisuus. Tämä kertoo, mikä merkitys maataloudella, mikä merkitys koko maaseudulla on myöskin suomalaiselle hyvinvoinnille ja suomalaiselle taloudelle. Tämä on erittäin ratkaisevassa asemassa siinä, kuinka hyvin me suomalaiset voimme sekä taloudellisesti että muutoinkin, koska meillä tuotantokriteerit, niin kuin moneen kertaan tässä on tullut esille, ovat korkeat. Se vaikuttaa kansanterveyttä myöten myönteisellä tavalla meihin. Kyllä me olemme tällä tuotantokriteeristöllä, tällä osaamisella, mitä suomalaisella maataloustuottajalla on, maailman kärkeä, ja meillä on mahdollisuudet

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

myöskin paljon parempaan kuin mitä nyt on. Se vaatii vientiä, se vaatii sen edistämistä, se vaatii maatalouspoliittisia toimia, se vaatii erityisesti markkinatoimenpiteitä, jotta tämä myös sitten hyödyttää suomalaista viljelijää, niin kuin sen pitää hyödyttää, että me tästä kustannuskriisistä, tästä kannattavuuskriisistä päästään eteenpäin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Kettunen.

18.49 Tuomas Kettunen kesk: Puhemies! Edustaja Leppä käytti ansiokkaan puheenvuoron, ja se on juurikin näin. Silloin 2014, kun Krimin miehitys alkoi, ajoin maitoautoa, kansankielellä meijeriautoa, ja muistan, miten Joensuun meijeriltäkin aikaisemmin meni juustotuotteita rekkalasteittain tuonne Venäjän suuntaan, mutta näin se vain, kuulkaa, kääntyi Krimin miehityksen myötä, kun tulivat pakotteet elintarvikkeitten viennin osalta. Tästä syystä sitten alkoi tämä kannattavuuskriisi, joka tänä päivänä on todella vaikeassa tilanteessa.

Edustaja Antikainen käytti puheenvuoron, että nyt on tekojen aika. Me tarvitsemme tekoja lisää, ja me olemme tehneet valtavasti viimeisten kahdeksan vuoden aikana töitä sen eteen, että maatalous kehittyi ja eritoten sitä kannattavuutta sinne suunnalle löytyy lisää.

Puhemies! Mitä hyviä tekoja on tehty tässä viimeisten vuosien aikana ja viimeisen vuoden aikana? No, historian suurin apupaketti maatalouden suuntaan, puhutaan tästä huoltovarmuuspaketista, yli 300 miljoonan paketti. Sitten on järjestetty maatalouden suuntaan kiinteistöveron palautus tälle vuodelle. On vaikutettu EU:n rahoituskauden neuvotteluihin niin, että suomalaisen maatalouden ja maaseudun tuet nousevat EU:n osalta noin kuudella prosentilla tulevalla seitsemän vuoden ohjelmakaudella. Tämä on todella hyvä asia. On pääomitettu maatiloja investoinneille tärkeän Maatilatalouden Kehittämisrahaston osalta. On alennettu maatalouden sähköveroa EU:n vähimmäistasolle eli sinne minimiin, ja sähköveron alennus nyt koskee kuitenkin yli 30 000:ta maatalousyrittäjästä.

Arvoisa puhemies! Niin kuin täällä on käytetty ansiokkaita puheenvuoroja vielä näin ilta-aikaankin, kyllähän se on niin, että meidän suomalaiset viljelijät kaipaavat eniten tänä päivänä arvostusta, arvostusta tekemällensä työlle. Kun tänä päivänä puhutaan siitä, kuinka ilmasto on kriisissä ja on tavoitteita myös sen suhteen, että ilmastoa pelastetaan, niin täytyy kuitenkin muistaa, että suomalainen viljelijä on aina ollut ja tulee olemaan jatkossakin eturintamassa ja on tehnyt jo hyvää työtä sen suhteen, että ilmastomuutosta taklataan. Se täytyy muistaa edelleenkin ja jatkossa puheenvuoroissa, että suomalainen viljelijä on edelläkävijä näissä asioissa, jotenka annetaan se asianmukainen arvostus meidän suomalaisille viljelijöille puheissamme myös jatkossakin tässäkin salissa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitos. — Edustaja Essayah.

18.53 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Me suomalaiset kuluttajat kyllä arvostamme maailman puhtainta ruokaa, mutta tilanne on tällä hetkellä se, että tuottajilla ei ole varaa enää tuottaa sitä. Kyllä viljelijöille on annettava se mahdollisuus ja näköala tulevaisuuteen, että myöskin nuoremmat uskaltavat valita viljelyn ammatikseen. Suomalaiseen alkutuotantoon on pystyttävä investoimaan jatkossakin. Suomalaiseen maa- ja metsäomaisuuteen ei saa kajota, vaan ihmisillä on oltava jatkossakin oikeus hyödyntää omia maitaan ja metsiään.

Suomalainen maatalous on innovaatioala, joka on uudistunut monta kertaa historiansa aikana. Tuossa kun kuuntelin noita ryhmäpuheita, oli ilahduttavaa, että todella monessa ryhmäpuheessa tuotiin esille viennin mahdollisuudet. Minusta tuntuu, että meille Suomessa tämä meidän turvallinen, puhdas elintarvikeketju on jollakin tavalla niin itsestäänselvyys, ettei me ei ehkä oikein vielä ymmärretä, miten paljon sillä voisi olla kysyntää tässä maailmanajassa, jos me osaisimme sitä markkinoida. Kun miettii, että esimerkiksi järjestäytyneen rikollisuuden piirissä kasvava, ja muistaakseni huume- ja ihmiskaupan jälkeen suurin, tapa tehdä rikollista rahaa on kaikenlaiset erilaiset ruokapetokset, ruokaväärennökset, ja niissä tietenkin vielä on vaarana, että ihmishenki lähtee erilaisten väärin ja pilaantuneitten ruoka-aineitten ja muitten takia, niin siinä mielessä, jos me Suomessa pystytään sanomaan, että okei, tämän maitopurkin maidon me pystymme jäljittämään tilalle asti siihen lehmään saakka, mistä se tulee, se on monille semmoinen täysin ällistyksen aihe, että onko todellakin näin hienosti jäljitettävissä ja mahdollista tietää, mistä tämä maito on alun perin lähtenyt. Jos ajattelee vaikkapa Kiinan markkinoita, niin näkisin, että esimerkiksi siellä meidän elintarviketuotannollamme olisi mahdollisuus juurikin tämän puhtauden ja jäljitettävyyden kautta tulevaisuudessa myöskin sitten vientiä kasvattaa.

Kristillisdemokraatit ovat myös tätä vientipuolta nostaneet esille siinä sadan keinon paketissa, minkä me jo elokuussa esitimme ruokaturvan ja huoltovarmuuden parantamiseksi. Silloin viime keväänähan me toimimme tämän maatalouden kriisipaketin, kun odottelimme, tuleeko hallitukselta mitään, ja olimme siinä sitten jo edellä, ja meillä todellakin on nämä sata keinoa ruokaturvan ja huoltovarmuuden parantamiseksi. Me puolustamme suomalaisia ruokaa ja sen tuottajaa. Omavaraisuuden vahvistaminen on kuitenkin viime kädessä myöskin ihan turvallisuuskysymys. Me puhutaan kansallisesta turvallisuudesta, kun me puhutaan näistä asioista.

Sitten jos ajatellaan tätä tämänhetkistä maailmantilannetta, kun tiedämme, että Pohjois-Afrikassa säännöstellään viljaa ja meillä Venäjä ja Ukraina yhdessä muodostavat yli 35 prosenttia maailman vehnäntuotannosta, ohrasta muistaakseni Ukrainan osuus oli parikymmentä prosenttia, samoin auringonkukkaöljystä, ja Etelä-Euroopassa tiettyjä ruoka-aineita saa ostaa kiintiömäärän, niin siinä mielessä nämä näkymät ovat aika huolestuttavia. Tai jos ajatellaan viime kesän kuivuutta, mikä Etelä-Euroopassa oli — ja voi sanoa, että ilmastomuutoksen myötä todennäköisesti tämäntyyppisiä kesiä Etelä-Euroopassa on yhä enemmän ja osa peltopinta-alasta todennäköisesti muuttuu viljelykelvottomaksi — niin tällaisessa tilanteessa meidän pitäisi ymmärtää, mikä on Suomen rooli ja vastuu ihan globaalin ruokaturvan takaajana. Voi olla niin, että meillä on paljon enemmän niitä suita ruokittavana kuin pelkästään ne, jotka täällä Suomessa asuvat.

Siinä mielessä mietin, että kunpa me ymmärrettäisiin pitää nämä meidän pellot sellaisessa valmiudessa, että koska tahansa ne voidaan ottaa käyttöön. Nekin pellot, joista me täällä puhumme hömppäheinäpeltoina, pitää pitää siinä valmiudessa, että ne pystytään oikeasti ottamaan tarvittaessa viljeltäväksi. [Jari Leppä: Kyllä!] Siinä mielessä tietyllä tavalla voi ymmärtää myöskin sitä, että niille jotakin tukea maksetaan, koska ne ovat ikään kuin sitä reserviä, mitä tarvitaan, mutta tietenkin tässä tilanteessa, kriisitilanteessa, se tuki pitäisi kohdistaa sinne ruuantuotantoon.

Viimeistään nyt on reagoitava alkutuottajien hätähuutoon ja vaikutettava ponnekkaammin sekä siellä kaupan ja elintarviketeollisuuden että kotimaan ja EU-politiikan pöydissä. Siksi me, KD, olemme yhdessä muun opposition kanssa tehneet tämän välikysymyksen —

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

emme kiusataksemme vaan sen takia, että tämä asia on liian kallisarvoinen, että me täällä sen tuhoaisimme. Suomalainen maatalous ansaitsee meidän kaikkien tuen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Edustaja Hoskonen.

18.58 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Jäi pari olennaista asiaa sanomatta edellisessä puheenvuorossa, ja hieman täydennän sitä tällä puheenvuorolla.

Ensinnäkin tämä omaisuudensuoja, mistä edellisessä puheenvuorossani mainitsin, on koko länsimaisen yhteiskunnan kulmakivi numero yksi, ja tämän ymmärtäminen Euroopassa, Euroopan unionin alueella, alkaa olla horjumassa parhaillaan. Ihmettelen Timmermansin, tämän ennallistamisintoilijan, ympäristökomissaarin, puheita, että eikö hänellä todella ole eurooppalaisena päättäjänä ymmärrystä siitä, mitä tarkoittaa omaisuudensuoja vapaassa Euroopassa. Unionin piti olla vapaiden itsenäisten valtioiden yhteenliittymä, joka ei puutu toisten asioihin, mutta nyt se ei oikeastaan enää mitään muuta teekään kuin puutuu jäsenmaidensa asioihin. Ymmärrän tietyissä isoissa asioissa, että ne pitää hoitaa yhteisesti, mutta ei pakolla vaan neuvottelemalla.

Toinen asia — omaisuudensuoja on yksi asia — joka on vielä tärkeämpi Suomen kannalta tai nousee samaan mittaluokkaan, on tämä ennallistamisasetus, jota parhaillaan ajetaan. Maataloutta se koskee nimenomaan päästöjen osalta, kun nyt vaaditaan jokaisessa puheenvuorossa, varsinkin vihervasemmisto tuntuu innolla vaativan, että pitää maaseudunkin osallistua näihin päästötalkoisiin, että päästöjä pois. No, jospa nyt vihervasemmistosta varsinkin vihreä ympäristöministeri Ohisalo reilusti tulisi eduskunnan eteen ja sanoisi, että suopeltojen päästöistä se kahdeksan miljoonaa tonnia on ihan huuhaata, ei pidä paikkaansa. Millä oikeudella Suomen hallituksen jäsen, ympäristöministeri Ohisalo koko ajan puhuu totuudenvastaista tietoa, samoin Ilmastopaneelin puheenjohtaja Markku Ollikainen? Millä oikeudella he ovat vaatimassa sitä, että näitä vääriä lukuja ylläpidetään? Maanviljelijöillä maksetaan valtavia maksuja, ja sitten se aiheuttaa koko Suomen kansalle valtavaa kustannusten nousua. Sitten sanotaan, että ei se paljon ole. Kun nuoret parit, pientä eläkettä saavat ihmiset, pientä palkkaa nauttivat ihmiset tai opiskelijat tai muuten pienellä taloudella elävät ihmiset joutuvat näitä turhia maksuja maksamaan, niin kyllä se muuten vaikuttaa ja joka päivä ja joka sekunti se vaikuttaa. Miksi näitä vääriä lukuja sallitaan?

Miksi Suomen tiedotusvälineet, lehdet ja media yleensä ovat asiasta hiljaa? Miksi he hiljaa hyväksyvät tämän väärän käytännön? Kyllä jos joku muu pieni virhe tulee tai joku liikenneonnettomuus varsinkin tai joku vastaava, jossa on osapuolena vaikka kansanedustaja tai joku muu merkkihenkilö, siitä kirjoitetaan 38 juttua ja on sitten isoja otsikoita. Mutta tälle perustavaa laatua olevalle Suomen kansaa köyhdyttävälle ilmiölle ei ole kellään aikaa. Missä on Suomen tutkiva journalismi? Tämä on hiljaista hyväksyntää sille, että hyväksymme Euroopan unionin väärät luvut ja hyväksymme samalla sen, että omaisuuden suojaa rikotaan yhä enemmän ja samalla yhä enemmän tulee meille laskuja väärillä perusteilla.

Sama koskee metsämaiden ennallistamista. Sinnehän lasketaan valtavat päästöt myös ja hiilinieluja vähätellään, ja sitten emme saa laskea koko hiilinielua eduksemme. Oikeastihan Suomi on nyt jo hiilineutraali maa. Varsinkin jos nämä metsien lannoitukset pannaan järkevästi kuntoon — niin ja ensiharvennukset ja taimikonhoidot — olemme hiilineutraali. Monelle maatilalle tämä oikea hiilineutraalisuus olisi jo nyt valtava helpotus, ei tulisi

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

mitään pelkoa siitä, että heidän tiloilleen iskisi tällainen kummajainen, että pitäisi mennä omaisuutta rikkomaan vaikka ennallistamalla metsät ja tuhoamalla hiilinielu. Miksi tätä yksikään tiedotusväline ei nosta otsikoihin? Veikkaan, että huomenna tästäkään puheesta ei sanaakaan mistään löydy. En oikeastaan sitä enää odotakaan, mutta olisi kyllä positiivinen yllätys, jos joku toimittaja tähän puuttuisi.

En tiedä, oliko Hannu Karpo maailman paras toimittaja, mutta loistava hän oli. Karpolle olisi nyt kyllä asiaa ja tarvetta todella paljon, mutta ei sitä nyt taida tästä meidän ajastamme enää löytyä, kun se ei ole niin mediaseksikästä juosta totuuden perässä. Nyt riittää vain, että on ajan trendillä ja pysyy sormi ajan hermolla ja on niin trendikäs, että oikein hirvittää.

Kansa köyhtyy kiihtyvällä vauhdilla. Monelle maatilalle metsän puhdas tuotto, metsän tulo, mikä sieltä metsästä kertyy, on yli puolet sen tilan kokonaistulosta. Tämä kun haluttaisiin ymmärtää, mutta pahoin pelkään, arvoisa puhemies, että tätä ei kyllä ymmärretä. Mutta minä rehellisyyteen ja oikeudenmukaisuuteen uskovana ihmisenä luotan siihen, että jonain päivänä oikeus voittaa. Pakkohan tästä on ruveta puhumaan. Jos emme nyt tähän asiaan puutu tomeralla kädellä Suomen eduskunnassa, niin kuka sen sitten tekee suomalaisten puolesta? Ei kukaan. Olen odottanut europarlamentin jäseniltä, suomalaisilta mepeiltä, sitä, kuinka moni näistä mepeistä nousisi esiin ja painavalla äänenpainolla sanoisi, että tämä on omaisuudensuojaa rikkova sääntö ja tätä ei hyväksytä. Enpä ole vielä kuullut, mutta tässäkin asiassa elän toivossa ja uskon oikeuden voittoon.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Mäenpää.

19.03 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Leppä otti täällä esille sen, että tämä maatalouden kriisi on alkanut vuonna 2014. Se varmasti pitää paikkansa, että siitä lähtien se on ehkä lähtenyt vahvistumaan. Mistä se johtui 2014? Silloin Venäjä valtasi Krimin, ja sitten Euroopan unioni asetti pakotteita Venäjälle, ja sitten Venäjä asetti vastapakotteet Suomelle. Käytännössä Suomesta loppui elintarvikkeiden vienti Venäjälle, ja se romahdutti lihan hintaa ja maidon hintaa.

Tuo on ihan totta, mitä Leppä sanoi. Silloinen ministeri Leppä oli kerran puhumassa tuolla Laihialla. Siellä oli keskustan ehkä tämmöinen vaalitulaisuus juuri ennen 2019 vaaleja, muistaakseni helmikuussa. Minä kysyin tätä asiaa silloin teiltä siellä, ja silloin kerroin kysymyksessäni, että Euroopan unionin muista maista sinne viedään kymmeniä kuormia päivittäin elintarvikkeita. En muista, sanoitteko te vai kuka sanoi, että minulla pitäisi olla siitä todisteet. Kuitenkin ilmi kävi se, että varmaan tekin tiesitte sen — eli me ollaan oikeasti oltu aika lailla kiilusilmäisiä tämän Euroopan unionin kanssa. Nimittäin Euroopan unionin kaikista muista maista varmaan vietiin elintarvikkeita Venäjälle jatkuvasti. Ne vietiin Valko-Venäjän läpi sinne, ja minä tiedän, että Suomestakin kokeiltiin viedä, täältä vietiin muutama kuorma broileria. Olen ollut itse Venäjällä töissä, ja on entisiä työkavereita, jotka kertoivat näistä liikennemääristä.

Eli siis ainut Euroopan unionin jäsenmaa, joka näistä pakotteista on kärsinyt, on käytännössä Suomi. Meidän maatalous on ollut todella syvällä, ja nyt tämä viimeinen Venäjän hyökkäys Ukraina on syventänyt tämän kriisin niin, että meidän pitää oikeasti tehdä nyt kaikkemme, että meillä säilyisi puhdas ruoka, ruokaturva, huoltovarmuus. Eli itse ainakin kaikin mahdollisin tavoin tulen puoltamaan hyviä esityksiä, joilla saadaan turvattua tämä meidän kotimainen ruuantuotantomme. Maanpuolustuskurssilla 232 puhuin tästä asiasta

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

monta kertaa yritysjohtajille ja muille, että koittakaa ymmärtää, kuinka lähellä me olemme sitä tilannetta, että meillä romahtaa tämä kotimainen tuotanto.

Edustaja Hoskonen otti tuossa äsken esille ennallistamisen. Harmi, että hän kerkesi lähteä, mutta kuulin tuossa baaripuheissa, ja ilmeisesti jossakin lehdessäkin on ollut, että jos Suomi ennallistettaisiin sinne vuoden 52 tasolle, niin Suomesta pitäisi kaataa kolmasosa metsästä. Tämä on ihan käsittämätöntä, että ennallistaminen on noussut nyt puheenaiheeksi. Ja sellainen asia, kun tässä nyt vähän tämä ennallistaminen on laajentunut, että Suomessa on yksi asia, mikä pitäisi aivan ehdottomasti ennallistaa vuoden 52 tasolle, ja se on Malmin lentokenttä. Tämä on ihan käsittämätöntä, mitä tässä maassa tehdään tällä hetkellä — että nevanaahan tehty lentokenttä, kulttuurihistoriallisesti arvokas rakennus ja alue, halutaan tuhota juuri ennen kuin sähkölentämiset ja muut pienkoneelentämiset ovat yleistymässä. Minulle tuli sieltä kuva toissa viikolla, kun siellä oli jotain kaivinkonetta tai jotain muuta tankkaamaan mennyt auto pudonnut sieltä asfaltin läpi. Siis tämä on ihan järjetöntä, että täällä ruvetaan rakentamaan kerrostaloja tuommoiseen nevaan. [Tuomas Kettunen: Niinpä!] Että Malmin lentokenttä pitää ennallistaa vuoden 52 tasolle. [Tuomas Kettunen: Samaa mieltä!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin on. — Ja nyt edustaja Leppä, ja sen jälkeen ministeri Skinnari, olkaa hyvä.

19.09 Jari Leppä kesk: Arvoisa puhemies! Niin kuin tässä edustaja Mäenpää totesi, ruoka ja energia ovat myös vahvoja aseita, ja niitähän Venäjä on nyt molempia käyttänyt häikäilemättömästi hyväkseen. Tämäkin osoittaa ja todistaa, kuinka tärkeää on omavaraisuudesta ja huoltovarmuudesta kiinni pitää, jotta ei käy niin, että joudumme toisten maiden pelinappulaksi myöskin näiltä osin, jotka ovat meille jokaiselle suomalaiselle ja jokaiselle ihmiselle elintärkeitä alueita.

Puhemies! Myöskin on keskustelussa tullut esille, että me emme vaikuttaisi tai vaikuttaisimme löperösti tuolla EU-politiikassa. EU, varsinkin nykyinen komissio, joka on hyvin ideologisesti virittynyt, yrittää tulla jäsenmaiden tontille monessa asiassa, erityisesti nyt viime aikoina metsäpolitiikassa. No, tätähän me emme tietenkään tule hyväksymään. Sitä ei pidä hyväksyä.

Mutta vaikka meillä on yhteinen maatalouspolitiikka, Suomi on maa, jossa on kaikkein eniten poikkeuksia yhteisen maatalouspolitiikan säädöksistä, mikä osoittaa, että tässä 25 vuoden aikana aika paljon on pystytty edistämään niitä toimenpiteitä, jotka nimenomaan ovat tarpeen täällä pohjoisella viljelyalueella, Suomessa. Tätä ovat tehneet monet puolueet, ja tämä linja meidän pitää myöskin säilyttää. Myöskin omana ministeriaikanani tämä oli jatkuvasti esillä keskusteluissa neuvostossa ja keskusteluissa komission kanssa, että meidän olosuhteet pitää ottaa huomioon ja siksi meillä näitä poikkeuksia pitää olla. Totta kai me haluaisimme enemmän vielä niitä, mutta meillä on kuitenkin enemmän kuin millään muulla jäsenmaalla. Vaikkapa tuotantoon sidotut tuet: Täällä puhuttiin paljon siitä, että meillä pitäisi olla sadonkorjuuvelvoite. No, sitä ei saatu. Sitähän tavoiteltiin, mutta sitä ei saatu. Mutta tuotantoon sidottuja tukia meillä on selkeästi enemmän kuin millään muulla jäsenmaalla. Tämä vain yksi esimerkki olkoon siitä, mitä meillä on. Eli kyllä toimittu on, ja tässä täytyy tietysti saman tiukan linjan jatkua, ja näiden asioiden esilläpidon on oltava jatkuvaa meillä kaikilla mahdollisilla tasoilla.

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

Puhemies! Viimeinen huomio on, että näissä asioissa meillä pitää olla vain yksi ääni. Mitä useampi ääni tästä maasta lähtee, sen huonommat vaikutusmahdollisuudet meillä on, ja tässä meillä on parantamisen varaa, ja tässä voi katsoa aika moni puolue peiliin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Nyt tuli listalle vielä edustajia. Tehdään niin, että otetaan nyt edustajat Mäenpää ja Essayah, ja sen jälkeen ministeri Skinnari kommentoi. — Mäenpää, olkaa hyvä.

19.12 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Leppä otti äsken esille kyllä sellaiset sanat, jotka puhuttivat minua: voidaan käyttää aseina energiaa ja ruokaa. Tämä oli erittäin puhutteleva kommentti, ja nyt kun tänne kävelin ja mietin tätä asiaa, niin meillä oli muistaakseni joku semmoinen avoin tilaisuus tuolla Pikkuparlamentin puolella huoltovarmuudesta ja muusta, ja esitin silloin kysymyksen, onko voinut olla suunnitelmallista tuolta itänaapurin taholta tämä meidän maallemme tullut elintarviketuotannon kriisi. Nyt kun tämä asia palautuu mieleen, tämä on kyllä ollut todella vakava asia, mitä yksi maa on pystynyt aiheuttamaan meidän kotimaiselle ruuantuotannollemme ja sen huoltovarmuudelle.

Nämä asiat kun ymmärtää, niin täältä salista pitää lähteä vain ja ainoastaan yksi ääni, aivan kuten Leppä sanoi. Toivoisin, että vihervasemmiston edustajatkin tämän ymmärtäisivät. Tähän energiaan liittyy turve, meidän kotimainen ruuantuotantomme, kasvuturve, kivi-
vike-
turve. Nämä ovat kaikki samaa asiaa. Toivottavasti he ymmärtävät sen, että täältä maasta pitää lähteä yksi ääni ja täällä maassa pitäisi olla vain yksi ääni. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Nyt välikysymyksen ensimmäinen alikirjoittaja, edustaja Essayah.

19.14 Sari Essayah kd: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Tosiaan pyysin tämän puheenvuoron ihan siihen, että haluan kiittää kollegoja tästä hyvästä keskustelusta ja siitä, että on saatu nostettua täällä todella paljon erilaisia esimerkkejä siitä, millä tavalla tätä suomalaisen maatalouden ja maanviljelijöitten ahdinkoa voitaisiin auttaa. Nyt oikeastaan vain sitten toivomme, että hallitukselta näitä toimenpiteitä tulisi.

Tietysti kaikkein hankalinta on ollut seurata sivusta sitä, että hallitus on nyt tässä loppuvaalikauden riitaisuuksissaan ottanut tämän maatalouden tukipaketin tällaiseksi kiistakapulaksi, ja tuntuu jotenkin niin väärältä, että tämä asia on nyt hallituksen riitelyn panttivankina. Täytyy vain vedota hallitukseen, että suomalainen maatalous on aivan liian arvokas asia, että sillä voisi tällä tavalla käydä leikkimään, ja sen tähden vetoamme siihen — siellä on vastuullisia ministereitä, kuten tiedän, että ministeri Skinnari kuuluu siihen joukkoon — että olipa hallituksen sisällä mitä tahansa muita kiistoja tai riitoja, niin tämä maatalouden välttämätön tuki ei saisi nyt yhtään enää viivästyä. Jos todellakin mennään helmikuulle asti näissä lisäbudjeteissa, niin se alkaa jo olla ajankohdallisesti liian myöhässä — puhumatta-
kaan, että asiaa ei saataisi ollenkaan hoidettua. Monet viljelijät ovat sanoneet, että ehkä vielä jotenkin jotkut tilat pystyvät ensi kesän yli menemään, mutta sitten seuraavasta talvesta ei enää selvitä.

Tällaisena maailmanaikana — ministeri Skinnari on ulkomaankauppaministeri, ja tuossa äsken käytin puheenvuoron siitä suomalaisen maatalouden näkymästä — ei ymmärretä sitä, miten paljon tässä maailmanajassa merkitsee se, että ruokaketju on jäljitettävissä ja että se on puhdas ja se on turvallinen. Ruokaväärennökset ovat yksi isoimpia järjestäyty-

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

neen rikollisuuden toimialoja tänä päivänä. Osataanko me markkinoida sitä meidän ruokaa tarpeeksi hyvin ja saada sitä kautta vientituloja kansantalouteen ja samalla huolehtia siitä meidän huoltovarmuudesta? Nämä ovat niitä kysymyksiä, joissa toivoisin, että meillä löytyisi myöskin sellaista tulevaisuuden näköalaa tarjota nuorille viljelijöille ja sitä kautta olisimme varmistamassa meidän maatalouden kannattavuuden ja jatkuvuuden. Kun eletään tämmöisessä ajassa, missä ruokaturva on vaarannettu monella puolella maailmaa, Suomessa voi todella olla se rooli, että me vielä ruokimme huomattavasti suuremman määrän suita kuin tällä hetkellä. Siinä mielessä meidän on pidettävä valmius siihen, että me pystymme ottamaan meidän peltoja käyttöön, ja tulevaisuudessa on kenties raivattava vielä lisää peltopinta-alaa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja nyt ministeri Skinnari, vaikka ei maa- ja metsätalousministeri olekaan, elintarvikeviennin osalta kommentoi käytyä keskustelua. — Olkaa hyvä.

19.17 Kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari: Arvoisa puhemies! Kiitos monipuolisesta ja arvokkaasta keskustelusta, etenkin kun — kuten edustaja Essayah totesi — maatalous on ja tulee olemaan osa kokonaisturvallisuutta, huoltovarmuutta, aivan kuten energiakin. Siinä mielestäni tämä on ollut arvokas keskustelu, ja varmasti koko hallitus tämän tietää, ja varmasti koko hallitus tässä toimii. Kuitenkin tässä on tänäänkin hyvin noussut esille se, miten me luodaan sitä arvoa tuottajille, tekijöille, jotta syntyy tuloja, jotta arvoketju, tuotantoketju, toimii.

Arvoisa puhemies! Ajattelin tässä nyt ihan kerrata tätä Suomen tilannekuvaa, kun mainitsitte viennin. Meidän vienti on valitettavan pientä. Se on vain noin 1,5 miljardia euroa, ja se ei ole kehittynyt viime vuosina, oikeastaan tällä vuosituhanella, sillä tavalla kansainvälisesti kuin olisi pitänyt. Samaan aikaan Tanska vie noin 18 miljardilla, Irlanti muistaakseni lähes 9 miljardilla. Kyllä tässä pitää pysähtyä miettimään, mistä se johtuu, että sitä rahaa ei tule suomalaisen ekosysteemiin sisään, ja syy on aika yksinkertainen: Meidän vientiyrityksemme, meidän elintarvikeyrityksemme, ovat suhteellisen pieniä, jopa ne suurimmat, eivätkä ne ole olleet kovin aktiivisia kansainvälisillä markkinoilla. Ne ovat hyvin kotimarkkinapainotteisia toimijoita, ja se näkyy maailmalla. Kyllä se yritysvetoinen tapa on ainut tapa kehittää sitä vientiä, ja siksi itse peräänkuulutan ja toivon ja haluan, että yritykset myös itse keskittyvät sen jalostusarvon nostamiseen. Me viedään aivan liikaa bulkkia, sellaista tavaraa, tuotteita, joista ei jää rahaa siihen arvoketjuun, ja silloin se ei ole sellaista vientiä, mitä Suomi tarvitsee. Eli tässä on tehtävälistan numero yksi tälle hallitukselle, seuraavalle ja sitä seuraavalle: tällä vuosikymmenellä kolminkertaistaa suomalainen elintarvikevienti viiteen miljardiin. Mutta se vaatii meiltä valtavasti uutta kunnianhimoa, myös yrityksiltä. Varmasti tästä talosta tulee kaikki tuki sille tekemiselle, ja tässä tietysti ulkoministeriön rooli — lähes sata lähetystä ympäri maailmaa — on keskeinen.

Toinen asia, arvoisa puhemies, hankintaketjut: Kaikki me tiedämme, mitä lannoitetilanteeseen kuuluu, mikä on kansainvälinen tilanne. On valtavat haasteet, ympäri maailmaa ruokakriisi, ja kaikki me tiedämme, mistä tämäkin on tullut. Meillä on ollut kotimaista lannoitetuotantoa, se on myyty ulos. Nyt me tehdään hartiavoimin työtä, että me löydämme uusia suomalaisia ja pohjoismaalaisia innovaatioita, jotka eivät tule siitä vanhasta maailmasta — tämäkin on hyvä tietää ja tiedostaa. Samalla ratkaisemme maailman ruokakriisiä esimerkiksi Afrikan mantereella, jos ja kun viemme sinne lannoitetuotantoa.

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

Ja lopuksi, arvoisa puhemies: Kyllä hallitus on tehnyt paljon työtä siinä, että pienet tuottajat pääsevät nyt mukaan erilaisiin yhteisiin alustoihin, siksi, että he voivat tehdä paremmin kaupallista toimintaa paikallisesti, alueellisesti, kansallisesti ja myös kansainvälisesti. Ja tässä kiitän kyllä elinkeinoelämää ja yrityksiä, että on luotu niitä digitaalisia alustoja, joilla useampi pienempi tuottaja pääsee mukaan tehokkaasti, edullisemmin ja realistisemmin myös vientimarkkinoille. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

5. Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle Suomen osallistumisen jatkamisesta turvallisuussektorin koulutusyhteistyössä Irakissa (Operation Inherent Resolve, OIR)

Valtioneuvoston selonteko VNS 14/2022 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ulkoasiainvaliokuntaan, jolle puolustusvaliokunnan on annettava lausunto.

Esittelypuheenvuoron, joka kestää noin kymmenen minuuttia, käyttää kehitys yhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari. Tämän jälkeen keskustelu jatkuu nopeatahtisena siten, että etukäteen varatut puheenvuorot saavat kestää enintään viisi minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeenkin pidettävät puheenvuorot kestävät enintään sen saman viisi minuuttia.

Lähetekeskusteluun varataan tässä alkuvaiheessa enintään 45 minuuttia. — Lähdetään keskustelemaan. Ministeri Skinnari, olkaa hyvä.

Asian käsittelyssä noudatettiin aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

19.22 Kehitys yhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eduskunnalle annetun selonteon pohjalta kuullaan eduskuntaa sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain mukaisesti liittyen Suomen osallistumisen jatkamiseen kansainvälisen Isisin vastaisen koalition Operation Inherent Resolve -koulutusoperaatiossa Irakissa. Kuten selonteossa esitetään, Suomen tarkoituksena olisi jatkaa osallistumista OIR-operaatioon 1.1.23 alkaen noin 75 sotilaalla 31.12.24 saakka.

Kansallisen osallistumispäätöksen tekeminen kahdeksi vuodeksi helpottaisi merkittävästi operaation sotilaallista suunnittelua tilanteessa, jossa OIR-operaation joukkueenmuodostukset on siirretty kuuden kuukauden syklistä vuoden sykleihin. Kuten ennenkin, osallistuminen pitäisi sisällään koulutus- ja neuvontatoiminnan Irakissa, mukaan lukien operatiivisen neuvonannon, tarvittavan omasuojan sekä osallistumisen tarpeellisiin esikunta-, hallinto- ja tukitehtäviin. Arviona on, että vuoden 23 osalta osallistumisen kustannukset olisivat yhteensä noin 15,7 miljoonaa euroa. Osallistumisen jatkaminen voidaan toteuttaa valtioneuvoston vuosien 23—26 julkisen talouden suunnitelmassa sotilaalliseen kriisinhallintaan osoitettujen määrärahojen puitteissa. Vuoden 23 osalta kustannukset on sisällytetty vuoden 23 talousarvioesitykseen ja sen täydennykseen.

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

Arvoisa puhemies! Kansainvälinen Isisin vastainen koalitio perustettiin vuonna 2014. Suomi on ollut alusta alkaen mukana koalition toiminnassa. Koalitiossa on 83 jäsentä, ja sen toiminta tukeutuu YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmiin Isisin aiheuttaman uhan estämiseksi. Koalition sotilaallinen toiminta Isisiä vastaan Irakissa ja Syyriassa tapahtuu Operation Inherent Resolve -operaation puitteissa, joka käynnistettiin vuonna 2014. Suomi on osallistunut operaatioon vuodesta 2015 alkaen.

Irakin tilanne on muuttunut huomattavasti siitä, kun kansainvälisen koalition toiminta Irakin hallituksen ja turvallisuusjoukkojen tukena käynnistyi seitsemän vuotta sitten. Irakin turvallisuustilanne on vakautunut, vaikka se onkin edelleen vaikeasti ennustettava, kuten Turkin ja Iranin viimeaikaiset iskut Irakin kurdialueelle ovat osoittaneet. Isis julistettiin voitetuksi sen menetettyä maa-alueensa Irakissa joulukuussa 2017. Vaikka Isisin hallussa ei enää ole maa-alueita, on sillä edelleen Irakissa kannattajia ja nukkuvia soluja. Isisiltä vapautettujen alueiden vakauttaminen on jatkossakin edellytys sille, että kotiseudulle palataan ja sinne myös jäädään.

Sisäpoliittinen tilanne Irakissa jatkuu vaikeasti ennustettavana, ja se on edelleen hauras ja altis muutoksille. Syvälle meneviä taloudellisia reformeja ei kyetä tekemään tilanteessa, jossa poliittinen järjestelmä on epävakaa ja jossa ulkoiset voimat kilpailevat vallasta Irakissa. Irakin tilanteen vakauttaminen on mahdollistanut maan sisäisten pakolaisten kotiinpaluun käynnistämisen ja jälleenrakentamisen aloittamisen. Arvioiden mukaan palanneita on noin 4,9 miljoonaa, mutta Irakissa on edelleen noin 1,2 miljoonaa sisäistä pakolaista. Isisiltä vapautettujen alueiden vakauttaminen on jatkossakin edellytys sille, että kotiseudulle palataan ja sinne myös jäädään. Kansainvälisen yhteisön tuki tähän on edelleen tarpeen.

Arvoisa puhemies! Sisäpoliittiset jännitteet jatkuvat Irakissa. Elokuussa mielenosoitukset johtivat väkivaltaisuuksiin, joissa kuoli kymmeniä ihmisiä ja loukkaantui satoja. Positiivisia kehitysaskelaita on tämän jälkeen kuitenkin otettu, ja poliittinen vakaus on hieman vahvistunut. Maan sisäpolitiikan vakauttamisen kannalta on myönteistä, että hallituksesta kyettiin lopulta sopimaan loppukesän levottomuuksien jälkeen. Poliittiset ryhmät sopivat parlamentin istunnossa lokakuussa presidentistä ja pääministeristä. Parlamentti hyväksyi uuden hallituksen 27.10., noin vuosi parlamenttivaalien jälkeen. Hallituksen muodostivat viime vuoden vaalit hävinneet puolueet. Poliittisten ryhmien välillä vallitsee tällä hetkellä jonkinlainen tasapaino ja yhteisymmärrys siitä, että hallitukselle annetaan mahdollisuus viedä poliittista prosessia eteenpäin. Lähikuukausina nähdään, miten uusi hallitus kykenee toimimaan.

Öljyn hinnan nousu auttaa Irakin taloutta mutta vähentää samalla painetta tehdä tarpeellisia rakenteellisia uudistuksia. Taloudellisten ja sosiaalisten uudistusten rinnalla olisi tärkeää tehostaa korruption vastaisia toimia, parantaa Irakin keskushallinnon ja kurdien itsehallintoalueen yhteistyötä sekä uudistaa turvallisuussektoria.

Arvoisa puhemies! Irakin vakauden ja turvallisuuden palauttaminen ja Isisin torjuminen on tärkeää Irakin ja alueellisen vakauden kannalta mutta myös Suomen ja Euroopan turvallisuuden kannalta. Suomi pyrkii tukemaan Irakin vakauttamista ja jälleenrakentamista kokonaisvaltaisesti. Suomen Bagdadin-suurlähetystö avattiin uudestaan vuonna 2019. Suomen kehitys- ja humanitäärinen apu Irakille on ollut vuodesta 2014 lähtien yhteensä noin 44 miljoonaa euroa. Suomi tukee Irakissa Isisiltä vapautettujen alueiden vakauttamista muun muassa YK:n kehitysohjelma UNDP:n vakauttamisrahaston kautta sekä humanitääristä miinanraivausta. UNDP:n tuki mahdollistaa paikallisväestön paluun koteihinsa

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

kestävällä tavalla. Tähän kuuluu infrastruktuurihankkeita, esimerkiksi koulujen ja terveyskeskusten kunnostaminen, pienyrittäjyyden tukemista sekä sovinnon rakentamista paikallisyhteisöissä.

Suomi osallistuu Irakissa myös EU:n EUAM Iraq -siviilikriisinhallintaoperaatioon. Operaatio tukee Irakin turvallisuussektorin kehittämistä antamalla tukea Irakin sisäministeriölle ja kansallisen turvallisuusneuvonantajan toimistolle. Suomalaisia asiantuntijoita on operaatiossa yhteensä yhdeksän, ja myös EU:n delegaation päällikkö Bagdadissa on suomalainen.

Irakin turvallisuutta ja vakautta haastavat myös alueelliset kehityskulut. Iran on syyttänyt Irakin Kurdistanissa olevia iranilaisia kurdipakolaisryhmiä levottomuuksien lietsomisesta ja tehnyt iskuja näitä vastaan. Iskuja on tehty ennenkin. Myös Turkki on viime aikoina lisännyt iskujaan Syyrian ja Irakin kurdialueille. Irak tuomitsee Turkin ja Iranin toiminnan. Irakin hallitus on korostanut lausunnoissaan, että naapurimaiden ei pitäisi käyttää aluetta omien ongelmien ratkaisemiseen.

Arvoisa puhemies! Suomi osallistuu Irakissa myös Naton NMI-koulutusoperaatioon. Sitä koskeva voimassa oleva kansallinen osallistumispäätös mahdollistaa osallistumisen viidellä sotilaalla. Suomi lähetti NMI-operaatioon myös yhden siviiliasiantuntijan vuonna 22. NMI täydentää Isisin vastaisen koalition ja muiden kansainvälisten toimijoiden toimintaa keskittyen strategisen tason neuvonantoon ja tukeen Irakin puolustussektorireformille. Naton operaation tavoitteena on ollut varmistaa kansainvälisen tuen jatkuvuus Irakin turvallisuussektorille vastaisuudessa ja vastata Irakin hallituksen yksilöimiin koulutustarpeisiin. Osallistuminen NMI-koulutusoperaatioon on ollut osa Suomen Nato-kumppanuuspolitiikkaa. Osallistuminen Naton kriisinhallintaan säilyy tärkeänä, kun Suomesta tulee Nato-jäsen. [Puhemies koputtaa]

Arvoisa puhemies! Naton on ollut määrä vahvistaa NMI-operaatiota. NMI:n laajentuminen on ollut tarkoitus toteuttaa rinnakkaisena prosessina OIR-operaation asteittaisen supistamisen kanssa. Irakin sisäpoliittisen tilanteen vuoksi sotilaallisen kriisinhallinnan painopisteen siirtäminen on edennyt odotettua hitaammin. Irakissa ei ole lähiaikoina odotettavissa merkittäviä muutoksia OIRin tai NMI:n välillä. NMI säilyy pienenä, Bagdadiin keskittyvänä operaationa. — Arvoisa puhemies! Lopetan tähän. Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia, ministeri Skinnari. — Nyt edustaja Mäenpää.

19.33 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Hyvät naiset ja miehet! Meillä on lähetekeskustelussa valtioneuvoston selonteko eduskunnalle Suomen osallistumisen jatkamisesta turvallisuussektorin koulutusyhteistyössä Irakissa — Operation Inherent Resolve, OIR. Kyseessä on siis Yhdysvaltain johtaman kansainvälisen Isisin vastaisen koalition operaatio. Koalitio perustettiin vuonna 2014 Irakin tueksi taistelussa Isisiä vastaan. Suomi liittyi siihen samana vuonna. Koalition sotilaallinen toiminta Isisiä vastaan Irakissa ja Syyriassa tapahtuu OIR:n puitteissa ja käynnistettiin vuonna 2014. Suomi on osallistunut OIR-operaatioon vuodesta 2015 alkaen. OIR-operaation taistelu Isisiä vastaan on tuonut tulosta, ja operaatio on siirtänyt toimintansa neljanteen ja viimeiseen vaiheeseen. Tasavallan presidentti on päättänyt Suomen osallistumisen jatkamisesta valtioneuvoston ratkaisuehdotuksesta vuosittain. Tarkoituksena on, että Suomi jatkaisi osallistumista OIR-operaatioon noin 75 sotilaalla alkaen vuoden 2023 tammikuun 1. päivästä ja siitä vuosi eteenpäin.

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

Naton koulutusoperaatio Irakissa, NMI, taas aloitti toimintansa syksyllä 2018. Koulutusoperaation tavoitteena on tukea Irakin sotilaskoulutusjärjestelmän kehittämistä ja turvallisuussektorin uudistamista pääasiassa strategisen tason koulutuksen ja neuvonannon kautta. Suomi on osallistunut tähän koulutusoperaatioon Naton kumppanimaana joulukuusta 2018 alkaen. Tähänkin operaatioon osallistumisesta päättää tasavallan presidentti valtioneuvoston ratkaisuehdotuksesta.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset ovat perinteisesti tukeneet rauhanturva- ja kriisinhallintaoperaatioihin osallistumista. Suomalaiset sotilaat ja reserviläiset hyötyvät mukanaolosta. Noin kolmannes henkilöstöstä on Puolustusvoimien palkattua henkilökuntaa, ja noin kaksi kolmasosaa henkilöstöstä on reserviläisiä. Operaatiossa saadaan kokemusta koalition esikunnassa toimimisesta sekä vaativissa olosuhteissa kouluttamisesta. Nämä nyt esimerkkeinä. Reserviläisten saama kouluttamiskokemus on osittain hyödynnettävissä kotimaassa tapahtuvaan joukkojen perustamisvaiheeseen. Osallistuminen kansainväliseen neuvonantotoimintaan kehittää merkittävästi suomalaisten sotilaiden osaamista, toimintakykyä ja valmiutta toimia kansainvälisessä toimintaympäristössä ja tehtävissä.

Neuvonantotoiminnan lisäksi suomalaisen joukon toinen keihäänkärki on suojausjoukkue. Suojausjoukkueen henkilöstösuojaustehtävillä tuetaan koalition neuvonantajien työtä ja suojataan koalition johdon ja neuvonantajien siirtymiset Kurdistanin alueella. Lisäksi suojausjoukkue valmistautuu tukemaan tukikohdan suojaustehtävissä tehtäviensä sallimissa rajoissa. Tukikohdan suojaus toteutetaan yhteistyössä koalition muiden joukkojen ja Irakin ja Kurdistanin viranomaisten kanssa.

Arvoisa puhemies! On siis selvää, että operaatioon osallistuminen kehittää kansallisen puolustuksen suorituskykyä mutta samalla edistää myös kansainvälistä yhteistyötä. Kriittikiäkin selonteosta on kuitenkin annettava. Selonteossa todetaan: ”Mitä laaja-alaisemmin Suomi on mukana tukemassa Irakin kehitystä, sitä paremmat ovat mahdollisuudet edistää myös palautuksiin liittyviä kysymyksiä. Suomen tavoitteena on paluu- ja palautusyhteistyötä helpottavat järjestelyt kielteisen lainvoimaisen päätöksen saaneiden turvapaidankantajien osalta.” Sisäministeriön verkkosivujen mukaan Suomi neuvottelee palautuksista koskevista yhteistyöpöytäkirjoista myös Irakin ja Somalian kanssa. Kuinka monta vuotta palautuksista on neuvoteltu täysin tuloksetta? Ei näytä, että rahan kippaamisella Irakiin olisi ollut asian suhteen minkäänlaista myönteistä merkitystä.

Arvoisa puhemies! Edellä mainitusta huolimatta nimenomaan sotilaalliseen operaatioon osallistumisen jatkamiselle Irakissa on kansallisen edun nimissä kestävästi perustelut. [Puhemies koputtaa] Siitä saamme itsekkin jotain, toisin kuin kehitysyhteistyön kautta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitos. — Edustaja Hoskonen.

19.39 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Todellakin tämän operaation jatkaminen on Suomen kannalta hyödyllinen asia. Ymmärrän toki nekin äänenpainot, että joidakin operaatioita jostakin päin arvostellaan, mutta on syytä muistaa se, että jos saadaan Irakin olosuhteet vakiintumaan ja siellä pikkuhiljaa normaali yhteiskunnallinen toiminta heidän säännöillään, heidän ehdoillaan lähtee viriämään ja pysytään pois sodan tieltä, niin ollaan saavutettu aika paljon, koska jos siellä sitten menee kaaokseen koko valtio, niin sen heijastusvaikutukset Suomeenkin päin ovat monin, monin verroin vakavammat. Nyt kun olemme liittymässä Nato-jäseniksi, kuten ministeri oivallisessa esittelypuheenvuorossaan

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

totesi, niin uskon vakaasti siihen, että tämä antaa uutta mahdollisuutta toimia Irakissa tehokkaasti. Tällä noin 75 ihmisen voimalla sitä työtä siellä tehdään, ja kuten ministeri mainitsi, siellä on suomalainen johtajakin tällä operaatiolla, joten meillä lienee hyvät perusteet jatkaa tätä.

Sekin on tietysti totta, että ei loputtomiin jatku tämäkään operaatio, mutta toivotaan nyt kaikki, että tämä työ tuottaa siellä hyvää lopputulosta ja nimenomaan niin, että Irakin olosuhteet vakiintuvat. Ikävä kyllä, se Iran on siinä toisella puolella, ja tunnetusti eivät taida olla Irak ja Iran ylimpiä ystäviä, ja kuten olen viime aikoina noita uutisia lukenut, siellä on käyty erilaista aseellista taisteluakin näiden maiden välillä. Tällainen juopa lienee aika syvä, mutta toivottavasti sekin jonain päivänä selviää. Iranilla on sitten tietysti monta muuta rautaa tulossa eri suuntiin, ja toivotaan, että ei lähde leviämään tämä epävakaa tilanne, mutta toivotaan, että tällä operaatiolla saadaan vakiintumaan se Irakin tilanne, ja se lienee tämän operaation tärkein asia.

Kannatan sitä, että jatketaan tätä ja pidetään huoli siitä, että Irak saa mahdollisuuden kehittyä rauhalliseksi yhteiskunnaksi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Koskinen.

19.41 Johannes Koskinen sd: Arvoisa puhemies! Ministeri Skinnari hyvin selosti tuon operaation nykytilanteen ja Suomen osalta tarpeen jatkaa tuota mandaattia pidemmäksi ajaksi, kahdeksi vuodeksi, jotta tuommoinen pitkäjänteisempi tuloksellinen toiminta voisi onnistua. Tämä Irakin tilanne sinänsä on hankala edelleen, ja nämä läheiset suurvallat, niissä oloissa suurvallat, Iran, Turkki ja Saudi-Arabia tekevät omalta osaltaan vaikeaksi rakentaa valtiota. Tärkeätä Suomen kehityspolitiikan kannalta on, että tämä kokonaisvaltainen lähestymistapa näkyy onnistuneena operaationa.

Edelleen Irakilla on isot luonnonvarat kaasua ja öljyä, ja se pystyy tulevaisuudessa maksamaan takaisin. Pääsääntöisesti voisivat kansainväliset kehityssponsistit olla luottomuu-toisia, ja tärkeintä olisi se, että kansainvälinen yhteisö toimii määrätietoisesti ja edellyttää Irakilta sitä valtion rakentamista tasavertaisesti eri kansalaisryhmät huomioon ottaen. Tarvittaessahan siellä voidaan ottaa federatiivisia elementtejä ja vahvistaa tätä kurdialueen autonomiaa ja sillä lailla luoda edellytykset pysyvään valtiorakenteeseen, mutta oleellista on se, että kansainvälinen yhteisö on riittävän jämäkkä tässä toiminnassa, niin että kokoaa eri tahot mukaan ja tosiaanakin edellyttää, että Irakissa itsessään tapahtuu kehitystä korruption vastaisessa työssä, niin että valtiorakenteet niin kansakunnan tasolla kuin sitten alueellises-tikin saadaan pyörimään. Silloin myös nämä operaatiot vaikkapa juuri kriisinhallinnan osalta ja koulutuksen osalta, mitä on käynnissä, tuovat pysyviä tuloksia.

Tätä Afganistanin oppiahan pitää käyttää tulevissa ja menevissä valtion rakentamisope-raatioissa, eli pitää olla tosiaan riittävän vahva se tuntemus, mitä alueella kannattaa tehdä ja mitä pitää tehdä. Irak poikkeaa olennaisesti Afganistanista muun muassa juuri sen takia, että sillä on näitä luonnonvaroja ja se pystyy kyllä itse rahoittamaan kehitystään, kunhan se varsinainen perustyö saadaan kuntoon: rauhan tukeva palauttaminen, sitten valtiorakenteiden ja oikeusvaltion rakentaminen ja kansalaisyhteiskunnan muodostaminen. Siinä sitä tehtäväkenttää riittää, mutta tämä nyt esitettävä askel on ihan oikeaan suuntaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kinnunen, Jari.

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

19.44 Jari Kinnunen kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Ei tietenkään voi vastustaa näitä kriisinhallintaoperaatioita, mutta kun olen itse kuudessa sellaisessa palvellut ja jopa yhdestä tehnyt lopputyöni, niin haluaisin nyt kuitenkin muistuttaa siitä, että näistä ei saisi muodostua tällaisia ikuisuusmissioita vaan niillä tulisi olla joku tarkoitus ja joku kesto aika.

Jäin kaipaamaan — ja yleensä aina kaipaan näissä — sellaista puolueetonta selvitystä siitä, mitkä oikeasti ovat ne vaikutukset, joita me olemme saaneet siellä sitten aikaiseksi. On helppo laskea koulutettujen sotilaiden määrä, on helppo laskea erilaisia numeraalisia suureita ja arvoja, mutta olemmeko saaneet oikeasti siellä jotakin muutosta aikaiseksi, Irakissa tai missä tahansa muualla, missä olemme olleet? Afganistan opetti meille sen, että kyllä ne kulttuuriset ja tällaiset yhteiskunnalliset vaikutukset näillä missioilla saattavat jäädä aika heikoiksi.

Sotilaallisesti tämä antaa paljon, mutta täytyy nyt muistaa myös, että me ollaan kolmessa missiossa siellä mukana. Siellä on myöskin EU Assistance Mission, jossa meillä on siviileitä mukana, ja siellä on NMI ja OIR. En missään nimessä näitä vastusta enkä usko, että kokoomus näitä vastustaa, mutta kyllä se panos—tuotos-suhdekin pitäisi jollakin tavalla saada selville, viimeistään tämän kahden vuoden päästä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt ministeri Skinnari.

19.46 Kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari: Arvoisa puhemies! Kiitos edustajille asiantuntevista ja arvokkaistakin huomioista ja kommenteista. Varmasti eduskunta ja tämä sali on erittäin yksimielinen siinä, että osana kokonaisturvallisuutta, osana suomalaista suorituskkyä Suomi samalla vahvistaa omaa osaamistaan kansainvälisesti ja kehittää omaa kansallisen puolustuksemme suorituskkyä, kun esimerkiksi osallistumme tähän Irakin turvallisuussektorin koulutusyhteistyöhön, ja samalla tuemme kansainvälisen terrorismin ja Isisin vastaista toimintaa.

Arvoisa puhemies! Tässä edustaja Koskinen erittäin arvokkaalla tavalla, ja myös edustaja Kinnunen, pohti tätä vaikuttavuutta osana kokonaisuutta, mutta samalla sitä, mikä on se pidemmän aikavälin lopputulema. Silloin tietysti täytyy katsoa sitä tosiasiaa, että sotilaallista kriisinhallintaa ei voi tehdä onnistuneesti ilman siviilikriisinhallinnan ja muiden välineiden täysimääräistä hyödyntämistä ja samalla täysimääräistä koordinaatiota, ja siitähän me puhumme. Kun me katsomme humanitääristä kehitysyhteistyötä ja kun me katsomme siviilikriisinhallintaa ja sotilaallista kriisinhallintaa ja viime kädessä rauhanvälitystä ja sitä työtä kansainvälisesti, niin uskallan väittää, että meillä kuitenkin se kokonaisajattelu Suomessa on erittäin pitkällä ja sille on laaja tuki.

Ja mitä tulee tietysti sitten tähän Irakin tilanteeseen, niin kyllähän siellä, niin kuin pohjoisessa tiedämme, asiat ovat suhteellisen tasapainossa. Siellä on mahdollisuutta, ja on luotukin kaupallisia yhteistyökokonaisuuksia, mutta tietysti samaan hengenvetoon on pakko todeta, että kaiken kaikkiaan tilanne on vieläkin erittäin haastava kansallisesti ja myös poliittisesti. Suomi avasi suurlähetystön Bagdadiin 2019, ja hallitus on todellakin näyttänyt rohkeutta ja samalla esimerkkiä usean muun eurooppalaisenkin maan kanssa, että Suomi on läsnä vaikeissakin tilanteissa. Meidän suurlähetystö siellä on tehnyt erittäin hyvää työtä ja monipuolista työtä tälläkin sektorilla.

Mutta kaiken kaikkiaan, arvoisa puhemies, tämä edustaja Koskisen nostama esimerkki: tietysti Afganistan ja ylipäätään ne opit ovat erittäin tärkeitä.

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

Ja edustaja Kinnunen, aivan oikein, vaikuttavuusarviot, niiden tekeminen: on ihan selvää, että meidän pitää olla tässäkin edelläkävijöitä.

Arvostan tätä keskustelua erittäin paljon. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia, ministeri Skinnari.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ulkoasiainvaliokuntaan, jolle puolustusvaliokunnan on annettava lausunto.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tartuntatautilain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 190/2022 vp

Valiokunnan mietintö StVM 35/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 35/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Mennään keskusteluun. Ledamot Löfström.

Keskustelu

19.49 **Mats Löfström r:** Ärade herr talman! Det här lagförslaget handlar om ändringar av smittskyddslagen för att säkerställa att man i de nya välfärdsområdena har befogenheter i och med social- och hälsovårdsreformen. Den här reformen träder i kraft första januari 2023. Men reformen har också stora indirekta konsekvenser för Ålands självstyrelse, och av den anledningen bad social- och hälsovårdsutskottet ett utlåtande av riksdagens grundlagsutskott, för att se på hur lagförslaget fungerar med Ålands självstyrelse.

Grundlagsutskottet sade mycket tydligt i sitt utlåtande att det är viktigt att självstyrelselagen ändras till den här delen som berör smittskyddet. I grundlagsutskottet slog vi fast att det är mycket viktigt att självstyrelselagen ändras för att reglera smittskyddet. Det är en viktig sak eftersom det annars kan uppstå ett problematiskt konstitutionellt läge.

Grundlagsutskottet slår även fast att det är motiverat att granska möjligheten till att reglera sakerna i en överenskommelseförordning. Men en överenskommelseförordning kan bara genomföras ifall man ändrar självstyrelselagen, vilket man nu behöver göra.

Det här är grundlagsutskottets sätt att säga att man inte ser några problem med att reglera de här sakerna i en överenskommelseförordning. Det är ändå omöjligt för grundlagsutskottet att kräva att det måste göras på det ena eller det andra sättet, eftersom det förutsätter godkännande av självstyrelsen, alltså Ålands lagting, vilket grundlagsutskottet inte har någon beslutandemakt över. Men eftersom Ålands landskapsregering, som också har hörts av grundlagsutskottet och lagtinget, sagt att man vill ha det på det här sättet och reglera sakerna med en överenskommelseförordning är det här grundlagsutskottets sätt att markera och säga att vi inte ser några problem med en överenskommelseförordning, eftersom det är en vedertagen praxis att reglera den här typens frågor på också på andra ställen.

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

För egen del vill jag betona att det nu är viktigt att man snabbt kommer vidare med arbetet kring en ändring av självstyrelselagen och en överenskommelseförordning, och att man snabbt behöver bereda de här sakerna i social- och hälsovårdsministeriet och justitieministeriet tillsammans med landskapsregeringen så att man kan få det här i kraft så fort som möjligt.

Grundlagsutskottet slår även fast att den föreslagna övergångsbestämmelsen kan godkännas — det finns nämligen en övergångsbestämmelse som social- och hälsovårdsutskottet slår fast för att hantera de här frågorna på Åland. Grundlagsutskottet säger att den är ok, om än med långa tänder. Den föreslagna övergångsbestämmelsen, som grundlagsutskottet för övrigt hade vissa preciseringar till, är principiellt mycket problematisk eftersom det inte är på ett sådant här sätt saker ska regleras i förhållande till självstyrelsen. Det är ändå ett faktum att det i dag är den sjunde december, och det är inte säkert att en ändring av självstyrelselagen hinner träda i kraft innan årsskiftet. Därför är det motiverat med en övergångsbestämmelse, för att det enligt grundlagsutskottets mening ska säkerställas att det finns laglig grund för smittskyddet på Åland, också ifall ändringen av självstyrelselagen inte hinner göras före årsskiftet.

Grundlagsutskottet slår också fast att den här övergångsbestämmelsen måste vara kortvarig, och enligt mig betyder det i praktiken så kort som möjligt.

Arvoisa herra puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt perustuslakivaliokunnalta lausuntoa erityisesti sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintöluonnokseen sisältyvän siirtymäsäännöksen perustuslainmukaisuudesta. Siirtymäsäännöksessä ehdotetaan säädettäväksi, että Ahvenanmaan maakunnassa ihmisten tarttuvien tautien torjunnasta huolehtivien toimivaltaisten viranomaisten määräytymiseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta lainsäädäntöä, kunnes toisin säädetään.

Perustuslakivaliokunta sanoo, että eduskunta voi hyväksyä tämän siirtymäsäännöksen tässä tilanteessa, koska ei ole mitään muuta vaihtoehtoa säätää nämä asiat käytännössä. Perustuslakivaliokunta painottaa, ettei nyt ehdotettu sääntelytapa ole paras mahdollinen ja että Ahvenanmaan itsehallinnon kannalta nyt ehdotettavaa lainsäädännöllistä järjestelyä selvästi asianmukaisempaa on säätää tarpeelliset muutokset itsehallintolakiin. Valiokunta pitää itsehallintolain muuttamista tältä osin hyvin tärkeänä ja korostaa, että nyt ehdotetun siirtymäsäännöksen varaan perustuvan järjestelyn tulee olla lyhytaikainen.

Arvoisa puhemies! On tärkeää, että se on niin lyhytaikainen kuin mahdollista ja että hallitus antaa eduskuntaan esityksen Ahvenanmaan itsehallintolain muuttamisesta niin nopeasti kuin mahdollista. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 190/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain ja terveydenhuoltolain 60 §:n muuttamisesta sekä erikoissairaanhoidon lain 28 ja 29 §:n kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 305/2022 vp

Valiokunnan mietintö StVM 36/2022 vp

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 305/2022 vp sisältyvien 1.-3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle korkeakoulututkintojen tunnustamisesta tehdyn maailmanlaajuisen yleissopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 258/2022 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 19/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 19/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Mennään keskusteluun. Mietinnön esittelee sivistysvaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Risikko, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.57 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys koskee Unescon hyväksymän korkeakoulututkintojen tunnustamisesta tehdyn maailmanlaajuisen yleissopimuksen hyväksymistä ja voimaansaattamista. Suomen voimassa oleva lainsäädäntö täyttää yleissopimuksessa sopimuspuolille asetetut vaatimukset, joten hallituksen esitys ei sisällä muutosehdotuksia voimassa olevaan lainsäädäntöön. Sivistysvaliokunta toteaa, että korkeakoulututkintojen tunnustamisesta on tehty kuusi alueellista sopimusta: Aasia ja Tyynenmeren maat, Afrikka, arabimaat, Eurooppa ja Latinalainen Amerikka ja Karibian maat.

Euroopan kattava Lissabonin sopimus eli korkea-asteen koulutusta koskevien tutkintojen tunnustamista Euroopan alueella koskeva yleissopimus on tullut voimaan 1.3.2004. Nyt käsiteltävänä olevan maailmanlaajuisen yleissopimuksen on tarkoitettu tukevan ja täydentävän alueellisia sopimuksia eikä korvaavan niitä. Sopimuksen keskeisenä tavoitteena on edistää korkeakoulutukseen ja tunnustamismenettelyihin liittyvää kansainvälistä yhteistyötä, siis edistää niitä ja helpottaa maailmanlaajuisia opiskelijaliikkuvuutta.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella sivistysvaliokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana. Hyväksyttävä yleissopimus edellyttää sopimusosapuolten keskinäistä tiedonvaihtoa. Valtioiden välillä on tarpeen vaihtaa tietoja muun muassa korkeakoulujärjestelmistä ja korkeakoulututkinnoista, tutkintojen tunnustamisesta sekä hyvistä tunnustamiskäytännöistä.

Sivistysvaliokunta toteaa, että Opetushallituksella on nykyisinkin merkittävä rooli tiedonvaihdon tukemiseksi perustetuissa yhteistyöverkostoissa. On kannatettavaa, että maailmanlaajuinen yleissopimus edistää vastaavien tiedonvaihtoyksiköiden perustamista Euroopan ulkopuolisissa maissa, kehittää edelleen myös Euroopan ulkopuolista verkostotoimintaa ja helpottaa tiedonsaantia Euroopan ulkopuolelta.

Sopimuksen kohteena oleva akateeminen tunnustaminen tarkoittaa opinto-oikeuden myöntämistä ulkomailla suoritettun koulutuksen perusteella sekä ulkomaisten opintojen hyväksilukemista osaksi tutkintoa. Suomessa tutkintojen akateemisesta tunnustamisesta

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

vastaavat oppilaitokset ja korkeakoulut. Ne päättävät ulkomailla pohjakoulutuksen saaneiden hakijoiden valinnasta ja ulkomailla suoritettujen opintojen ja muun osaamisen hyväksilukemisesta suomalaiseseen tutkintoon.

On tärkeää, että yleissopimus mahdollistaa täydentävien opintojen ja riittävän kielitaidon vaatimisen tutkinnot myöntäville korkeakouluille. Kun sopimus koskee korkeakouluopintojen akateemista tunnustamista, ei sillä ole vaikutusta ammattipätevyyden tunnustamisen menettelyihin. Sivistysvaliokunta toteaa kuitenkin tässä yhteydessä, että EU- ja Eta-maiden ulkopuolella muun muassa sosiaali- ja terveysalan ammatteihin pätevöityneiden henkilöiden ammattipätevyyden tunnustamiseen liittyvien menettelyiden ja sitä koskevan rahoituksen sääntelytarvetta tulee jatkossa selvittää.

Sivistysvaliokunnan päätösehdotus on, että eduskunta hyväksyy hallituksen esityksessä HE 258/2022 tarkoitetun yleissopimuksen ja että eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 258/2022 sisältyvän lakiehdotuksen. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 258/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle työttömien opiskelua ja työttömyysturva-oikeutta koskeksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 176/2022 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 18/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Käsittelyn pohjana on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö TyVM 18/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Mennään yleiskeskusteluun. Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

Keskustelu

20.01 Tuomas Kettunen kesk: Herra puhemies! Tosiaan lakiesitys, missä ehdotetaan muutettaviksi työttömyysturvalakia, julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettua lakia ja työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annettua lakia. Tässä lakiesityksessä ehdotetaan muutoksia työnhakuvelvollisuuteen ja siihen, kuinka opiskelu vaikuttaa työnhakijan työttömyysturva-oikeuteen. Ja tämä esityshän liittyy hallitusohjelmaan sisältyvään tavoitteeseen työllisyysasteen nostosta sekä tavoitteeseen parantaa työttömien mahdollisuuksia opiskella sivutoimisesti työnhaun ohessa. Esityksen tavoitteena on vahvistaa työllisyyttä noin 1 100 henkilöllä.

Tähän liittyen työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on tehnyt mietinnön, mitä me, puhemies, tällä hetkellä käsittelemme, ja tämä mietintöhän on yksimielinen. Valiokunta esittää, että hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset hyväksyttäisiin muuttamattomina.

Puhemies! Valiokunta on kiinnittänyt mietinnössään huomiota työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana oleville kunnille ja TE-toimistoille työnhakijan palvelupro-

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

sessiin esitettävän muutoksen johdosta aiheutuviin kustannuksiin. Valiokunta on todennut, että perustuslakivaliokunta on esityksestä antamassaan lausunnossa tuonut esiin, että kuntien tehtävistä säädettyä on huolehdittava rahoitusperiaatteen mukaisesti niiden tosiasiallisista edellytyksistä suoriutua velvoitteistaan. Valiokunta on yhtynyt perustuslakivaliokunnan näkemykseen myös siitä, että valtioneuvoston on seurattava tarkasti sääntelyn kustannusvaikutuksia ja ryhdyttävä tarvittaessa toimenpiteisiin.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 176/2022 vp sisältyvien 1.—3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ympäristövahinkorahastosta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 183/2022 vp
Valiokunnan mietintö YmVM 16/2022 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. 1. lakiehdotus tarkoittaa valtion talousarvion ulkopuolisen rahaston perustamista, joten sen hyväksymiseen vaaditaan perustuslain 87 §:n mukaan kahden kolmasosan enemmistö.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 183/2022 vp sisältyvät 1.—5. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvät lausumaehdotukset. Asian käsittely päättyi.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arvonnäisäverolain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 226/2022 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 31/2022 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 226/2022 vp sisältyvät 1.-4. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi koneiden, kaluston ja muun niihin verrattavan irtaimen käyttöomaisuuden korotetuista poistoista verovuosina 2020–2023 annetun lain muuttamisesta sekä peitellyn osingonjaon verotuksen laajentamista koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 227/2022 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 32/2022 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 227/2022 vp sisältyvät 1.-4. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle digitaalisen alustatalouden toimijoiden tiedonantovelvollisuutta verotuksen alalla koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 225/2022 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 33/2022 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 225/2022 vp sisältyvät 1.-5. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle lähestymiskiellon tehostamista koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 143/2022 vp
Valiokunnan mietintö LaVM 19/2022 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 143/2022 vp sisältyvät 1.-8. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvät lausumaehdotukset. Asian käsittely päättyi.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle kuluttajien yhteisten etujen suojaamiseksi nostettavia edustajakanteita koskevan direktiivin täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 111/2022 vp
Valiokunnan mietintö LaVM 20/2022 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 111/2022 vp sisältyvät 1.-12. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi brexit-mukautusvarauksen kansallisesta toimeenpanosta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 134/2022 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 28/2022 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 134/2022 vp sisältyvät 1.-5. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimuksia koskevan direktiivin täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 41/2022 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 29/2022 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 41/2022 vp sisältyvät 1.-6. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 21 ja 32 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 155/2022 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 28/2022 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 155/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

19. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan kansallisesta täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 205/2022 vp

Toimenpidealoite TPA 110/2022 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 20/2022 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 8.12.2022 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

20. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi jätelain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 209/2022 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 18/2022 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 8.12.2022 pidettävään täysistuntoon.

21. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eräiden kiinteistönhankintojen luvanvaraisuudesta annetun lain, valtion etuosto-oikeudesta eräillä alueilla annetun lain ja etuostolain 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 222/2022 vp

Toimenpidealoite TPA 121/2022 vp

Valiokunnan mietintö PuVM 6/2022 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 8.12.2022 pidettävään täysistuntoon.

22. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi maa-aseamista ja eräistä tutkista sekä avaruustoiminnasta annetun lain muuttamisesta ja sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 113/2022 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 30/2022 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 8.12.2022 pidettävään täysistuntoon.

23. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksesta vuosina 2024–2030

Hallituksen esitys HE 211/2022 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 34/2022 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 8.12.2022 pidettävään täysistuntoon.

24. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sisäasioiden rahastoista ohjelmakaudella 2021–2027 annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 210/2022 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 29/2022 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 8.12.2022 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

25. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 220/2022 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 30/2022 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 8.12.2022 pidettävään täysistuntoon.

26. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vankeuslain ja tutkintavankeuslain tupakointia koskevien säännösten muuttamisesta

Hallituksen esitys eduskunnalle vankeuslain ja tutkintavankeuslain tupakointia koskevien säännösten muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 165/2020 vp.) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 165/2020 vp
Hallituksen esitys HE 272/2022 vp
Valiokunnan mietintö LaVM 21/2022 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 8.12.2022 pidettävään täysistuntoon.

27. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi verkossa tapahtuvaan terroristisen sisällön levittämiseen puuttumisesta ja sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 241/2022 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 31/2022 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 8.12.2022 pidettävään täysistuntoon.

28. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 312/2022 vp
Valiokunnan mietintö StVM 37/2022 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 8.12.2022 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 135/2022 vp

29. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 8.12.2022 klo 16.00. Täysistunto lopetettiin klo 20.10.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen